

Arbetsmarknad och arbetsliv

14

Förslag till statens budget för 2014

Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Lagförslag.....	11
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden.....	12
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten	13
3	Arbetsmarknad och arbetsliv.....	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
3.3	Skatteutgifter.....	16
4	Arbetsmarknad	17
4.1	Omfattning.....	17
4.2	Utgiftsutveckling	17
4.3	Mål	19
4.4	Resultatredovisning	19
4.4.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	19
4.4.2	Resultat	19
4.4.3	Arbetslöshetsförsäkringen en omställningsförsäkring.....	22
4.4.4	Arbetsmarknadspolitiska insatser och nystartsjobb.....	24
4.4.5	Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.....	34
4.4.6	Insatser för sjukskrivnas återgång till arbete.....	38
4.4.7	Insatser för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden.....	39
4.4.8	Europeiska socialfonden.....	40
4.5	Politikens inriktning	43
4.5.1	Trepartssamtal för en bättre fungerande arbetsmarknad	44
4.5.2	Fortsatta utmaningar för fler i arbete	46
4.5.3	Insatser för långtidsarbetslösa.....	46
4.5.4	Stärkta vägar för ungdomar till utbildning eller arbete.....	47
4.5.5	Insatser för att stärka integrationen av nyanlända	48
4.5.6	Arbetsförmedling.....	48
4.5.7	Tydliggjorda krav och förbättrad uppföljning av individens arbets sökande	49

4.5.8	Sammanfattande redovisning av reformer.....	50
4.5.9	Tidiga och aktiva insatser för sjukskrivnas återgång till arbete	51
4.5.10	Ny programperiod Europeiska socialfonden 2014–2020.....	51
4.5.11	Ändringar i lagen om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden	51
4.5.12	Ändring i Arbetsförmedlingens registerlag	52
4.6	Budgetförslag.....	59
4.6.1	1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader.....	59
4.6.2	1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	60
4.6.3	1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	62
4.6.4	1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	64
4.6.5	1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	66
4.6.6	1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020 ¹	66
4.6.7	1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	68
4.6.8	1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	69
4.6.9	1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet	70
4.6.10	1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	71
4.6.11	1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	71
4.6.12	1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013 ¹	73
5	Arbetsliv	75
5.1	Omfattning	75
5.2	Utgiftsutveckling.....	76
5.3	Mål för utgiftsområdet.....	76
5.4	Resultatredovisning	76
5.4.1	Arbetsmiljö	76
5.4.2	Analys och slutsatser	83
5.4.3	Arbetsrätt	84
5.4.4	Analys och slutsatser	89
5.4.5	Lönebildning.....	90
5.4.6	Analys och slutsatser	94
5.5	Politikens inriktning.....	94
5.5.1	Utgångspunkter.....	94
5.5.2	Arbetsmiljö	95
5.5.3	Arbetsrätt	96
5.5.4	Lönebildning.....	96
5.6	Budgetförslag.....	97
5.6.1	2:1 Arbetsmiljöverket.....	97
5.6.2	2:2 Arbetsdomstolen	98
5.6.3	2:3 Internationella Arbetsorganisationen (ILO).....	99
5.6.4	2:4 Medlingsinstitutet	99

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	15
3.2 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	16
3.3 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	16
3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	16
4.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsmarknad.....	18
4.2 Årsgenomsnitt av antalet kvarstående deltagare i konjunkturberoende program i slutet av månaden	28
4.3 Andelen i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat program	29
4.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	35
4.5 Övergång till arbete utan stöd, Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.....	36
4.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	37
4.9 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader.....	59
4.10 Uppdragsverksamhet.....	59
4.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.....	60
4.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	60
4.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.....	62
4.14 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	62
4.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	62
4.16 Volymer och utgifter arbetsmarknadspolitiska program.....	63
4.17 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	64
4.18 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall n.n.	64
4.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	64
4.20 Program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)	65
4.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	66
4.22 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	66
4.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	66
4.24 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014- 2020	66

4.25 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020.....	67
4.26 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Europeiska socialfonden för perioden 2014–2020.....	68
4.27 Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	68
4.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	69
4.29 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.....	69
4.30 Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	69
4.31 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.....	70
4.32 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet.....	70
4.33 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet.....	70
4.34 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	71
4.35 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	71
4.36 Nettoutgifter m.m. för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2012 respektive 2013.....	72
4.37 Företagskonkurser m.m. budgetåret 2010–.....	72
första halvåret 2013.....	72
4.38 Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2010–juli 2012/juni 2013.....	72
4.39 Antal personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2012 och juli 2012–juni 2013.....	72
4.40 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning.....	72
4.41 Anslagsutveckling 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013.....	73
4.42 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013.....	73
4.43 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013.....	74
5.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsliv.....	76
5.2 Antal arbetsställebesök 2010-2012.....	78
5.3 Antal inspektioner 2010-2012.....	79
5.4 Deltidsarbete (15-74 år), 2007-2012.....	85
5.5 Tidsbegränsad anställning (15-74 år), 2007-2012.....	85
5.6 Målstatistik för Arbetsdomstolen 2010-2012.....	89
5.7 Genomströmningstid för mål vid Arbetsdomstolen 2010-2012.....	89
5.8 Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där MI har förordnat medlare år 2008-2012.....	91
5.9 Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt 2008-2012.....	91
5.10 Löneutveckling för hela arbetsmarknaden 2008-2012.....	92
5.11 Anslagsutveckling.....	97
5.12 Uppdragsverksamhet.....	97
5.13 Beställningsbemyndigande.....	98
5.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:1 Arbetsmiljöverket.....	98
5.15 Anslagsutveckling.....	98
5.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 Arbetsdomstolen.....	99
5.17 Anslagsutveckling.....	99

5.18 Anslagsutveckling.....	99
5.19 Uppdragsverksamhet.....	99
5.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:4 Medlingsinstitutet	100

Diagramförteckning

4.1 Arbetskraft och sysselsatta	19
4.2 Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad	20
4.3 Arbetslöshet och varsel.....	20
4.4 Nyinskrivna per månad vid Arbetsförmedlingen.....	20
4.5 Arbetslösa fördelat på inskrivningstid vid Arbetsförmedlingen	21
4.6 Inskrivna på arbetsförmedlingen: personer med svag förankring och övriga	21
4.7 Genomsnittligt antal sökta jobb per månad för arbetslösa och programdeltagare	25
4.8 Genomsnittlig söktid per vecka för arbetslösa och programdeltagare	26
4.9 Andel inskrivna vid AF upp till 24 månader efter start av jobb- och utvecklingsgarantin. Samtliga deltagare 2007–2011	30
4.10 Antalet nystartsjobb.....	34
4.11 Arbetslöshet fördelat på födelseland.....	40
5.1 Antal dödsfall i arbetsolyckor 1997-2012	77
5.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro 1997-2012	77
5.3 Antal anmälda arbetssjukdomar 1997-2012.....	77
5.4 Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsorsakade besvär 1998- 2012.....	78
5.5 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos kvinnor 1998-2011.....	78
5.6 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos män 1998-2011.....	78
5.7 Veckoarbetstid (15-74 år) 2012	85
5.8 Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme i näringslivet 2006-2012.....	92
5.9 Nominell och real löneutveckling i procent 1994-2012.....	93
5.10 Kvinnors lön i procent av mäns lön sektorsvis efter standardavvägning 2009-2012	93

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden (avsnitten 2.1 och 4.5.11),
2. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (avsnitten 2.2 och 4.5.12),
3. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 025 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 4.6.3),
4. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 000 000 000 kronor 2015–2017 (avsnitt 4.6.4),
5. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2015–2020 (avsnitt 4.6.6),
6. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 4.6.7),
7. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:12 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 198 526 000 kronor 2015 (avsnitt 4.6.12),
8. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2015 (avsnitt 5.6.1),
9. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 110 650
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	32 134 598
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	9 224 345
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 831 288
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	112 969
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	50 000
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	38 623
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	60 603
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	54 302
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	2 000 000
1:12	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	1 009 200
2:1	Arbetsmiljöverket	622 352
2:2	Arbetsdomstolen	29 194
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622
2:4	Medlingsinstitutet	55 846
Summa		70 374 895

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden samt 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag (1999:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av *arbetsmarknadsmyndighet* och Rederinämnden

Föreslagen lydelse

Lag (1991:591) om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av *den offentliga arbetsförmedlingen* och Rederinämnden

1 §¹

Anställningsstöd, stöd till utbildningsvikariat *och* stöd till skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare som beslutats av *arbetsmarknadsmyndighet* samt sjöfartsstöd som beslutats av Rederinämnden får tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om *vilka* stöd som ska krediteras skattekontot.

Anställningsstöd, stöd till utbildningsvikariat, stöd till skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare *och stöd till yrkesintroduktion* som beslutats av *den offentliga arbetsförmedlingen* samt sjöfartsstöd som beslutats av Rederinämnden får tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om *de* stöd som ska krediteras skattekontot.

Denna lag träder i kraft den 15 januari 2014.

¹ Senaste lydelse 2011:1396.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹
Uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen (2005:716) får *inte behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas.*

Uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen (2005:716) får *behandlas i en databas endast om de har lämnats i ett ärende.*

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2014.

¹ Senaste lydelse 2011:545.

3 Arbetsmarknad och arbetsliv

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar områdena Arbetsmarknad och Arbetsliv. Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbetssökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättning, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen (AF), Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Området Arbetsliv omfattar arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning samt myndigheterna Arbetsmiljöverket (AV), Arbetsdomstolen (AD), ILO-kommittén och Medlingsinstitutet (MI).

för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. För 2013 beräknas utgifterna inom området bli 1 miljard kronor högre än budget. Det är i huvudsak utgifterna för arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska program som beräknas bli högre.

För 2014 föreslår regeringen att totalt 70 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. Den högre nivån jämfört med 2013 beror på ökade utgifter för arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska program samt ökade utgifter under anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samball m.m.* Däremot väntas lägre utgifter för lönegarantiersättning och Europeiska socialfonden för perioden 2007–2013. För åren 2015–2017 beräknas utgifterna inom utgiftsområdet minska succesivt till följd av lägre utgifter för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

3.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna för 2012 inom utgiftsområdet blev 4,9 miljarder kronor lägre än anvisade medel, vilket främst förklaras av lägre utbetalningar för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd samt

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Arbetsmarknad	65 919	67 664	68 677	69 635	66 557	64 172	62 707
Arbetsliv	714	724	716	740	749	761	776
Totalt för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	66 633	68 388	69 393	70 375	67 306	64 932	63 484

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Utfall 2012 inkluderar äldreanslaget 2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar (2012).

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2014–2017.
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	67 233	67 233	67 233	67 233
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	228	335	476	663
Beslut	-752	-3 518	-3 782	-3 806
Övriga makro- ekonomiska förutsätt- ningar	4 102	9 859	1 339	-780
Övrigt ³	-436	-6 603	-334	174
Ny ramnivå	70 375	67 306	64 932	63 484

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor	
	2014
Transfereringar ¹	61 221
Verksamhetskostnader ²	9 091
Investeringar ³	63
Summa ramnivå	70 375

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 och kända förändringar av anslagens användning. Huvuddelen avser transfereringar i form av bidrag till arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och lönesubventioner till arbetsgivare.

3.3 Skatteutgifter

Stöd inom utgiftsområdet redovisas i huvudsak på budgetens utgiftssida men det finns även stöd

på inkomstsidan i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Dessa påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på utgiftssidan. Utgifter för Personalvård hör till området Arbetsliv och övriga området Arbetsmarknad. De sistnämnda ska dock inte ses som specifika medel inom arbetsmarknadspolitiken eftersom det handlar om generella efterfrågestimulerande åtgärder och rörlighetsstimulanser för anställda. Utgifterna beskrivs närmare i skrivelsen Redovisning av skatteutgifter (skr. 2012/13:98).

**Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14
Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor		
	2013	2014
Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	870	880
Avdrag för resor till och från arbetet ¹	5 600	5 640
Avdrag för utbildningsresor vid omstrukturering	- ²	-
Avdrag för inställelseresor	-	-
Förmån av resa vid anställningsintervju	-	-
Förmån av utbildning vid omstrukturering m.m.	-	-
Personalvård	-	-
Flyttersättningar från arbetsgivare	-	-
Avdrag för resor till och från arbetet ³	-	-
Nedsättning av egenavgifter för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år	80	80
Generell nedsättning av egenavgifter	1 230	1 280
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som vid årets ingång inte har fyllt 26 år	17 280	17 850
Skattereduktion för RUT-tjänster	2 490	2 880
Skattereduktion för ROT-arbeten	13 660	12 790
Stöd för nystartsjobb	5 900	5 690
Stöd för yrkesintroduktion ⁴	-	102
Totalt för utgiftsområdet	47 110	47 192

¹ Kostnader i tjänst.

² Skatteutgiften kan inte beräknas.

³ Kostnader i näringsverksamhet.

⁴ Förslag i denna proposition.

4 Arbetsmarknad

4.1 Omfattning

Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbets sökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättningen, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU).

4.2 Utgiftsutveckling

Det försämrade konjunkturläget och regeringens satsningar inom arbetsmarknadspolitiken innebär att utgifterna ökade med 3 324 miljoner kronor 2012 jämfört med 2011. Arbetsmarknadsläget har blivit väsentligt sämre jämfört med bedömningarna i budgetpropositionen för 2013 och utgifterna 2013 beräknas öka med 2 758 miljoner kronor jämfört med 2012. Detta innebär att utgifterna jämfört med ursprungligt anvisade medel i statens budget beräknas bli 2 169 miljoner kronor högre 2013. Förutom arbetslöshetsersättning och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program har även utgifterna för lönegarantiersättning stigit kraftigt. Riksdagen har därför på regeringens förslag till ändringsbudget i samband med 2013 års ekonomiska vårproposition ökat anslaget 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* med drygt 730 miljoner kronor. Samtidigt ökades även anslag 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* med 25 miljoner kronor till följd av fler deltagare i etableringsreformen för

vissa nyanlända invandrare. På ändringsbudget i samband med denna budgetproposition föreslås vidare en ytterligare ökning av anslaget 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* med 400 miljoner kronor 2013. De totala utgifterna ökar även kommande år jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2013 med 6 640 miljoner kronor 2014, 8 803 miljoner kronor 2015 och 7 322 miljoner kronor 2016.

Utvecklingen på arbetsmarknaden förväntas bli något bättre än bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition och arbetslösheten bedöms successivt minska från 8,2 procent 2013 till 6,4 procent 2017. Antalet deltagare i konjunkturberoende program, tillsammans med nystartsjobb, beräknas bli nästan lika högt 2014 som 2013. Deltagarantalet minskar under resterande delen av prognosperioden.

De arbetsmarknadspolitiska reformer som aviseras och föreslås i denna budgetproposition innebär att utgifterna ökar med 384 miljoner kronor 2014, 701 miljoner kronor 2015, 617 miljoner kronor 2016 och 716 miljoner kronor 2017 jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition. Vidare innebär reformerna att inkomsterna på budgetens inkomstsida minskar med 2 859 miljoner kronor 2014, 2 723 miljoner kronor 2015, 2 355 miljoner kronor 2016 och 2 353 miljoner kronor 2017. Reformerna innebär i huvudsak att flera bedöms lämna jobb- och utvecklingsgarantin till subventionerade anställningar (se avsnitt 4.5).

Sammantaget innebär detta att utgifterna jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition minskar med 887 miljoner kronor 2013, 317 miljoner kronor 2014, 413 miljoner kronor 2015 och 389 miljoner kronor 2016 för att därefter öka med 699 miljoner kronor 2017.

Huvuddelen förklaras av minskade utgifter under anslag 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* till följd av det förbättrade arbetsmarknadsläget och de föreslagna reformerna i denna budgetproposition. De föreslagna reformerna ökar utgifterna på anslagen 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*

och 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* Antalet personer som omfattas av konkurser eller företagsrekonstruktioner blir fler vilket successivt innebär att utgifterna för anslag 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* successivt ökar med 950 miljoner kronor under prognosperioden jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Arbetsmarknad</i>							
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 203	7 019	7 092	7 111	6 779	6 845	6 814
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	31 004	31 176	31 810	32 135	30 155	27 660	25 481
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 076	7 893	8 705	9 224	9 343	9 174	9 410
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 178	17 357	17 043	17 831	17 613	17 575	17 671
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	106	111	109	113	114	116	119
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020 ²	-	-	-	50	126	632	1 140
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	31	36	36	39	39	40	41
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	56	56	56	61	64	65	66
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	53	53	53	54	55	56	57
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8	8	8	8	8	8	8
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	2 733	2 531	2 300	2 000	2 100	2 000	1 900
1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013 ³	1 469	1 425	1 465	1 009	160	0	0
Summa Arbetsmarknad	65 919	67 664	68 677	69 635	66 557	64 172	62 707

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Nytt anslag.

³ Nytt anslagsnummer.

4.3 Mål

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

De arbetsmarknadspolitiska resurserna ska tydligt prioriteras och inriktas mot matchning mellan arbetssökande och lediga jobb samt mot dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Uppföljning och utvärdering ska utvecklas och prioriteras inom berörda myndigheter. Arbetsmarknadspolitiken ska därför utifrån mål och resurser verka för att:

- förbättra matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft,
- säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring,
- stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till den ekonomiska politikens huvuduppgift och regeringens mål om full sysselsättning. Det statliga offentliga åtagandet under området utgörs i stor utsträckning av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten vid Arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

En rad olika faktorer påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken bidrag är ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av andra offentliga insatser. Vidare kan den internationella konjunkturutvecklingen påverka resultatet.

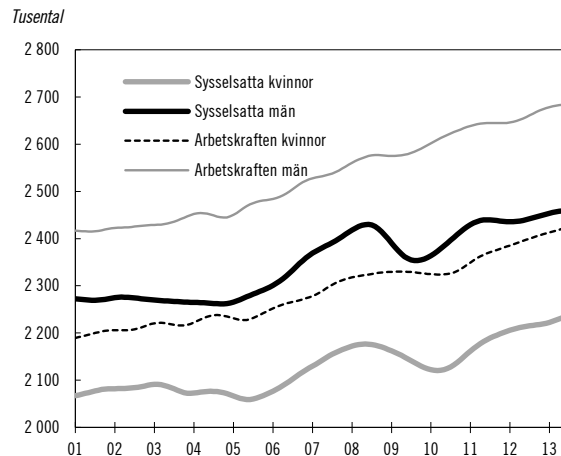
Grunden för analysen kring måluppfyllelsen utgörs därför av en rad olika indikatorer som i en del fall även är överlappande med de som används vid regeringens uppföljning av sysselsättningspolitiken som redovisas i regeringens ekonomiska vårproposition.

IFAU och IAF lämnar viktiga underlag för bedömningen av arbetsmarknadspolitiken måluppfyllelse. Huvuddelen av resultatinformationen utgörs av åiterrapporteringar från i första hand Arbetsförmedlingen men även andra myndigheter såsom t.ex. Statskontoret och Försäkringskassan.

4.4.2 Resultat

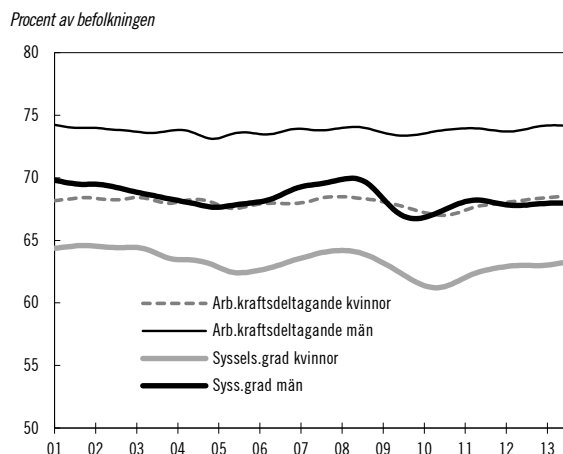
Trots den utdragna lågkonjunkturen i omvärlden har svensk arbetsmarknad utvecklats förhållandevis starkt. Sedan regeringen tillträdde har antalet sysselsatta ökat med 225 000 personer. I samband med finanskrisen hösten 2008 föll sysselsättningen, men har nu återhämtat sig och ligger på en betydligt högre nivå än före krisen. Den svenska sysselsättningsgraden är fortfarande en av de högsta i världen, särskilt bland de äldre.

Diagram 4.1 Arbetskraft och sysselsatta

Källa: SCB.
Anm: 15-74 år, säsongrensad trend.

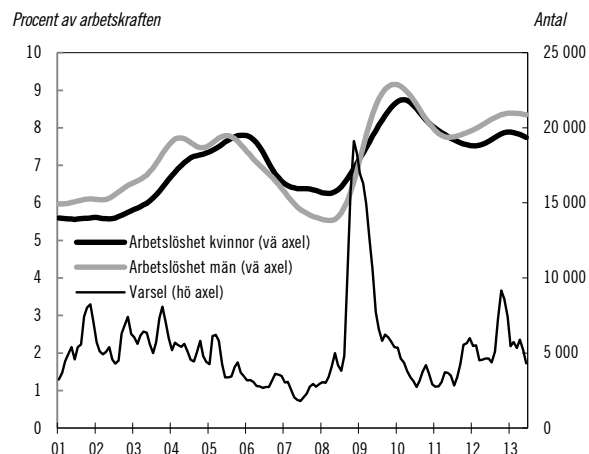
Vid en bedömning av utvecklingen av arbetsmarknaden och effekten av arbetsmarknadspolitiken går det inte att bortse från att den globala finans- och skuldskrisen nu är inne på sitt femte år. Den svaga internationella konjunkturutvecklingen påverkar Sverige genom lägre tillväxt och högre arbetslöshet.

Diagram 4.2 Arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad

Källa: SCB.
Anm: 15–74 år, säsongrensad trend.

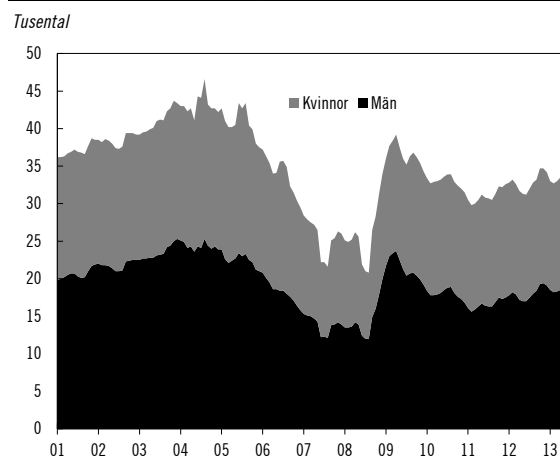
Utvecklingen på arbetsmarknaden under 2013 förväntas innebära en något svagare utveckling för sysselsättningen än på arbetskraften.

Dagens höga arbetslöshet förklaras huvudsakligen av att arbetslöshetstiderna har förlängts. Samtidigt som Sverige är ett av länderna med lägst långtidsarbetslöshet i EU går många utan arbete en längre tid. Att arbetslösheten är hög hänger också ihop med att antalet varsel ökade kraftigt under hösten 2012, dock utan att vara i närheten av de mycket höga nivåerna 2009 i samband med finanskrisen. Arbetslösheten är högre bland män än bland kvinnor, till stor del som följd av att de branscher som drabbats av krisen är mansdominerade. Utvecklingen av antalet nyanmälda lediga platser tyder på att sysselsättningen kommer fortsätta att öka. Under 2014 förbättras läget på arbetsmarknaden och arbetslösheten minskar något till 8,1 procent. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart förbättras läget på arbetsmarknaden med ökad sysselsättning samt att arbetslösheten successivt faller till 6,4 procent 2017.

Diagram 4.3 Arbetslöshet och varsel

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen.
Anm: Arbetslöshet 15–74 år, säsongrensad trend. Tremånaders glidande medelvärde för varsel

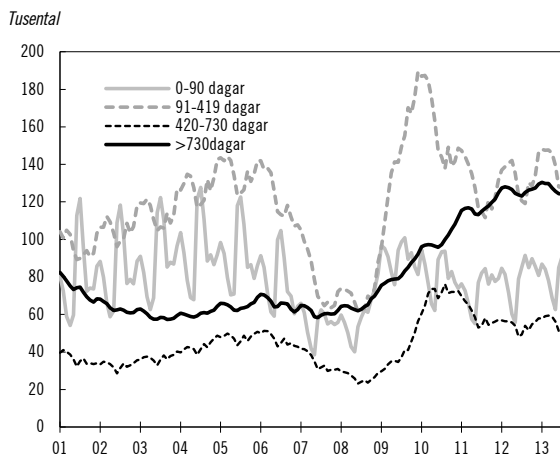
De grupper på arbetsmarknaden som drabbats hårdast av den utdragna lågkonjunkturen är de som redan före finanskrisen hade en svag förankring på arbetsmarknaden: unga, personer med en utbildning på högst förgymnasial nivå, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer födda utanför Europa. I dessa grupper är sysselsättningsgraden betydligt lägre, och arbetslösheten högre, än genomsnittet för befolkningen. Ungdomsarbetslösheten är också fortsatt hög, men det kan samtidigt konstateras att antalet unga som varken studerar eller arbetar ligger på en låg nivå jämfört med i många andra länder. Den ökande totala arbetslösheten i samband med finanskrisen innebar att antalet inskrivna hos Arbetsförmedlingen ökade. Dessa faktorer har sammanlagt inneburit att fler personer blivit långtidsarbetslösa.

Diagram 4.4 Nyinskrivna per månad vid Arbetsförmedlingen

Källa: Arbetsförmedlingen.
Anm: Avser åldersgruppen 15–64 år. Säsongrensad data, tremånaders glidande medelvärde.

Den ökande långtidsarbetslösheten är ett allvarligt problem eftersom sannolikheten att få ett arbete avtar med arbetslöshetstidens längd. Antalet personer som har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen längre än två år (730 dagar) är i det närmaste dubbelt så stor som före finanskrisen 2008.

Diagram 4.5 Arbetslösa fördelat på inskrivningstid vid Arbetsförmedlingen

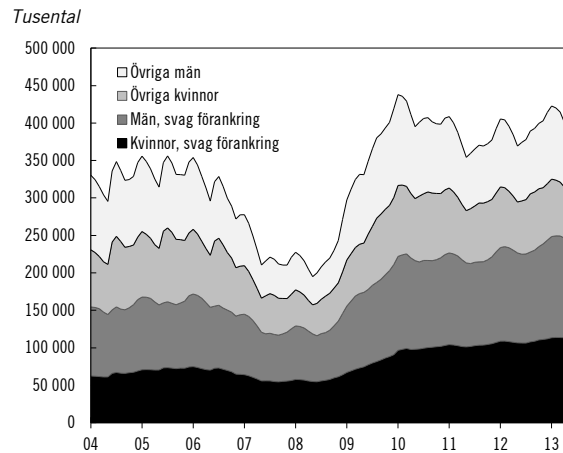
Källa: Arbetsförmedlingen.
Anm: Arbetslösa avser inskrivna arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd vid Arbetsförmedlingen.

Det finns tecken på att matchningen mellan arbetssökande och lediga platser har blivit allt sämre i Sverige och flera andra länder i Europa samt i USA. Det finns indikationer på att matchningen kan ha försämrats tillfälligt, som en följd av den utdragna lågkonjunkturen. Utöver detta är den huvudsakliga förklaringen till varför matchningen, enligt en del indikatorer, har försämrats att obalanserna mellan arbetssökandes kvalifikationer och arbetsgivarnas kravspecifikationer har ökat. Förutom den utbildningsmässiga obalansen som innebär en brist på arbetskraft inom yrken där det ställs högre krav på utbildning kan en annan förklaring vara det ökade arbetskraftsdeltagandet bland grupper som står långt från arbetsmarknaden. Det sistnämnda är positivt eftersom det på sikt leder till en ökad sysselsättning, även om det temporärt leder till en ökad arbetslöshet och kan framstå som att matchningen har försämrats.

Det ökade arbetskraftsdeltagandet är ett resultat av de reformer som regeringen har genomfört. Inom arbetsmarknadspolitiken har det, förutom reformerna inom arbetslöshetsförsäkringen, framför allt handlat om Arbetsförmedlingens utökade uppdrag kring tidigare sjuk-skrivna och vissa nyanlända invandrare. Utöver detta har också antalet personer med funktions-

nedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga som är inskrivna vid arbetsförmedlingen ökat kraftigt sedan 2008, med mer än vad som kan förklaras av förändringarna inom sjukförsäkringen. I diagram 4.6 framgår att antalet arbets-sökande med svag förankring på arbetsmarknaden ökat kraftigt sedan 2008. Deras andel av de arbetssökande har också successivt ökat och uppgår till i genomsnitt 59 procent under 2012.

Diagram 4.6 Inskrivna på arbetsförmedlingen: personer med svag förankring och övriga

Källa: Arbetsförmedlingen.
Anm: Grupper med svag förankring avser dem med någon av följande egenskaper: endast grundskola, 55-64 år, utomeuropeiskt födda, och funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga.

Inom arbetsmarknadspolitiken prioriteras arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden genom införandet av jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar. Förändringarna inom arbetslöshetsförsäkringen har också stärkt dess roll som omställningsförsäkring.

Arbetsförmedlingens nya arbets sätt som infördes 2012 har också inneburit att insatserna för korttidsarbetslösa tydligare riktats mot de arbetssökande som löper störst risk att bli långtidsarbetslösa.

Därutöver finns olika lönesubventioner samt nystartsjobb som sänker trösklarna för arbets-givare att anställa personer med svag förankring på arbetsmarknaden.

Analys och slutsatser

Utifrån ovanstående redovisning samt den mera detaljerade redovisning som följer gör regeringen bedömningen att målet om att arbetsmarknadspolitiken ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad har uppfyllts och att politiken därmed haft avsedd effekt.

Utvecklingen på arbetsmarknaden har trots den utdragna lågkonjunkturen i omvärlden varit förhållandevis stark. Arbetsmarknadspolitiken

har bidragit till att arbetskraftsutbudet och sysselsättningen kunnat öka efter finanskrisen 2008. Under finanskrisen och den efterföljande lågkonjunkturen har arbetskraftsdeltagandet upprätthållits i högre grad än under tidigare lågkonjunkturer. I dag är arbetskraftsdeltagandet på samma nivå som under åren med högkonjunktur 2001 och 2007.

Trots den osäkerhet som finns kring att bedöma effekter av olika reformer är regeringens bedömning att arbetsmarknadspolitiken har bidragit till att öka den potentiella sysselsättningen. Detta innebär att sysselsättningen kan fortsätta att öka snabbare än befolkningsökningen utan att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir ansträngt (prop. 2012/13:100, avsnitt 10.4).

Regeringen gör dock bedömningen att det finns fortsatt förbättringspotential vad avser Arbetsförmedlingens bidrag för att skapa en väl fungerande arbetsmarknad. De indikatorer som visar att matchningen på arbetsmarknaden på lång sikt kan ha försämrats handlar i stora delar om en utbildningsmässig obalans på arbetsmarknaden. Det är dock angeläget att utveckla arbetet med att förbättra matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft. Ökningen av antalet arbetssökande med svag förankring på arbetsmarknaden understryker också vikten av en väl fungerande Arbetsförmedling.

4.4.3 Arbetslöshetsförsäkringen en omställningsförsäkring

Under 2012 fick i genomsnitt 113 000 personer arbetslöshetsersättning per månad. Andelen arbetslösa på Arbetsförmedlingen som har rätt till arbetslöshetsersättning minskade från drygt 70 procent 2006 till omkring 35 procent under hösten 2011. Fram till mars 2013 ökade dock andelen till 45 procent. Regelförändringarna inom arbetslöshetsförsäkringen har påverkat andelen ersättningsstagare. Genom införandet av jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar är det dock i dag många arbetslösa som deltar i program med aktivitetsstöd i stället för att uppbära arbetslöshetsersättning. Till viss del kompenseras således den minskade andelen med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen med ett ökat antal deltagande i program. Den relativa betydelsen av en väl fungerande kontroll-

funktion inom aktivitetsstödet har därmed ökat. Minskningen av andelen som uppbär arbetslöshetsersättning har framför allt varit tydlig bland unga och utrikes födda. Den kraftiga minskningen sammanfaller tidsmässigt med att studerandevillkoret avskaffades. För unga personer har dock den minskade andelen nästan helt kompenseras av ett ökat deltagande i program genom jobbgarantin för ungdomar. Unga och utrikes födda utgör också en allt större andel av de arbetssökande, vilket påverkar den totala andelen ersättningsberättigade.

Arbetsförmedlingens ansvar inom arbetslöshetsförsäkringen består av flera delar. Myndigheten har bl.a. i uppdrag att informera de arbetssökande om de allmänna villkoren i arbetslöshetsförsäkringen, säkerställa att försäkringen fungerar som en omställningsförsäkring samt att säkerställa kontrollfunktionen.

Under 2012 har Arbetsförmedlingen formulerat ett mål för att säkerställa att arbetssökande får den information som Arbetsförmedlingen ska ge den arbetssökande. Målet är att andelen arbetssökande som känner till vilka krav som ställs för att ha rätt till arbetslöshetsersättning ska uppgå till minst 90 procent. Andelen arbetssökande som under 2012 anser sig ha fått information om de allmänna villkoren i arbetslöshetsförsäkringen uppgick till 80 procent, vilket var på samma nivå som tidigare år. För första tertialen 2013 var andelen 84 procent, en ökning med fyra procentenheter jämfört med samma period föregående år.

Vad gäller Arbetsförmedlingens arbete med att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring är uppföljningen av arbetssökandet en central del. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2012 ökade resurser till Arbetsförmedlingen i syfte att bl.a. förbättra uppföljningen. En del i Arbetsförmedlingens arbete består av att följa upp de anvisningar till arbete som Arbetsförmedlingen anvisar de arbetssökande att söka. Antalet anvisningar till ersättningsstagare som söker arbete uppgick till 73 400 under fjärde kvartalet 2012, vilket är en kraftig ökning jämfört med motsvarande kvartal 2011 då antalet anvisningar uppgick till 47 000. Enligt Arbetsförmedlingen talar detta för att arbetet med matchning intensifierats.

Under fjärde kvartalet 2012 gjordes 6 900 anvisningar till arbete där den arbetssökande inte sökt arbetet. I dessa fall lämnade Arbetsförmed-

lingen en underrättelse till aktuell arbetslöshetskassa i 700 ärenden (11 procent). Under året genomförde Arbetsförmedlingen 3 700 stickprovskontroller av de anvisningar som myndigheten gjort under året. Av kontrollerna framgick att ca 8 procent av de arbetssökande som uppger att de sökt ett av Arbetsförmedlingen anvisat arbete inte har gjort det.

Arbetet med kontrollfunktionen består bland annat av att säkerställa att de arbetssökande som uppbär arbetslöshetsersättning uppfyller de krav som uppställs i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Kontrollfunktionen säkerställs bland annat genom att Arbetsförmedlingen underrättar den arbetssökandes arbetslöshetskassa när myndigheten misstänker att den arbetssökande inte uppfyller de villkor för rätt till ersättning som uppställs i arbetslöshetsförsäkringen.

Enligt IAF uppgick antalet underrättelser för helåret 2012 till i genomsnitt 13,5 per 1 000 ersättningstagare, vilket var en minskning från 14,0 föregående år. Andelen har varierat mellan 9 och 31 underrättelser per 1 000 ersättningsanmälda för åren 2005–2012. Andelen underrättelser uppvisar även betydande skillnader såväl geografiskt som mellan arbetslöshetskassorna och mellan åldersgrupper. Generellt har underrättelser för personer under 24 år lämnats i högre grad än för andra åldersgrupper.

Den vanligaste orsaken till att en underrättelse lämnades under 2012 var, enligt IAF, att den sökande inte sökt anvisat arbete. Den näst vanligaste orsaken var att den arbetssökande inte sökt arbete aktivt.

För de underrättelser som lämnades till arbetslöshetskassorna har andelen som ålades sanktion (sanktionsgraden) minskat mellan första halvåret 2011 och första halvåret 2012, från 81 procent till 79 procent. IAF har även funnit indikationer på att sannolikheten att få en sanktion varierat med utbildningsbakgrund, arbetslöshetskassetillhörighet och tidsperiod. Men IAF fann inga tecken på att kön, ersättningsnivå eller ålder hade någon påverkan.

Arbetsförmedlingens ansvar för kontrollfunktionen gäller även när de arbetssökande deltar i aktiviteter hos en kompletterande aktörer. IAF har granskat Arbetsförmedlingens kontrollfunktion i samarbete med kompletterande aktörer. Granskningen visar att det finns en förbättringspotential när det gäller Arbetsförmedlingens kontrollarbete. En av IAF:s iakttagelser

är att det saknas en uppföljningsrutin som säkerställer kontrollfunktionen.

Utifrån den iakttagelsen har Arbetsförmedlingen genomfört en central ärendegranskning av inkomna avvikelserapporter från kompletterande aktörer. Detta har gjorts för att identifiera utvecklingsområden i kontrollarbetet och för möjlighet att förbättra handläggningen. Även resultaten av denna granskning visar att det finns förbättringspotential både när det gäller hanteringen av avvikelserapporter från kompletterande aktör och Arbetsförmedlingens dokumentation kring bedömning och handläggning av de aktuella ärendena.

Arbetsförmedlingen tog under 2012 fram indikatorer för att följa upp kontrollen av arbetssökande som söker ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. IAF:s uppföljning av detta arbete visade att ytterligare utvecklingsarbete behövdes för att Arbetsförmedlingens uppföljning skulle omfatta hela uppdraget med kontrollfunktionen. Utfallen för indikatorerna för den första tertialen 2013 visar att utvecklingen varit positiv sedan motsvarande period året innan. Bland annat har uppföljningen av platsanvisningar och andelen underrättelser ökat, samtidigt som andelen begränsat geografiskt sök område som saknar uppgift om godtagbara hinder har minskat.

IAF har redovisat utvecklingen för arbetslöshetskassornas genomströmningstider för beslut som gäller ansökningar om arbetslöshetsersättning. Genomströmningstiden avser mediantiden i veckor från den arbetssökandes första arbetslösa dag till att första utbetalning görs. Tiderna är viktiga för försäkringens legitimitet och den ekonomiska tryggheten för individen. Generellt har arbetslöshetskassorna minskat genomströmningstiderna (uttryckt som medianvärdet) påtagligt sedan 2009 och under 2012 var tiden för grundbeloppsärenden 8 veckor, en vecka kortare jämfört med 2011. Tiderna för inkomstrelaterade ärenden har generellt varit relativt konstanta sedan 2009, 2012 var tiden 6 veckor.

IAF visar i sin rapport om finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen bl.a. att avgifternas andel av utbetald arbetslöshetsersättning varit konstant mellan 2009 och 2011, samt att det finns påtagliga skillnader mellan arbetslöshetskassornas administrationskostnader per medlem. Huvudsakligen har arbetslöshetskassor med fler medlemmar lägre kostnader per medlem.

IAF har också kartlagt arbetslöshetskassornas tillämpning av branschspecifika regler och deras

verksamhetsområden. IAF visar att branschspecifika regler används av flera arbetslöshetskassor, även vid säsongarbetslöshet. Vissa arbetslöshetskassor har även kassaspecifika tillämpningsprinciper. Samtidigt bedömer IAF att omfattningen av ärendemängden är begränsad sett till det totala antalet ärenden som handläggs av arbetslöshetskassorna varje år. Huvuddelen av de arbetslöshetskassor som har ärenden uppskattar att de bara har ett fåtal ärenden per år. IAF:s kartläggning visar på att det finns ett önskemål om att såväl praxis som regelverket förtydligas framöver. Myndigheten anger även att de ska se över föreskrifterna om branschtillämpningsavtal. Avseende arbetslöshetskassornas verksamhetsområden pekar IAF på att fusioner har skapat breda verksamhetsområden, där vissa arbetslöshetskassor omfattar flera branscher.

Analys och slutsatser

Under 2012 har IAF vid flera granskningstillfällen påpekat att Arbetsförmedlingens arbete med kontrollfunktionen måste förbättras. Detta har även regeringen påtalat flera gånger. Bland annat handlar det om dokumentationen av det arbete som Arbetsförmedlingen bedriver. God dokumentation är central för att arbetslöshetskassorna ska ha ett bra underlag inför sina beslut.

Uppföljningen av arbetssökandes insatser för att lösa sin arbetslöshetssituation (inklusive anvisningar) är en viktig del av säkerställandet av att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring. Detta arbete måste utvecklas vidare. Det nya åtgärdssystemet som har införts den 1 september 2013 kommer att ställa ännu högre krav på Arbetsförmedlingen i detta avseende. Den individuella handlingsplanen och aktivitetsrapporten är viktiga delar i uppföljningen. Det är därför av stor vikt att arbetssökandets inriktning framgår av individens handlingsplan.

Regeringen anser att det är positivt att indikatorerna på området pekar på förbättringar på kort sikt avseende Arbetsförmedlingens arbete med kontrollfunktionen och att Arbetsförmedlingen vidtagit åtgärder för att stärka kontrollfunktionen. Samtidigt behöver Arbetsförmedlingens arbete med kontrollfunktionen utvecklas och förbättras ytterligare. Framöver krävs både ytterligare förbättringar av uppföljningen och att ett vidare utvecklingsarbete fortgår avseende indikatorerna och hur kontrollfunktionen säkerställs i förhållande till kompletterande aktörer.

4.4.4 Arbetsmarknadspolitiska insatser och nystartsjobb

Arbetsförmedlingens insatser

Arbetsförmedlingen kan bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, bl.a. genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. Genom att minska arbetsgivarnas rekryteringskostnader, tillhandahålla en effektiv infrastruktur för rekryteringar samt verka för att öka sökintensiteten hos arbetssökande kan Arbetsförmedlingen underlätta tillsättandet av nya jobb. Det effektiva arbetskraftsutbudet kan öka genom att de arbetssökandes kompetens bättre motsvarar arbetsgivarnas krav, att möjligheten till yrkesmässig och geografisk rörlighet ökar för arbetslösa samt att osäkerheter motverkas genom att lämpliga arbetslösa rekommenderas till lediga platser.

Under 2012 fick drygt 437 000 personer arbete genom Arbetsförmedlingen. Att antalet totalt inskrivna arbetslösa ökade samtidigt som de lediga platserna under 2012 blev något färre jämfört med 2011, försämrade dock förutsättningarna för arbetssökande att få ett arbete. Närmare två tredjedelar av dem som fick arbete via Arbetsförmedlingen var tidigare öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska program. Grupper som står långt från arbetsmarknaden är en fortsatt växande del av dem som övergår till arbete.

Under 2012 hade Arbetsförmedlingen totalt 22,6 miljoner kundkontakter, vilket är en ökning från 19,6 miljoner under 2011. Arbetsförmedlingen arbetade totalt med 1 075 021 individer, vilket är i princip oförändrat jämfört med 2011. Av dessa är en växande andel nyanlända inom etableringsuppdraget och andra utomeuropeiskt födda. Även andelen personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga fortsätter att öka.

Tidiga insatser under arbetslösheten

Regeringens prioritering är att de arbetsmarknadspolitiska insatserna ska riktas till dem med störst behov, dvs. de långtidsarbetslösa. Samtidigt bör åtgärder vidtas tidigt i arbetslöshetsperioden för att motverka att fler blir långtidsarbetslösa. Det bör främst ske genom förmedlingsinsatser och förbättrad uppföljning av korttidsarbetslösas jobbsökande, men även i

form av programplatser till dem som löper störst risk för långtidsarbetslöshet.

För att undvika långa arbetslöshetstider är det nödvändigt att verka för att de arbetslösa söker arbete aktivt. Förmedlingsinsatserna och uppföljningen är en förutsättning för att Arbetsförmedlingen ska kunna säkerställa individens stödbehov och arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Under 2012 infördes ett nytt arbetssätt vid Arbetsförmedlingen som bl.a. innebär att den som skrivs in hos Arbetsförmedlingen ska bedömas utifrån huruvida de har hög risk att bli långtidsarbetslösa och därför är i behov av tidiga insatser. Tidiga insatser ska huvudsakligen ges i form av fördjupat förmedlingsstöd och i vissa fall programinsatser. Regeringen bedömer att det kommer att vara en begränsad grupp som tar del av dessa insatser. För de som inte bedöms vara i behov av tidiga insatser ska Arbetsförmedlingen i första hand kontrollera och följa upp arbetssökandet, bl.a. genom personliga möten.

Det totala antalet personliga möten med arbetssökande har ökat med 30 procent jämfört med året innan. Besöksfrekvensen uppgick i genomsnitt till 0,85 besök per person och månad för de personer som bedömts vara i behov av tidiga insatser. Även de arbetslösa som inte har bedömts ha behov av tidiga insatser ska ha täta personliga möten. Motsvarande besöksfrekvens för personer som inte bedömts vara i behov av tidiga insatser var 0,78 besök per person och månad.

Det totala antalet kontakter med arbetssökande, inklusive telefon och mailkontakter, per handläggare är dock något lägre än föregående år. Arbetssökande ska vid sina besök på Arbetsförmedlingen dessutom alltid få förslag på lediga jobb att söka eller arbetsgivare som ska kontaktas. Andelen som fått platsförslag under den senaste månaden har ökat under 2012 till 31 procent (2011: 25 procent, 2010: 22 procent).

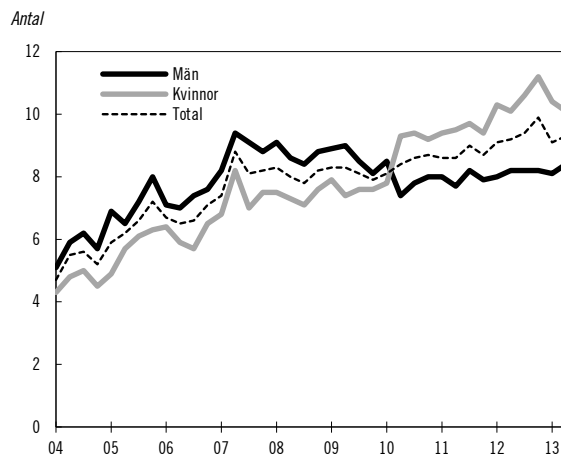
I det nya arbetssättet är den enskildes handlingsplan av mycket stor vikt. För de arbetssökande som har bedömts ha behov av tidiga insatser ska en handlingsplan enligt Arbetsförmedlingen upprättas inom fem dagar från inskrivningstillfället. Antalet nyinskrivna med bedömt behov av tidiga insatser och som fick en handlingsplan upprättad inom fem dagar under 2012 uppgick till drygt 21 100 personer, motsvarande 54 procent. Resultaten av en stickprovsundersökning i januari 2013 visar dessutom att

enbart 55 procent av dem som bedömts ha behov av tidiga insatser har tagit del av insatser inom tre månader. Regeringen kan konstatera att detta är alltför lågt och att det krävs att Arbetsförmedlingen vidtar åtgärder för att förkorta tiden till dess att insatser ges. Regeringen har därför gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att skyndsamt se till att arbetssökande med störst behov av insatser får sådant stöd inom rimlig tid.

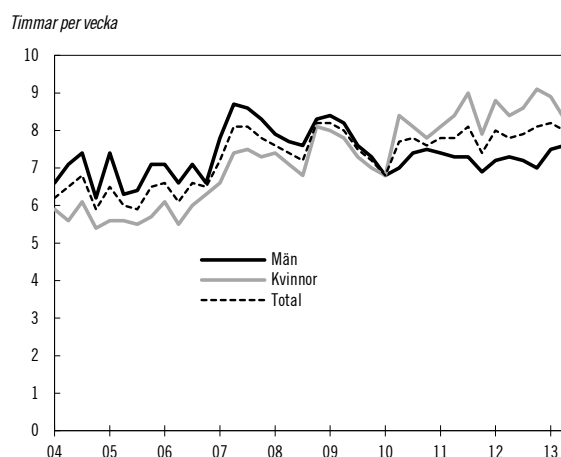
Ökad uppföljning och sökaktivitet

Sökaktiviteten bland de arbetssökande är central för hur väl matchningen fungerar och viktig för att upprätthålla de villkor som gäller för rätten att uppbära arbetslöshetsersättning. Samtidigt är det, för att få en effektiv rekryteringsprocess som förkortar vakanstiderna, viktigt att arbetsgivare i möjligaste mån endast får ansökningar från arbetssökande med rätt kompetens. Antalet sökta jobb per månad har fortsatt ökat under 2012. Enligt Arbetsförmedlingens återrapporing den 22 februari 2013 (dnr A2013/1250) söker de arbetssökande som har tätare möten med Arbetsförmedlingen också flera jobb och lägger mer tid på att söka jobb. Arbetssökande som har tätare möten är enligt rapporten även mer benägna att söka jobb på annan ort. Sökaktiviteten är högre bland kvinnor än män och ökningen sedan 2010 har i huvudsak också skett bland kvinnor.

Diagram 4.7 Genomsnittligt antal sökta jobb per månad för arbetslösa och programdeltagare

Källa: Arbetsförmedlingen.
Anm: Säsongsrensade värden.

Diagram 4.8 Genomsnittlig söktid per vecka för arbetslösa och programdeltagare

Källa: Arbetsförmedlingen.
Anm: Säsongrensade värden.

Arbetsförmedlingens undersökning Uppdrag om krav på arbetssökande vid öppen arbetslöshet och deltagande i program (dnr A2013/1139/A) visar att personer som deltar i garantiprogram som ger rätt till aktivitetsstöd och öppet arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsersättning, är mer aktiva än andra dvs. söker fler jobb per månad, lägger ner fler timmar på jobbsökande per vecka och har fler kontakter med Arbetsförmedlingen per månad. Dessutom är Arbetsförmedlingen mer aktiv för dessa grupper vad gäller exempelvis jobbförslag dvs. anvisning och platsförslag. I förberedande program och i utbildningsprogram är aktiviteten generellt sett lägre.

Personer som ej uppbär arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd har en lägre sökaktivitet och färre kontakter med Arbetsförmedlingen. Dessa individer får också färre jobbförslag jämfört med de individer som uppbär arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd.

IAF har redovisat en uppföljning av rapporten från 2011 om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program. IAF:s uppföljning avser första halvåret 2010, 2011 och 2012 och visar att andelen återkallande anvisningar av totalt antal upphörda anvisningar har ökat från 2 procent 2010 till 3 procent 2012. Störst ökning har skett inom jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar, där andelen för 2012 uppgick till 5 respektive 7 procent. Samtidigt anger Arbetsförmedlingen i en rapport att andelen återkallanden i jobb- och utvecklingsgarantin minskat från 3,1 procent 2011 till 2,1 procent 2012 om antalet återkallande sätts i relation till antalet personer som

deltagit i programmet under respektive helår. För jobbgarantin för ungdomar minskade andelen från 6,7 procent 2011 till 3,7 procent 2012. Olika mått ger med andra ord delvis olika bild av utvecklingen.

En anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program kan upphöra av flera skäl, t.ex. för att personen har fått jobb eller fullföljt programmet. Om den arbetslösa inte följer kraven för deltagande kan anvisningen även återkallas. Även i de fall ett nytt arbetsvillkor uppfyllts, och individen är berättigad till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, ska anvisningen återkallas.

I den mån andelen återkallade anvisningar ökar kan detta indikera en stärkt kontrollfunktion hos Arbetsförmedlingen, eller att en större andel av programdeltagarna bryter mot kraven. Flera faktorer komplicerar dock tolkningen, bl.a. att även ett nytt arbetsvillkor ska leda till återkallande. Ett nytt arbetsvillkor var också enligt IAF den klart vanligaste orsaken till återkallande av anvisning inom jobb- och utvecklingsgarantin.

IAF:s granskning visar vidare att Arbetsförmedlingen har vidtagit åtgärder för att förbättra rutinerna sedan förra granskningen. IAF har även i granskningen uppmärksammat behovet av ytterligare åtgärder för att förbättra handläggningen och tillämpningen av regler och rutiner.

Förtroende och samverkan

Det är viktigt att Arbetsförmedlingen har förtroende och legitimitet bland arbetsgivare och arbetssökande för att kunna bidra till att förbättra matchningen. Ett ökat förtroende bör leda till att fler arbetsgivare vänder sig till Arbetsförmedlingen för att få stöd i sin rekryteringsprocess samt att fler arbetssökande väljer att ta del av myndighetens service. Många i den ökande gruppen av arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden saknar egna kontaktnät och har sämre chanser att hitta arbete genom informella kontakter. För dessa är det särskilt viktigt att skapa ingångar på arbetsmarknaden.

Hur matchningsarbetet fungerar framgår bl.a. av hur arbetsgivarna uppfattar Arbetsförmedlingens hantering av lediga platser och om de fått lämpliga sökande. Av de arbetsgivare som anmält en ledig plats var 88 procent nöjda med hanteringen och 82 procent angav att de fått tillräckligt med lämpliga sökande för att kunna anställa, vilket är i nivå med tidigare år. Arbetsförmed-

lingens ökade fokus på arbetsgivarkontakter avspeglas i att antalet arbetsgivarkontakter och antalet överenskommelser med arbetsgivare har ökat markant under 2012. I sitt arbete med nationella kunder gjorde Arbetsförmedlingen under 2012 överenskommelser med ett tjugotal företag och branscher.

Arbetsförmedlingens egna undersökningar visar att förtroendet har legat på ungefär samma nivå sedan 2009. Ca 40 procent av de arbetsökande och 33–39 procent av arbetsgivarna uppger att de har stort eller ganska stort förtroende för myndigheten. En stor andel – uppåt en tredjedel av respondenterna – anger dock att de varken har stort eller litet förtroende för Arbetsförmedlingen. Även undersökningar genomförda av Svenskt kvalitetsetsindex och TNS Sifo pekar på att förtroendet för Arbetsförmedlingen är lågt.

Enligt Arbetsförmedlingens egna undersökningar är den främsta anledningen till att arbetsökande inte har förtroende för Arbetsförmedlingen att de upplever att myndigheten inte har något stöd eller hjälp att erbjuda. Bland arbetsgivare är den främsta orsaken att Arbetsförmedlingen brister i servicen.

Arbetsförmedlingen har i många frågor stort behov av att samverka med arbetsmarknadens parter och med kommuner för att kunna genomföra sitt uppdrag. En enkätundersökning genomförd av Sveriges Kommuner och Landsting i augusti 2012 visade att samtliga 230 kommuner som svarade samarbetar med Arbetsförmedlingen. Kommunerna ger gott betyg åt hur samarbetet fungerar.

Kompletterande aktörer

Med kompletterande aktörer avses de företag som på uppdrag av Arbetsförmedlingen tillhandahåller arbetsökanden en kompletterande arbetsförmedlingstjänst.

Arbetsförmedlingen har det yttersta ansvaret för alla tjänster som tillhandahålls enskilda arbetsökande, oavsett om de levereras av myndigheten eller av kompletterande aktörer. De olika kompletterande tjänsterna är konstruerade för att svara mot olika individuella behov. De flesta kompletterande aktörerna lämnar stöd till personer inom jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar. Närmare hälften av kostnaderna för kompletterande aktörer kan hänföras till de två garantierna. Därutöver genomför de kompletterande aktörerna huvud-

sakligen rehabiliterande insatser, jobbcoachning och insatser för nyanlända.

Under 2012 har Arbetsförmedlingen samarbetat med totalt ca 800 leverantörer, varav de tio största stod för mer än hälften av verksamhetens kostnader. Totalt levererades under 2012 kompletterande arbetsförmedlingstjänster till ca 121 000 arbetsökande. Under 2011 användes ca 1 000 leverantörer som gav tjänster till 138 000 arbetsökande.

Arbetsförmedlingen har system och rutiner för kontroll av kompletterande aktörer och för hantering av klagomål. Att dessa kontrollsystem har visat sig ha brister pekar på att uppföljningen av de kompletterande aktörerna måste förbättras.

Enkätundersökningar bland dem som har tagit del av jobbcoachning, en av de tjänster som kompletterande aktörer tillhandahåller, visar att de arbetsökande generellt är nöjda. I undersökningen som genomfördes i oktober och november 2012 svarade 93 procent att de var nöjda eller mycket nöjda med bemötandet och 78 procent ansåg att coachen hade rätt kompetens för att hjälpa dem.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) publicerade i december 2012 en rapport om jobbcoachningstjänsterna för arbetslösa (IFAU 2012:24). IFAU fann inga stora skillnader i effekter för deltagare hos kompletterande aktörer respektive hos Arbetsförmedlingens tidigare insats personlig jobbcoach. Rapporten visar dock att deltagare hos kompletterande aktörer söker fler arbeten och är mest nöjda med den service de får.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Arbetsförmedlingens verksamhet under 2012 har lett till att sökaktiviteten bland arbetsökande har ökat och Arbetsförmedlingen har utvecklat sina arbetsgivarkontakter. Detta är positivt. Regeringen ser också positivt på att Arbetsförmedlingen vidtar åtgärder till följd av granskningarna av återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program och arbetar aktivt för att säkra rutinerna och handläggningen av dessa ärenden, då det är viktigt att anvisningar återkallas när det finns skäl för detta.

Regeringen gör bedömningen att det finns fortsatt förbättringspotential vad avser Arbetsförmedlingens bidrag till att skapa en väl fungerande arbetsmarknad. Det gäller bl.a. att

genomföra tidiga insatser för personer som löper störst risk att fastna i långvarig arbetslöshet och att hantera det ökande antalet personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Vidare måste myndigheten förbättra uppföljningen av de kompletterande aktörerna och använda dessa bättre för att ge ett mer effektivt stöd till arbetsökande.

Regeringens konstaterar att det nya arbets sättet inte har implementerats fullt ut i verksamheten, exempelvis krävs åtgärder för att se till att de arbetssökande som har störst behov av tidiga insatser får sådana. Att enbart 55 procent har fått en insats inom tre månader är inte acceptabelt. Det krävs ett intensifierat arbete av Arbetsförmedlingen för att fler ska få insatser inom rimlig tid. Även i fråga om den ökade uppföljningen av arbetssökandet finns det en tydlig förbättringspotential hos Arbetsförmedlingen, t.ex. avseende hur ofta en arbetssökande träffar en arbetsförmedlare.

Situationen med brister i kontrollen och uppföljningen av de kompletterande aktörerna är inte heller acceptabel. Ett led i arbetet med att stärka kvaliteten i de tjänster som upphandlats enligt lagen om valfrihetssystem är införandet av ett ratingsystem som ska ge den arbetssökande information om vilka leverantörer som har visat sig framgångsrika. Regeringen bedömer att höjda krav på de kompletterande aktörerna är ett viktigt led i arbetet för att höja kvaliteten i stödet till arbetssökande och därmed öka möjligheterna för dessa att komma i arbete.

Arbetsförmedlingens programinsatser

Arbetsförmedlingens programinsatser kan översiktligt beskrivas genom antalet deltagare i de olika programmen samt utfallet i form av arbetsmarknadsstatus efter programmets slut. Denna översiktliga redovisning framgår av de två nedanstående tabellerna.

Tabell 4.2 Årsgenomsnitt av antalet kvarstående deltagare i konjunkturberoende program i slutet av månaden

Tusental och procent

	Antal 2011 Tusental	Andel 2011 Kvinnor	Andel 2011 Män	Antal 2012 Tusental	Andel 2012 Kvinnor	Andel 2012 Män
Jobb- och utvecklingsgarantin	93	47	53	98	48	52
- därav sysselsättningsfasen	27	49	51	32	47	53
Jobbgarantin för ungdomar	39	45	55	40	44	56
Arbetslivsinriktad rehabilitering	13	63	37	13	61	39
Arbetspraktik	6	51	49	7	50	50
- inom garantierna	8	44	56	7	44	56
Förberedande eller orienterande utbildning	8	56	44	10	51	49
- inom garantierna	1	45	55	3	46	54
Arbetsmarknadsutbildning	4	41	59	6	41	59
- inom garantierna	7	38	62	8	39	61
Arbetslivsintroduktion	5	69	31	3	67	33
Start av näringsverksamhet	3	48	52	3	48	52
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	2	66	34	4	63	37
Fördjupad kartläggning och vägledning	2	69	31	1	66	34
Totalt	176	49	51	185	49	51

Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 4.3 Andelen i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat program

Procent

	2011			2012		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Förberedande utbildning	11	13	12	11	12	12
Arbetslivsinriktad rehabilitering	24	32	27	24	32	27
Arbetspraktik	40	42	41	37	40	39
Arbetsmarknadsutbildning	33	36	35	28	29	29
Arbetslivsintroduktion	9	9	9	10	10	10
Aktiviteter inom vägledning och platsför	11	14	12	11	15	12
Fördjupad kartläggning och vägledning	7	8	7	7	7	7
Instegsjobb	54	60	58	51	56	54
Särskilt anställningsstöd	51	49	50	48	46	47
Start av näringsverksamhet	87	86	87	84	82	83
Praktisk kompetensutveckling	45	43	44	39	40	39
Prova-på-plats	34	39	37	34	36	35
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	19	28	23	11	17	13

Anm: 16–64 år, andelen 2011 är baserad på dem som lämnat program okt 2010–sep 2011 och motsvarande för 2012.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 4.3 ger en överblick över resultatet av de arbetsmarknadspolitiska programmen i form av hur stor andel av deltagarna som 90 dagar efter avslutat program har ett arbete eller deltar i en utbildning. Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar utgör så kallade paraplyprogram där deltagare deltar i olika program. Resultaten för garantierna ingår därför även i övriga program om de anordnats inom ramen för garantierna. Det bör noteras att utfall inte alltid är samma sak som programmets effekt eftersom resultatet påverkas av andra faktorer såsom t.ex. arbetsmarknadsläget och målgruppen för programmen. Vidare är vissa av programmen ofta individuellt anpassade och av förberedande karaktär där arbetssökande efter avslutat program går vidare till andra insatser såsom t.ex. är fallet med förberedande utbildning. Dessa program har normalt en lägre övergång till arbete, men syftar till att deltagarna successivt ökar sina möjligheter att få ett arbete eller en utbildning. Det motsatta gäller för exempelvis start av näringsverksamhet där det mycket goda resultatet huvudsakligen kan förklaras av att deltagare står förhållandevis nära arbetsmarknaden redan innan anvisningen till programmet. Det kan noteras att det redan låga resultatet för arbetsmarknadsutbildning ytterligare har försämrats samtidigt som volymen ökat sedan 2008. Könsfördelningen inom arbetsmarknadsutbildningen är fortfarande ojämn. Kvinnorna utgör 40 procent av deltagarna och männen 60 procent. Skill-

naden har dock minskat de senaste åren genom att utbildningar till traditionellt kvinnodominerade yrken ökat. En närmare redovisning för vissa av programmen finns i de avsnitt som följer.

IFAU har i rapporten Arbetspraktik – en utvärdering och en jämförelse med arbetsmarknadsutbildning (IFAU 2013:4) skattat effekter av arbetspraktik för dem som gick in i programmet mellan 1999 och 2006. IFAU fann att den genomsnittliga förväntade tiden till arbete för de arbetslösa minskade med drygt sex procent när man följde upp den arbetssökande efter två år från programstart. Deltagandet medförde också höjda framtida arbetsinkomster och minskad andel med försörjningsstöd.

Stöd till start av näringsverksamhet är det program där störst andel är i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutad insats, merparten är sysselsatta i sitt företag. Flera studier indikerar att insatsen stöd till start av näringsverksamhet ökar sannolikheten att den som erhåller stödet befinner sig i sysselsättning vid en senare tidpunkt (se t.ex. IFAU 1999:5, Arbetsförmedlingen Ura 2000:4, RiR 2008:24, RiR 2012:26 och Arbetsförmedlingen 2013:1). Riksrevisionens granskning (RiR 2012:26) jämför utfall av stöd till start av näringsverksamhet mellan inrikes och utrikes födda deltagare under 2003. Enligt denna studie har stödet positiva effekter på sysselsättningen, om än något mindre för utrikes födda.

Analys och slutsatser

Regeringen anser att den negativa utvecklingen inom arbetsmarknadsutbildning måste brytas och resultatet förbättras. Andelen till arbete efter avslutad arbetsmarknadsutbildning borde vara högre givet syftet med insatsen. Regeringen anser att det är positivt att könsfördelningen inom arbetsmarknadsutbildning har blivit jämnare.

Regeringen bedömer att stöd till start av näringsverksamhet har positiva effekter, även om erfarenheten visar att det kan vara förenat med undanträngningseffekter och konkurrenssnedvridning. Det finns en risk att nya företag med stöd till start av näringsverksamhet tar marknadsandelar från företag utan detta stöd. Detta ska beaktas vid anvisning till stödet genom att stödet prioriteras till personer som står långt från arbetsmarknaden och bedöms ha goda förutsättningar att driva näringsverksamhet med tillfredsställande lönsamhet och som genom verksamheten kan få en varaktig sysselsättning.

Jobb- och utvecklingsgarantin

Jobb- och utvecklingsgarantin riktar sig till dem som varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid och är det arbetsmarknadspolitiska program som har flest deltagare. Antalet har fortsatt att öka och uppgick under 2012 till i genomsnitt 95 000 personer per månad, varav 31 000 personer befann sig i sysselsättningsfasen. Könsfördelningen bland det totala antalet deltagare var jämn. Antalet deltagare i fas ett och två är ungefär detsamma som under 2011. Till skillnad från tidigare har ökningen under 2012 endast skett i sysselsättningsfasen. Vidare har det under det första halvåret 2013 skett en avmattning av ökningstakten i sysselsättningsfasen. Jobb- och utvecklingsgarantin stod under 2012 för 53 procent av det genomsnittliga antalet deltagare i samtliga program med aktivitetsstöd. Bland deltagarna är personer med funktionsnedsättning och äldre överrepresenterade. Antalet ungdomar fortsätter att öka och uppgick under 2012 till 20 procent i fas ett och två men fortfarande bara till en procent i sysselsättningsfasen.

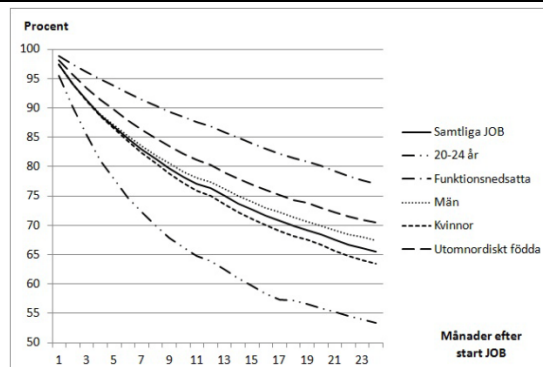
De arbetsplatsförlagda aktiviteterna, t.ex. arbetspraktik, arbetsträning och arbetsmarknadsutbildning, fortsätter att öka i fas ett och två och har från och med 2012 gått om jobbsökaraktiviteter med coachning som den vanligaste aktiviteten. Andelen i arbetsplatsförlagd aktivitet

uppgick till 41 procent i december 2012, vilket innebär en kraftig ökning jämfört med 31 procent i december 2011. Arbetsförmedlingens interna målsättning är att 60 procent ska delta i en arbetsplatsförlagd aktivitet. Utvecklingen är positiv eftersom denna typ av aktivitet har en tydligare anknytning till arbetsmarknaden. Fler deltagare i fas ett och två deltar också i aktiviteter. Antalet deltagare i fas ett och två utan registrerad aktivitet har minskat med nästan 5 000 mellan december 2011 och december 2012.

Antalet timanställningar har ökat bland deltagarna i programmet. Samtidigt visar resultatet i form av övergångar till arbete eller utbildning, som andel av det genomsnittliga antalet som kvarstår i programmet, en minskning från 4,6 procent år 2011 till 4,4 procent år 2012. I sysselsättningsfasen har det däremot skett en ökning från 2 procent år 2011 till 2,5 procent år 2012, även om övergångarna fortsatt är på en låg nivå. Andelen i fas ett och två som är i utbildning eller arbete 90 dagar efter att programmet avslutats har minskat något och uppgår till 44 procent 2012 jämfört med 48 procent 2011. Sysselsättningsfasen visar samma resultat som föregående år, ca 40 procent (dnr. A2013/3002). Könsfördelningen när det gäller utflöde och övergång till arbete och utbildning uppvisar endast marginella skillnader mellan könen.

IFAU har i en studie undersökt jobb- och utvecklingsgarantin (IFAU 2013:12).

Diagram 4.9 Andel inskrivna vid AF upp till 24 månader efter start av jobb- och utvecklingsgarantin. Samtliga deltagare 2007–2011

Källa: IFAU.

Av figur 4.9 framgår andelen inskrivna vid Arbetsförmedlingen 24 månader efter att man påbörjat insatsen. Det framgår att unga ofta lämnar medan situationen för funktionsnedsatta är mer bekymmersam. Kvinnor går också vidare i något högre utsträckning än män.

En större andel är nöjda med programmet. Av Arbetsförmedlingens telefonintervjuer med deltagarna under hösten 2012 framgår att 43 procent av deltagarna i faserna ett och två upplevde att de var mycket eller ganska nöjda med programmet, jämfört med 40 procent våren 2011. Ytterligare ca 40 procent var varken nöjda eller missnöjda. I sysselsättningsfasen var 87 procent helt eller delvis nöjda med sin sysselsättningsplats, jämfört med 77 procent år 2011. I december 2012 saknade 20 procent av deltagarna i sysselsättningsfasen en sysselsättningsplats, varav tre procent deltog i arbetsmarknadsutbildning.

Aktiviteterna i faserna ett och två i jobb- och utvecklingsgarantin ska täcka minst 75 procent av deltagarnas arbetsutbud. Resterande tid ska ägnas åt eget jobbsökande. Att säkerställa kvaliteten och aktivitetsnivån har varit en utmaning för Arbetsförmedlingen eftersom antalet deltagare har ökat kontinuerligt. För att möta den kraftiga volymökningen har betydande resurser tillförts Arbetsförmedlingen, bl.a. för att uppnå en högre handläggartäthet. IFAU har genomfört en enkätundersökning (IFAU 2013:12) av hur Arbetsförmedlingens kontakter med arbetsökande upplevs. Aktivitetsnivån i jobb- och utvecklingsgarantins fas ett och fas två var 17 timmar per vecka under 2012, en väsentlig ökning från de 12 timmar per vecka som rapporterades 2009. Av deltagarna hade 60 procent kontakt med sin coach eller förmedlare varje månad.

Under 2012 har kontakterna med de arbetsökande ökat. Antalet kontakter i fas ett och två uppgick till 1,1 stycken i december 2012 vilket är en ökning från 0,7 i december 2011. För sysselsättningsfasen har motsvarande ökning skett till 0,8 kontakter i december 2012 från 0,4 i december föregående år. För ungdomar i sysselsättningsfasen har kontakterna ökat till 1,4 år 2012 från 0,6 år 2011.

Ett viktigt verktyg för att få arbetsgivare att anställa personer som har varit utan arbete en längre tid är det särskilda anställningsstödet inom jobb- och utvecklingsgarantin. Antalet anställningar med sådant anställningsstöd uppgick 2012 till 4 400 i genomsnitt, jämfört med 4 000 föregående år. Andelen kvinnor uppgick till 40 procent. Det förstärkta särskilda anställningsstödet har ökat kraftigt och utgjorde i december 2012 ca 1 800 av det genomsnittliga antalet anställningar med särskilt anställnings-

stöd. De arbetsgivarkategorier som anställde flest personer med särskilt anställningsstöd var enskilda företag, med en andel på 56 procent, och kommuner, med 17 procent. Andelen som 90 dagar efter avslutat stöd fått ett arbete uppgick 2012 till 45 procent, varav 29 procent fick ett nystartsjobb. Skillnaderna mellan kvinnor och män i detta avseende är små. Efter 180 dagar hade närmare hälften fått ett arbete med eller utan stöd. Andelen övergångar ligger på ungefär samma nivå som föregående år.

Under 2012 avsatte regeringen 128 miljoner kronor för programinsatser i sysselsättningsfasen. Antalet personer som deltog i en arbetsmarknadsutbildning uppgick i december 2012 till drygt 1 000 personer jämfört med drygt 630 i december 2011. Andelen som hade ett arbete 90 dagar efter avslutad arbetsmarknadsutbildning i sysselsättningsfasen uppgick 2012 till 12 procent. Det kan jämföras med 28 procent för arbetsmarknadsutbildning generellt.

Analys och slutsatser

Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har ökat, vilket har försvårat möjligheterna att nå de ursprungliga intentionerna för garantins aktivitetsnivå.

Till följd av resursförstärkningen 2012 har Arbetsförmedlingen gjort stora rekryteringar och genomfört omfattande personalutbildningar. Förstärkningen har bl.a. inneburit färre antal sökande per handläggare, viss ökad kontakt med de arbetssökande och färre deltagare utan aktivitet. Detta har lett till ökad nöjdhet och en tydlig ökning av andelen i arbetsplatsförlagda aktiviteter. Fler deltagare har också ett arbete vid sidan av deltagande i programmet.

Arbetsförmedlingens sökandeundersökning visar dock på en marginell ökning på en procentenhet av aktivitetsnivån jämfört med 2011.

Aktivitetsnivån och deltagarnas nöjdhet i fas ett och två är fortfarande för låg. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen använder effektiva metoder för att nå en hög aktivitetsnivå. Fler deltagare bör få möjlighet att delta i en arbetsplatsförlagd aktivitet och kontakten med de arbetssökande bör öka. Den ökning som har skett av de arbetsplatsförlagda aktiviteterna är viktig för kvaliteten i programmet och bör öka ytterligare. Regeringen välkomnar Arbetsförmedlingens högt satta målsättning för de arbetsplatsförlagda aktiviteterna och följer detta arbete noga.

Aktivitetsnivån och nöjdheten bland deltagare som har en sysselsättningsplats är hög. Nivån på andelen deltagare som inte har en sysselsättningsplats kan till viss del förklaras med att beslutslängderna har kortats och att kraven på sysselsättningsplatserna har ökat. Fler deltar också i andra insatser, främst i arbetsmarknadsutbildning. Andelen deltagare som inte har en sysselsättningsplats eller annan insats bör ändå minska. Eventuella möjligheter till ökat samarbete med kommunerna som anordnare av sysselsättningsplatser bör tillvaratas. Omsättningen av ungdomar i programmet är hög och andelen ungdomar i sysselsättningsfasen är mycket låg.

Den positiva utvecklingen av volymerna för det förstärkta särskilda anställningsstödet innebär att regeringens satsning har fått genomslag. Regeringen bedömer att satsningen är viktig för att öka utflödet till arbete ur sysselsättningsfasen.

Jobbgarantin för ungdomar och övriga insatser för unga

Under 2012 uppgick ungdomsarbetslösheten till 23,6 procent. Andelen arbetslösa unga män var något högre än andelen arbetslösa unga kvinnor. Drygt hälften av de arbetslösa ungdomarna är heltidsstuderande och söker arbete, t.ex. extraarbete på helger och lov. I förhållande till andra arbetslösa utmärker sig ungdomar genom att i hög grad ha relativt korta arbetslöshetsperioder.

Under de senaste åren har ett flertal arbetsmarknadspolitiska satsningar genomförts i syfte att öka ungdomars övergång från arbetslöshet till sysselsättning. Bland annat har jobbgarantin för ungdomar utvecklats och insatserna vilka man kan ta del av inom garantin har utökats. Sedan 2010 kan deltagarna inom garantin t.ex. ta del av stöd till start av näringsverksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering och den studiemotiverande folkhögskolesatsningen. Vidare har möjligheten att kombinera deltagande i garantin med utbildning i svenska för invandrare (sfi) eller studier inom den kommunala vuxenutbildningen möjliggjorts sedan 2010.

Utöver de ändringar som genomförts inom ramen för jobbgarantin för ungdomar har även satsningar gjorts utanför garantin, bl.a. för att öka arbetslösa ungdomars incitament att återgå till studier. Möjligheten har ökat för ungdomar att i ett tidigt skede få ta del av förstärkta för-

medlingsinsatser. Vidare har arbetsgivarnas incitament för att anställa arbetslösa ungdomar stärkts genom att t.ex. kvalificeringstiden för särskilt anställningsstöd för ungdomar har kortats och arbetsgivaravgiften har sänkts. Ett bredare utbud av insatser har ökat Arbetsförmedlingens möjlighet att erbjuda insatser utifrån ungdomarnas individuella behov, vilket varit en av regeringens utgångspunkter inom arbetsmarknadspolitiken.

Jobbgarantin för ungdomar

Jobbgarantin för ungdomar är ett ramprogram för ungdomar som har fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslösa under minst tre av fyra månader. Under 2012 hade programmet i genomsnitt 39 700 deltagare per månad vilket var en ökning med knappt 900 deltagare i genomsnitt per månad jämfört med 2011. I likhet med att arbetslösheten är högre bland unga män än bland unga kvinnor utgör männen en större andel än kvinnorna av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar. Av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar under 2012 var 44 procent kvinnor och 56 procent män. Närmare 109 000 unika individer deltog i programmet under 2012.

Arbetsförmedlingens arbete med att förbättra kvaliteten inom jobbgarantin för ungdomar har fortsatt under 2012. Inriktningen har varit att förbättra matchningsarbetet och öka andelen som får ta del av arbetsplatsförlagda aktiviteter.

De inledande aktiviteterna i jobbgarantin för ungdomar består i normalfallet av fördjupad kartläggning, studie- och yrkesvägledning och jobbsökaraktivitet med coachning. Därefter kan aktiviteterna kombineras med praktik, arbetsmarknadsutbildning, stöd till start av näringsverksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering. Aktivitetsnivån i garantin har ökat under 2012 jämfört med 2011. De arbetsplatsförlagda aktiviteternas andel har även ökat och uppgår 2012 till 28 procent jämfört med 21 procent 2011. Samtidigt redovisar Arbetsförmedlingen att en betydande andel av de ungdomar som har gått över från jobbgarantin för ungdomar till jobb- och utvecklingsgarantin inte har haft någon arbetsplatsförlagd aktivitet under deltagandet i jobbgarantin för ungdomar. Under 2012 var jobbsökaraktiviteter med coachning, liksom åren innan, den vanligaste aktiviteten i jobbgarantin för ungdomar.

Såväl antalet ungdomar som har lämnat garantin för arbete som antalet som övergått till

utbildning har minskat något under 2012 jämfört med 2011. Av de som har lämnat jobbgarantin var andelen som är i utbildning eller arbete 90 dagar efter att programmet avslutats 54 procent 2012 jämfört med 57 procent 2011. Resultatet i form av övergångar till arbete eller utbildning, som andel av det genomsnittliga antalet som kvarstår i programmet, uppgick till knappt 10 procent, vilket var en marginell minskning jämfört med 2011. Det är positivt att andelen deltagare som lämnat garantin till ett arbete eller en utbildning endast är något lägre trots det försämrade läget på arbetsmarknaden.

Folkhögskolesatsningen för unga

Unga som saknar en slutförd gymnasieutbildning har en särskilt utsatt situation på arbetsmarknaden. Att slutföra grund- och gymnasieskolan är viktigt för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och det är därför angeläget att ungdomar som inte påbörjat eller slutfört gymnasieskolan återupptar sina studier. Arbetslösa ungdomar som har fyllt 16 men inte 25 år och som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen kan ta del av en kortare, studiemotiverande utbildning i folkhögskolornas regi. Under 2012 avsatte regeringen medel för i genomsnitt 1 000 utbildningsplatser per månad. Under året deltog 4 252 ungdomar i insatsen. Andelen män var högre än andelen kvinnor, 59 procent jämfört med 41 procent. Av dem som deltagit i satsningen från 2010 till och med april 2013 har ca 22 procent gått vidare till studier och ca 17 procent till arbete eller nystartsjobb.

Tidiga insatser för unga

Möjligheten för ungdomar har ökat att redan i ett tidigt skede få del av förstärkta förmedlingsinsatser. För ungdomar som av särskilda skäl bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden finns sedan 2012 även en möjlighet till tidiga programinsatser redan innan jobbgarantin för ungdomar. Arbetsförmedlaren har en avgörande roll för att bedöma vilka arbetslösa som löper hög risk att fastna i arbetslöshet och därför behöver tidiga insatser. Totalt antal nyinskrivna öppett arbetslösa ungdomar under 2012 var 142 700. Av dem bedömdes 11 600 eller ca 8 procent ha behov av tidiga insatser.

Nystartsjobb för unga

En person som har fyllt 20 men inte 26 år och som har varit arbetslös i sex månader kvalificerar sig för nystartsjobb för unga, vilket innebär att arbetsgivaren kompenseras med ett belopp motsvarande arbetsgivaravgiften. Nystartsjobb i kombination med de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga resulterar i ca 40 procents lägre lönekostnad för arbetsgivare som anställer en ungdom med nystartsjobb. Från och med 2013 förstärktes nystartsjobb för ungdomar som varit arbetslösa i minst tolv månader, vilket innebär att subventionen till arbetsgivaren blir dubbelt så stor. Under 2012 var ca 9 000 ungdomar någon gång under året anställda med nystartsjobb.

Analys och slutsatser

Sedan jobbgarantin för ungdomar infördes i december 2007 ökade volymerna kraftigt på årsbasis fram till 2010, för att sedan gå ner något under 2011 och 2012. Antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar säger dock inte så mycket i sig eftersom deltagarna efter 15 månader skrivs över till jobb- och utvecklingsgarantin. Om man istället ser till alla under 25 år som är inskrivna i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin täcker man in hela gruppen arbetslösa ungdomar med en inskrivningstid på mer än tre månader. Sammanlagt har volymen då inte ökat sedan 2010, trots den vikande konjunkturen och ett försämrat arbetsmarknadsläge, utan utgör ca 50 000 deltagare i genomsnitt per år. Under 2010 ökade dessutom utflödet till arbete och utbildning markant jämfört med tidigare år, och har sedan dess legat på en relativt hög nivå. Detta kan vara en indikation på att genomförda reformer har haft effekt. Möjligheten att ta del av ytterligare insatser innan inträdet i garantin kan ha bidragit till det något minskade inflödet till garantin.

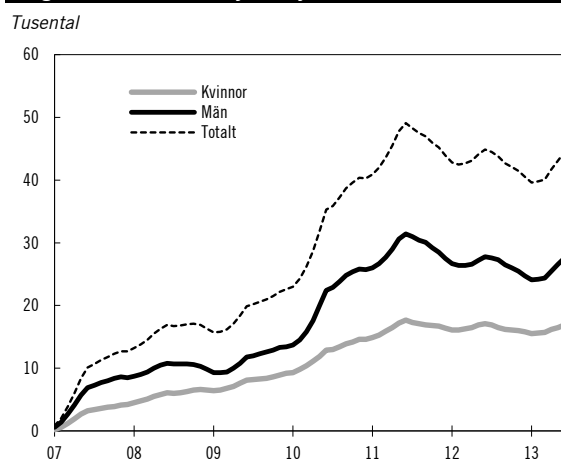
De arbetsplatsförlagda aktiviteterna inom garantin har också ökat, vilket är viktigt för att förbättra de arbetssökandes möjligheter att få arbete. Regeringen gör därför bedömningen att jobbgarantin för ungdomar har bidragit till att öka möjligheterna för ungdomar att övergå från arbetslöshet till arbete eller utbildning.

Nystartsjobb

Nystartsjobb syftar till att stimulera anställning av personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete. Till skillnad mot andra anställningsstöd utgör nystartsjobben en rättighet för den arbetsgivare som anställer en person som uppfyller kraven. Stöd kan utgå för alla personer som anställs och uppfyller de formella kriterierna. Arbetsgivaren ansöker dock om stödet via Arbetsförmedlingen. Från och med 2013 har nystartsjobb för unga som varit arbetslösa minst 12 månader förstärkts, vilket framgått av det som redovisats i avsnittet som berör ungdomar.

Det totala antalet personer som haft ett nystartsjobb uppgick till i genomsnitt till 43 800 personer per månad under 2012, vilket är en minskning med 2 700 jämfört med 2011, se diagram nedan. Troligtvis har avmattningen i konjunkturen påverkat antalet nystartsjobb. Under första halvåret av 2013 har antalet nystartsjobb dock ökat något. Andelen som var i arbete utan stöd eller utbildning 90 dagar efter avslutat nystartsjobb uppgick 2012 till 35 procent. Andelen i arbete utan stöd eller utbildning när nystartsjobbet upphört är högre för dem i yngre åldrar, för dem utan funktionsnedsättning och för dem med högre utbildning. Detta speglar i stora drag de gängse jobbchanserna för de inskrivna vid Arbetsförmedlingen.

Diagram 4.10 Antalet nystartsjobb

Källa: Arbetsförmedlingen.
Anm: 15-64 år.

Av de beslut om nystartsjobb som togs eller pågick under 2012 avsåg 62 procent män och 38 procent kvinnor. Ser man till åldersfördelningen så var antalet personer i åldern 16–24 år underrepresenterade medan övriga åldrar var överrepresenterade. Även andelen utrikes födda var

högre i nystartsjobben än bland sökande utan arbete, medan däremot sökande med funktionsnedsättning var något underrepresenterade. Fördelningen efter utbildningsnivå motsvarade fördelningen bland sökande utan arbete.

Syftet med alla typer av anställningsstöd inklusive nystartsjobb, är att deltagaren efter stödperioden ska kunna behålla jobbet. Personer med nystartsjobb verkar till stor del få behålla sina anställningar när subventionen upphör.

En studie från IFAU (2012:12) visar att nystartsjobb gör att arbetssökande får arbete med stöd fortare än vad de annars skulle ha fått. Nystartsjobben medför att flödet från arbetslöshet till subventionerad anställning ökar med i genomsnitt med 17 procent. Resultaten tyder på att nystartsjobben skapar nya jobb.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att nystartsjobben har bidragit till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att insatsen riktas till dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Genom en sänkning av arbetsgivarens kostnader ökar chanserna för dessa personer att få ett arbete. När det gäller de ändringar som trädde i kraft i år är det för tidigt att säga vilka effekter de har haft, men regeringen bedömer att det finns utrymme att öka volymerna.

4.4.5 Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Arbetsförmedlingen har sedan 2002 ett samlat sektorsansvar för funktionshinderfrågor inom arbetsmarknadspolitiken. Regeringen gav under 2011 de myndigheter som är strategiska för genomförande av funktionshinderspolitiken i uppdrag att under 2011–2016 arbeta enligt de delmål som regeringen slagit fast för respektive myndighet. Arbetsförmedlingen har fyra delmål som är formulerade utifrån två givna inriktningsmål för arbetsmarknadspolitiken.

De två första delmålen syftar till att öka andelen arbetssökande med funktionsnedsättning som går till arbete eller reguljär utbildning. Resultaten under 2012 uppvisar en positiv utveckling. Antalet arbetssökande till arbete eller reguljär utbildning har ökat jämfört med 2011. Det är också fler arbetssökande som fått del av de särskilda insatserna som finns reserverade för målgruppen. Delmål tre mäter tiden till dess att

en nedsatt arbetsförmåga blir identifierad. Resultatet i april 2013 var 280 dagar vilket är en mindre ökning i förhållande till 2011. Män har en längre genomsnittlig tid än kvinnor. En orsak till ökningen är att vissa typer av funktionsnedsättningar enligt Arbetsförmedlingen kan vara svåra att identifiera och verifiera samtidigt som antalet arbetssökande med dessa nedsättningar ökar. En annan orsak till ökningen enligt Arbetsförmedlingen kan vara att det, i många fall, tar lång tid att få fram ett läkarutlåtande från sjukvården. Bland unga personer under 30 år har tiden minskat med tio dagar. Bland utrikesfödda har tiden till kod ökat. Delmål fyra handlar om att krav på tillgänglighet alltid ska ställas i förfrågningsunderlag, och finnas med i avtal, vid upphandling av arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Krav på tillgänglighet finns numera med i samtliga förfrågningsunderlag och avtal.

Av det totala antalet individer som under 2012 varit inskrivna hos Arbetsförmedlingen hade 219 000 personer en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2012. Det var 13 000 personer fler än 2011 och 30 000 fler än 2010. Även andelen inskrivna med en kodad funktionsnedsättning ökade under 2012 och uppgick till 26 procent. Tillsammans med utomeuropeiskt födda är detta den grupp som ökat snabbast de senaste åren. En anledning till att antalet personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ökat är att fler personer som tidigare varit sjukskrivna nu är inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Drygt 65 000 personer hade i oktober 2012 gått över från Försäkringskassan sedan januari 2010. Under 2012 gick 3 300 fler personer med funktionsnedsättning över till arbete eller utbildning än 2011 och 12 000 fler än 2010. Sammantaget ökade antalet inskrivna personer med funktionsnedsättning mellan 2010 och 2012 med 16 procent och antalet som fått jobb eller utbildning med 20 procent.

Lönebidrag och andra subventionerade anställningar

Arbetsförmedlingen kan erbjuda ekonomiskt stöd till arbetsgivare som anställer personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, dels genom lönesubventioner, dels genom stöd som syftar till anpassning av arbetsförhållandena så att den anställdes nedsatta arbetsförmåga kan kompenseras.

Under 2012 hade i genomsnitt 88 500 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA), skyddat arbete hos Samhall AB, utvecklings- eller trygghetsanställning.

Tabell 4.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal	2009	2010	2011	2012
Nya beslut				
Lönebidrag	16 500	19 700	20 800	19 700
OSA	1 700	1 800	1 900	1 800
Utvecklings-anställning	2 500	3 700	4 400	5 200
Trygghetsanställning	6 200	6 700	7 000	8 700
Samhall AB kärnuppdraget	1 900	1 600	2 800	2 800
Totalt	28 900	33 400	32 400	38 100
Kvarstående i genomsnitt per mån				
Lönebidrag	50 600	46 700	45 900	44 100
OSA	4 400	4 400	4 300	4 200
Utvecklings-anställning	1 900	2 500	3 300	3 800
Trygghetsanställning	9 900	13 900	17 700	21 000
Samhall AB kärnuppdraget	15 500	15 100	15 300	15 400
Totalt	82 300	82 600	86 500	88 500

Källa: Arbetsförmedlingen och Samhall AB.

Anm: Utvecklingsanställningar inom Kulturarvslyftet och Samhall AB ingår inte i tabellen. Siffrorna är avrundade och överensstämmer inte alltid med summan.

Utöver insatserna i ovan redovisade tabell har det även pågått utvecklingsanställningar inom Kulturarvslyftet och hos Samhall AB utifrån den satsning som gjordes i samband med budgetpropositionen för 2012. Totalt fick 170 personer en anställning inom Kulturarvslyftet och drygt 1 110 personer en utvecklingsanställning inom Samhall AB. Detta motsvarade en omfattning på i genomsnitt 300 utvecklingsanställningar per månad under 2012. Totalt omfattade därmed de subventionerade anställningar riktade till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 88 800 anställningar per månad under 2012. Detta innebar en ökning med 2 300 anställningar per månad jämfört med 2011.

Det bör noteras att antalet personer med lönebidrag har minskat medan antalet med trygghetsanställning ökat. En förklaring till detta kan vara att om behovet av lönestöd kvarstår efter fyra år med lönebidrag och behovet av stöd bedöms som långvarigt så kan en trygghetsanställning bedömas vara en bättre anpassad

stödform. Det är i detta sammanhang viktigt att Arbetsförmedlingen säkerställer en hög träffsäkerhet i bedömningen så att rätt insats ges till individen utifrån dennes behov.

Enligt Arbetsförmedlingen har gradvis ökande krav från arbetsgivarna på arbetstagarna inneburit att det blivit svårare att ta bort en lönesubvention helt. Detta har bl.a. bidragit till att Arbetsförmedlingen inte har kunnat uppfylla kravet på att antalet övergångar från lönebidrag till osubventionerade anställningar ska öka jämfört med föregående år. Det har även inneburit att antalet subventionerade anställningar för personer med funktionsnedsättning varit lägre än vad regeringen beräknade.

Genomgående präglas insatserna av en ojämn könsfördelning, ca 60 procent av deltagarna är män och ca 40 procent kvinnor. Detta kan till viss del förklaras av att män med funktionsnedsättning överlag har sämre förutsättningar, bl.a. p.g.a. lägre utbildningsnivå, och därmed har svårare att få ett osubventionerat arbete. Under 2012 var andelen övergångar till arbete sammantaget på samma nivå som för 2011. Andelen ökade för trygghetsanställningar men minskade för utvecklingsanställningar. För lönebidrag fick lika stor andel ett osubventionerat arbete 2012 som 2011. Samtidigt har den genomsnittliga bidragsnivån ökat för samtliga dessa insatser mellan 201 och 2012.

Tabell 4.5 Övergång till arbete utan stöd, Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

	2009	2010	2011	2012
Till arbete utan stöd				
Lönebidrag	2540 (5,0)	2030 (4,4)	2170 (4,7)	2090 (4,7)
OSA	60 (1,4)	60 (1,4)	70 (1,7)	70 (1,6)
Utvecklings- anställning	170 (8,8)	90 (3,6)	160 (5,0)	180 (4,7)
Trygghetsanställning	100 (1,0)	170 (1,2)	220 (1,3)	350 (1,7)
Totalt	2 860 (4,3)	2 360 (3,5)	2 630 (3,7)	2 690 (3,7)

Källa: Arbetsförmedlingens årsredovisning 2012. Andel per månad av samtliga i insatsen inom parentes.

Anm: Siffrorna är avrundade och överensstämmer inte alltid med summan.

Praktikantprogram i myndigheterna

Regeringen lämnade i december 2011 ett uppdrag till Arbetsförmedlingen att utarbeta ett förslag till hur ett praktikantprogram i statliga myndigheter för personer med funktionsned-

sättning som medför nedsatt arbetsförmåga kan utformas och genomföras.

Genomförandet av programmet ska initialt ske stegvis utifrån tillgången på lämpliga arbetsökande och praktikplatser. Syftet med programmet är att deltagarna ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, vilket kan förbättra deras möjligheter till ett framtida arbete, med eller utan lönesubvention.

Praktikantprogrammet påbörjades den 1 januari 2013 och ska bedrivas under minst tre år. Insatserna bör i normalfallet omfatta arbetspraktik på tre plus tre månader. Arbetsförmedlingen har den 1 juni 2013 redovisat till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) hur arbetet med uppdraget har fortskridit. Fram till den tidpunkten har myndigheterna lämnat besked om att man avser ta emot sammanlagt ca 1 800 praktikanter inom ramen för programmet.

Övriga insatser

Som komplement eller alternativ till subventionerade anställningar har Arbetsförmedlingen möjlighet att främja sysselsättning för personer med funktionsnedsättning via andra anpassade insatser. Detta sker genom särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) eller genom att ge ekonomiskt stöd till arbetshjälpmedel, personligt biträde eller särskilt stöd till start av näringsverksamhet.

En påtaglig ökning av dessa insatser har skett de senaste åren. Störst omfattning har stöd till personligt biträde. Det är också den insatsen som ökat mest i antal personer, från 11 500 personer 2011 till 14 800 personer 2012. Även antalet personer som fått del av SIUS har ökat relativt kraftigt från 6 200 personer 2011 till 8 400 under 2012, vilket motsvarar en ökning med 36 procent.

Fördelningen mellan kvinnor och män varierar mellan stödformerna. Det är en betydande övervikt för män när det gäller personligt biträde och SIUS, medan kvinnorna är i majoritet när det gäller mottagande av stöd till arbetshjälpmedel och start av näringsverksamhet. Totalt har de övriga insatserna ökat betydligt mellan åren 2009–2012, se tabell 4.6.

Tabell 4.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal		2009	2010	2011	2012
Arbetshjälpmedel	Män	1 800	2 100	2 500	2800
	Kvinnor	2 800	3 400	3 900	4200
	Totalt	4 500	5 500	6 400	7000
Personligt biträde	Män	4 000	5 200	6 700	8500
	Kvinnor	2 500	3 400	4 800	6200
	Totalt	6 600	8 600	11 500	14800
SIUS	Män	1 800	2 700	3 500	4800
	Kvinnor	1 400	1 900	2 700	3600
	Totalt	3 200	4 700	6 200	8400
Särskilt stöd vid start av näringsverksamhet	Män	200	300	300	300
	Kvinnor	300	400	400	400
	Totalt	500	700	700	700

Källa: Arbetsförmedlingens årsredovisning 2012.

Anm: Avser antalet personer som under respektive år deltagit i respektive aktivitet och det kan förekomma att samma individ deltagit i fler än en insats. Siffrorna är avrundade och överensstämmer inte alltid med summan.

Samhall AB

Samhall AB spelar en viktig roll när det gäller att erbjuda anställning åt personer med funktionsnedsättning. Samhall AB bidrar till personlig utveckling hos personer med funktionsnedsättning genom att erbjuda arbete, vilket ger möjlighet till ökad anställbarhet och i förlängningen också ökad möjlighet att gå vidare till andra arbetsgivare.

Andelen personer som lämnat Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden uppgick till knappt 5,2 procent under 2012. Återgångarna till Samhall AB ligger dock på en hög nivå. Under 2012 återkom nästan hälften av dem som lämnade Samhall AB vilket motsvarar 987 personer. De flesta återgångar beror på att visstidsanställningar inte förlängts hos den nya arbetsgivaren.

Den statliga merkostnadsersättningen till Samhall AB uppgick till 4 405 miljoner kronor under 2012. Merkostnadsersättningen syftade till att Samhall AB skulle uppnå de mål som formulerats i det avtal som staten tecknat med bolaget. Mål som har satts upp är bl.a. att:

- ge arbete åt personer med funktionsnedsättning motsvarande 24,4 miljoner arbetstimmar,
- minst 6 procent av antalet personer med tillsvidareanställningar ska lämna Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden, och

- minst 40 procent av rekryteringarna i kärnuppdraget ska vara personer från prioriterade grupper som definierats gemensamt av Arbetsförmedlingen och Samhall AB, personer med psykisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning, neuropsykologiskt funktionshinder eller med mer än ett funktionshinder som tillsammans medför nedsättningar i arbetsförmågan.

Samhall AB har nått samtliga uppställda mål under 2012 med undantag för målet att minst 6 procent ska lämna Samhall AB för arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Under 2012 har ett stort antal anställda saknat arbetsuppgifter och i stället erbjudits kompetensutveckling.

I slutet av 2012 var drygt 19 200 personer med funktionsnedsättning anställda hos Samhall AB. Samhall AB är en jämställd organisation med avseende på kvinnor och män. Totalt av de anställda är 47 procent kvinnor och 53 procent män.

Under 2012 var det totalt över 6 000 personer som påbörjade en anställning eller en arbetsutbildning i bolaget. Rekryteringen av personer i de prioriterade grupperna uppgick till 40 procent under 2012, vilket innebär att målet nåtts.

Under 2012 har Samhall AB haft uppdraget att erbjuda en tidsbegränsad utvecklingsanställning till 1 000 funktionsnedsatta personer som lämnat sjukförsäkringen efter en lång period av sjukfrånvaro. Samhall AB har under 2012 erbjudit knappt 1 200 personer en utvecklingsanställning.

Samhall AB har också uppfyllt målet att, i möjligaste mån, inte säga upp anställda med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga på grund av arbetsbrist. Under 2012 förekom det inte någon sådan uppsägning. Samhall AB har i uppdrag att anställa personer med 75 procents sjukersättning som Arbetsförmedlingen inte har hittat någon annan anställning åt inom sex månader. Vid årsskiftet 2012/13 hade Samhall AB totalt 228 anställda med 75 procents sjukersättning.

Det ekonomiska resultatet uppvisade ett överskott på 47 miljoner kronor 2012 jämfört med 126 miljoner kronor 2011.

Samhall AB utförde under 2012, utanför grunduppdraget, vissa tjänster inom ramen för Arbetsförmedlingens programverksamhet avseende personer med funktionsnedsättning. Det var i första hand fråga om förstärkt arbetsträning

och fördjupad bedömning inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

Analys och slutsatser

Arbetsförmedlingen har en viktig roll i arbetet med att ge personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga möjlighet att få ett arbete med eller utan stöd. Utifrån sektorsansvaret för funktionshinderspolitiken ska Arbetsförmedlingen fortsätta arbeta målmedvetet och strukturerat med både insatser och mätningar för att delmålen ska nås.

Det har skett en ökning av antalet arbets-sökande till arbete och reguljär utbildning, vilket är positivt. Både antalet kvinnor och män som fått arbete har ökat under året. Fler arbets-sökande har fått del av både subventionerade anställningar och de övriga särskilda insatserna för målgruppen. Detta är positivt då det är en viktig indikation på att personer som står långt från arbetsmarknaden prioriteras.

Det är positivt att fler unga under 30 år får en anställning med lönestöd samt minskad tid till en funktionshinderskod. Arbetsförmedlingen bör fortsätta utveckla samarbetet med gymnasie- och gymnasiesärskola för att hitta vägar från skola till utbildning eller arbete. Samtidigt är det oroande att tiden till funktionshinderskod har ökat som helhet för målgruppen samt bland utrikes födda. En förklaring kan vara att det är många aktörer involverade, exempelvis vården, kompletterande aktörer med flera, innan det kan göras en bedömning om svårigheterna hos den arbets-sökande kan kopplas till en funktionsnedsättning.

Samhall AB har under 2012 uppnått samtliga mål med undantag från målet om andelen övergångar. Detta är positivt utifrån rådande konjunktur.

Den tillfälliga satsningen Kulturarvslyftet har inte nått upp till den beräknade omfattningen av antalet deltagare. Inom Kulturarvslyftet fick 2012 totalt 174 personer en anställning, varav 62 procent kvinnor. Arbetsförmedlingen och Riksantikvarieämbetet har vidtagit flera informations- och utbildningsinsatser för att öka antalet deltagare. Det finns flera anledningar till att efterfrågan bland tänkbara anordnare varit lägre än vad som ursprungligen antogs. Satsningen har dock medfört att fler som annars skulle stå långt ifrån arbetsmarknaden har fått en anställning samt att insatser som gett mervärde inom kulturarvsområdet har möjliggjorts.

4.4.6 Insatser för sjukskrivnas återgång till arbete

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledande, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser. Målgruppen är arbets-sökande som har nedsatt arbetsförmåga på grund av ohälsa eller funktionsnedsättning. Mål-sättningen är att den arbetssökande ska finna, få och behålla ett arbete. Arbetsförmedlingens samlade utbud av tjänster är tillgängligt för målgruppen. Kunskap och kompetens hos kompletterande aktörer ska tas till vara i verksamheten.

Arbetsförmedlingens gemensamma uppdrag med Försäkringskassan om tidiga och aktiva insatser för sjukskrivnas återgång i arbete är en central del i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Den långsiktiga satsningen på samarbetet förstärktes under 2012 och uppgår till 738 miljoner kronor under 2013. Denna satsning skapar goda möjligheter att ge ett gemensamt stöd till de kunder som behöver arbetslivsinriktad rehabilitering som ett led till egen försörjning. Sedan den 1 februari 2012 sker en del av samarbetet genom en ny samarbetsmodell, gemensam kartläggning, som syftar till att den enskilde vid rätt tidpunkt ska få rätt insatser från rätt aktör. För att formulera och genomföra dessa insatser kan medverkan av andra aktörer behövas, inklusive vårdgivare, kommuner och arbets-givare.

Aktiva rehabiliteringsinsatser erbjuds nu även personer som har behov av arbetsförberedande insatser. Detta har tidigare legat utanför Arbetsförmedlingens ansvar. Dessa insatser syftar till att öka en persons aktivitetsnivå så att det blir möjligt att delta i en mer arbetslivsinriktad insats.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) konstaterar i sin rapport Förstärkta rehabiliteringsinsatser i samverkan – En granskning av Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens utvecklingsarbete (2013:3) att de förändringar myndigheterna genomfört skapar förutsättningar för att erbjuda fler personer stöd och aktivitet samt att detta kan ske i ett tidigare skede i sjukfallen jämfört med förut. ISF konstaterar vidare att den nya modellen skapat förutsättningar för att ett ökat informationsutbyte mellan ansvariga myndigheter, den enskilde och andra centrala aktörer har förbättrats. ISF bedö-

mer att detta ger ett bättre beslutsunderlag om vilken insats som bäst passar den enskilde.

Samarbetet under 2012 har präglats av ett utvecklingsarbete. Arbetet kring kunderna, enligt den nya arbetsmetoden med gemensam kartläggning som föregår aktiva insatser, startade först i februari 2012 och därmed kom inflödet av kunder till aktiva insatser först i mars/april 2012.

Myndigheterna bedömer att samarbetet kan vidareutvecklas. Det gäller särskilt samarbetet med hälso- och sjukvården och kommunen, vilka är nödvändiga parter i kartläggning, planering och genomförande av aktiva insatser (dnr A2013/1254/A).

Under 2012 genomfördes närmare 20 000 gemensamma kartläggningar varav 11 100 personer eller 55 procent deltagit i aktiva insatser inom ramen för det förstärkta samarbetet. Av de omkring 4 000 personer som hunnit lämna det förstärkta samarbetet under första halvåret 2013 har 38 procent gått till arbete eller utbildning, deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller är fortsatt aktuella på Arbetsförmedlingen som aktivt arbetssökande.

Därutöver har under 2012 8 900 personer (2011: 18 900, 2010: 38 300) påbörjat programmet arbetslivsintroduktion som är ett program särskilt avsett för de personer som uppnår maximalt antal dagar i sjukförsäkringen. Syftet med programmet är att kartlägga deltagarnas förutsättningar för att ta del av Arbetsförmedlingens tjänsteutbud. Som Arbetsförmedlingen redovisat i en återrapport (dnr A2013/1254/A) har personerna som deltar i programmet ofta haft en bristande förankring på arbetsmarknaden på grund av långvarig ohälsa och arbetslöshet. Av dem som avslutat programmet under 2012 har 52 procent 90 dagar efter programmet gått vidare till arbete (med eller utan stöd), utbildning, ett annat arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen eller blivit öppet arbetslösa (2011: 55 procent, 2010: 59 procent). Övriga har lämnat Arbetsförmedlingen eller är inskrivna som arbetssökande men är förhindrade, främst på grund av ohälsa, att aktivt söka arbete.

Generellt anser deltagarna att de fått ett bra bemötande på Arbetsförmedlingen och att insatserna varit väl anpassade efter deras behov och förutsättningar.

Analys och slutsatser

Arbetsförmedlingen har sedan tidigare ett väl etablerat samarbete med Försäkringskassan med målet att återföra personer till arbetslivet. Det är positivt att myndigheterna ytterligare fördjupat sitt samarbete och vidareutvecklat en ny samarbetsmodell för att tillgodose såväl tidiga insatser i rehabiliteringskedjan som att insatserna ska bidra till att rusta människor för inträde i arbetslivet eller för återgång i arbete och uppmärksamma individer i behov av omställning.

Det är mycket positivt att fler personer i behov av stöd nu kan få det inom ramen för samarbetet. Arbetsförmedlingen kan därmed förvänta sig ett större inflöde till arbetsförberedande insatser. Samtidigt kan det bli längre inskrivningstider och resultatet i form av återgång till arbete och utbildning kan påverkas. Fler personer får dock ett stöd som leder till mer hållbara och långsiktiga lösningar. Regeringen bedömer att tidiga och aktiva rehabiliteringsinsatser och bättre samarbete mellan myndigheter på sikt skapar fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden och tillvaratar människors förmåga till arbete.

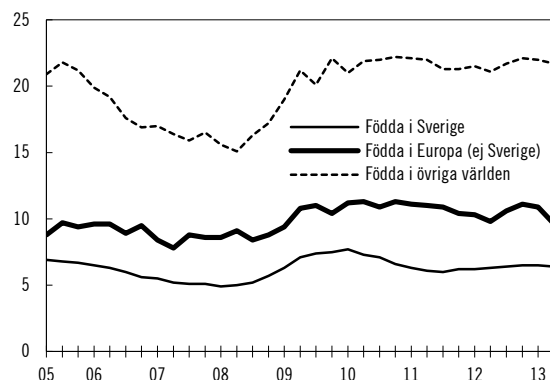
4.4.7 Insatser för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden

Utrikes födda utgör en allt större del av den svenska arbetskraften. År 2012 var ca 15 procent av de sysselsatta i Sverige födda utanför Sverige. Antalet sysselsatta som är födda utanför Sverige har ökat med ca 150 000 personer sedan 2006. En förklaring till den starka sysselsättningsökningen i gruppen är en hög nettoinvandring och ett ökat arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda. En ytterligare förklaring är att utrikes födda i stor utsträckning arbetar i tjänstebranscher, där arbetskraftsefterfrågan har ökat i god takt, trots det svaga konjunkturläget.

Utrikes födda har dock fortfarande en betydligt lägre sysselsättningsgrad och en högre arbetslöshet än inrikes födda. Det gäller i synnerhet gruppen födda utanför Europa. Personer som invandrar från andra nordiska länder eller andra länder i Europa har däremot i regel mindre problem att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Diagram 4.11 Arbetslöshet fördelat på födelseland

Procent av arbetskraften

Källa: SCB

Anm.: 15–74 år. Säsongrensad data

Det finns flera orsaker till varför vissa utrikes födda har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Långtidsutredningen (bilaga 4 till LU2011) drar slutsatsen att de utrikes föddas ställning på den svenska arbetsmarknaden i huvudsak kan förklaras av brister i kunskaper i svenska språket, bristande tillgång till informella nätverk, höga krav på anställningsbarhet och etnisk diskriminering. Vidare konstateras att alla dessa faktorer har det gemensamma att de direkt eller indirekt kan påverkas av olika typer av politiskt beslutade åtgärder.

För att underlätta och påskynda etableringen på arbetsmarknaden har regeringen vidtagit flera olika åtgärder, bl.a. genom etableringsreformen som trädde i kraft år 2010 avseende vissa nyanlända, dvs. flyktingar och andra skyddsbehövande och deras anhöriga. Under 2012 har Arbetsförmedlingen arbetat vidare med att genomföra etableringsuppdraget.

För en mer detaljerad redovisning av sysselsättningen bland utrikes födda och en beskrivning av genomförandet av etableringsuppdraget, se utgiftsområde 13 avsnitt 3.4.1 och 3.4.3.

Utrikes födda arbets sökande som inte ingår i etableringsuppdraget får stöd och service utifrån sin situation och inom ramen för de generella insatser och program som Arbetsförmedlingen har till sitt förfogande. Arbetsförmedlingen har också ett särskilt ansvar för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som främjar en snabb och effektiv etablering på arbetsmarknaden.

För nyanlända som fått uppehållstillstånd som flyktingar eller andra skyddsbehövande och för anhöriginvandrare har regeringen tidigare infört instegsjobb. En förutsättning för att få instegsjobb är att deltagaren deltar i utbildning i svenska för invandrare samtidigt som han eller hon arbetar. Stöd får lämnas till både privata och

offentliga arbetsgivare och anställningen kan vara tillsvidare-, prov- eller visstidsanställning. Under 2012 hade 6 500 personer ett instegsjobb någon gång under året. Det innebär en minskning med drygt 1 000 jämfört med föregående år. Under 2012 var andelen i arbete eller utbildning 90 dagar efter avslutat instegsjobb 50 procent, vilket innebär i det närmaste oförändrad nivå jämfört med 2011. För att stimulera arbetsgivare att anställa fler nyanlända med instegsjobb aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2013 vissa förändringar i regelverket, vilka trädde i kraft den 1 februari 2013.

Det finns också möjlighet för denna grupp att få nystartsjobb enligt en särskild grund. För nyanlända som vid årets ingång fyllt 20 år lämnas stöd i form av nystartsjobb under tre år efter det att uppehållstillstånd har beviljats, dock längst året ut det år då han eller hon fyller 65 år. Under 2012 var ca 7 600 nyanlända någon gång under året anställda med nystartsjobb, vilket är en ökning med ca 750 personer jämfört med 2011.

Analys och slutsatser

För en analys och slutsatser av genomförandet av etableringsuppdraget, se utgiftsområde 13 avsnitt 3.4.3.

Det tar fortfarande alltför lång tid för vissa nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Tidiga insatser är viktiga för en lyckad arbetsmarknadsetablering och för att undvika långvarig arbetslöshet. Särskilda åtgärder för nyanlända är därför motiverade.

Enligt regeringens bedömning är både instegsjobb och nystartsjobb viktiga för att öka möjligheterna för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. De är därmed viktiga komplement till de generella insatserna inom arbetsmarknadspolitik. När det gäller instegsjobben är det för tidigt att säga vilka effekter de ändringar som trädde i kraft i februari 2013 har haft.

4.4.8 Europeiska socialfonden

Programperioden 2007–2013

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EU:s två strukturfonder; Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden (se utgiftsområde 19 Regional tillväxt). Medlen från Europeiska socialfonden avser det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning

2007–2013. Målet regional konkurrenskraft och sysselsättning ska bidra till att uppnå EU:s integrerade riktlinjer för tillväxt och sysselsättning inom Lissabonstrategin, numera Europa 2020-strategin, och målen för sammanhållningspolitiken.

Sammanhållningspolitikens mål är att bidra till ekonomisk och social sammanhållning inom EU. Det nationella strukturfondsprogrammet är indelat i de prioriterade områdena Kompetensförsörjning och Ökat arbetskraftsutbud, med 30 respektive 70 procent av programmedlen. Insatserna inom programmet ska bidra till kompetensutveckling som underlättar för sysselsatta att utvecklas i takt med arbetslivets krav och till att personer som står långt från arbetsmarknaden utvecklas och får arbete. Vidare ska insatserna bidra till likabehandling i arbetslivet och underlätta för unga och utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden. Insatserna ska även bidra till en återgång i arbetslivet för personer som är eller har varit långtidssjukskrivna. Medlen från Europeiska socialfonden, inklusive s.k. tekniskt stöd, uppgår till totalt ca 6 224 miljoner kronor för programperioden. Nationell medfinansiering med motsvarande belopp tillkommer.

Från programstarten 2007 till och med den 17 juni 2013 har Svenska ESF-rådet beviljat medel till 1 300 projekt som avser kompetensutveckling av sysselsatta. Totalt 285 000 personer, varav 56 procent kvinnor och 44 procent män, har påbörjat deltagande i projekten. Könsfördelningen har sin bakgrund i projekten inom offentlig sektor. Projekten som avser kompetensutveckling av sysselsatta omfattar totalt 65 000 arbetsställen. Vidare har 840 projekt som i första hand riktar sig till personer som står långt från arbetsmarknaden beviljats medel. Antalet personer som påbörjat deltagande uppgår till 104 000, varav ca 49 procent kvinnor och ca 51 procent män. Flertalet kvantifierade mål för programmet har uppnåtts. Projektverksamhet inom det nationella strukturfondsprogrammet kommer att fortgå in på 2015. Svenska ESF-rådet beräknar att vid avslutandet av programmet ha nått en mycket hög utnyttjandegrad för socialfondsmedlen.

I det nationella strukturfondsprogrammet läggs stor vikt vid uppföljning och utvärdering, bl.a. för att främja ett lärande. En utvärdering av resultat och effekter av programmet pågår och i en första delrapport i december 2012 redovisades preliminära resultat. Utvärderingen visar att det nationella strukturfondsprogrammet i grund och

botten är väl fungerande. Socialfondsprojekten har omfattat fler deltagare än planerat. Det finansiella genomförandet har fungerat tillfredsställande och Svenska ESF-rådet har enligt utvärderingen förvaltat fonden på ett bra sätt. Det nationella strukturfondsprogrammet har bidragit till goda resultat på individnivå, men har haft mindre påverkan på organisations- och strukturnivå. I utvärderingen framgår att programmet i ökad grad kunde ha bidragit till varaktiga förändringar om fler synergier skapats med övrig politik. Dessutom hade ägarskapet i programmet kunnat stärkas och styrningen inom programorganisationen borde på ett tydligare sätt ha fokuserat på målen. Vidare bedöms systemet för lärande inte ha genomförts på ett optimalt sätt. Utvärderingen visar också att de processorienterade målen, däribland jämställdhetsintegrering, tillgänglighet och transnationalitet, sällan getts en framträdande roll i programverksamheten.

Svenska ESF-rådet har den 10 juni 2013 (dnr A2013/2368/A) redovisat erfarenheter och exempel på projektresultat av det nationella strukturfondsprogrammet. I rapporten framhåller Svenska ESF-rådet, vad gäller kompetensutvecklingen för sysselsatta bl.a. betydelsen av att insatserna förankras i hela den berörda organisationen, och av delaktighet från personal och fackliga organisationer. Dessutom bör kompetensutvecklingen utgå från en noggrann analys av verksamhetens behov. Beträffande insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden framhåller Svenska ESF-rådet bl.a. vikten av en variation av metoder och en långsiktighet i insatserna med en tydlig uppföljning.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att genomförandet av det nationella strukturfondsprogrammet i stort har fungerat väl. Flertalet kvantifierade mål har uppfyllts och ett högt utnyttjande av socialfondsmedlen beräknas ha uppnåtts vid avslutandet av programmet 2015. Regeringen anser vidare att Svenska ESF-rådet vid behov under programperioden bedrivit utvecklingsarbete som bidragit till ett väl genomfört program. Erfarenheterna och resultaten från det nationella strukturfondsprogrammet utgör ett viktigt underlag i förberedelserna för programperioden 2014–2020 för Europeiska socialfonden. En sådan erfarenhet är att socialfondsprogrammet bör samordnas

än mer med nationell politik för att i ökad grad bidra till varaktiga förändringar.

Programperioden 2014–2020

Ett förberedande arbete pågår på EU-nivå och på nationell och regional nivå för programperioden 2014–2020 inom EU:s sammanhållningspolitik. Sammanhållningspolitiken finansieras via Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden. I enlighet med EU:s förordningar för den nya programperioden, vilka väntas beslutas under andra halvåret 2013, ska sammanhållningspolitiken ha en mer strategisk inriktning för att bidra till att uppnå målen i Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla. Ett led i detta är ett gemensamt strategiskt ramverk som även omfattar Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. De ovan nämnda fondernas gemensamma namn är Europeiska struktur- och investeringsfonder, ESI-fonder.

På nationell nivå ska en partnerskapsöverenskommelse för programperioden 2014–2020 träffas med Europeiska kommissionen. Ett förslag till partnerskapsöverenskommelse utarbetas nu inom Regeringskansliet, i samverkan med berörda aktörer. Partnerskapsöverenskommelsen, som ska fungera som Sveriges övergripande strategi för ESI-fonderna, ska beskriva Sveriges övergripande prioriteringar för programperioden 2014–2020 för att uppnå målen i Europa 2020-strategin. Överenskommelsen ska även bidra till förbättrad samordning mellan fonderna och till att undvika överlappning dem emellan.

Parallellt med arbetet med partnerskapsöverenskommelsen pågår framtagning av förslag till operativa program inom respektive fond, där genomförandet av prioriteringarna redovisas närmare. Ett förslag till ett nationellt program för Europeiska socialfonden inom EU:s mål Investeringar i tillväxt och sysselsättning 2014–2020 utarbetas för närvarande inom Regeringskansliet i en bred dialog med nationella och regionala aktörer. Detta förslag kan även komma att omfatta insatserna inom EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Socialfondsprogrammet 2014–2020 bör inriktas på att bl.a. dels stärka tillgången till relevant kompetens på arbetsmarknaden genom verksamhetsrelaterad kompetensutveckling, dels utveckla och tillämpa metoder

som bidrar till att öka övergångarna för prioriterade grupper till arbetsmarknaden.

Regeringens främsta mål är att öka den varaktiga sysselsättningen i första hand genom ett minskat utanförskap. Huvudinriktningen är att stärka arbetslinjen. Fler ska kunna och vilja arbeta, och färre ska stå utanför arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken är en central del av regeringens politik och en av de viktigaste komponenterna för att uppnå sysselsättning. Åtgärder vidtas även för att säkra ett utbildningssystem av hög kvalitet och skapa en smidig övergång från skola till arbetsliv. Det är mot denna bakgrund viktigt att det nationella socialfondsprogrammet på ett effektivt sätt samordnas med bl.a. den nationella arbetsmarknadspolitiken. Ett effektivt genomförande av det nationella socialfondsprogrammet kommer även att vara beroende av en nära samverkan med bl.a. arbetsmarknadens parter, företrädare för näringslivet, ideella organisationer och aktörer med regionalt tillväxtansvar.

Statskontoret har den 31 januari 2013 uppdragits av regeringen att förhandsutvärdera förslaget till nationellt socialfondsprogram, vilket utgör ett stöd i programframtagandet.

Regeringen har vidare den 31 januari 2013 uppdragit åt Svenska ESF-rådet att förbereda och vidta de åtgärder som behövs för att fr.o.m. 2014 vara förvaltande och attesterande myndighet för det kommande nationella socialfondsprogrammet. Tillväxtverket har samma dag fått ett motsvarande uppdrag för regionala program inom Europeiska regionala utvecklingsfonden. Svenska ESF-rådet ska vidare särskilt beakta hur samordningen med Arbetsförmedlingen och den nationella arbetsmarknadspolitiken kan säkerställas och vilka behov det finns av att förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad.

Svenska ESF-rådet och Tillväxtverket har den 31 januari 2013 även uppdragits att redovisa planerade åtgärder för ökad samordning och förenkling. Myndigheterna har den 28 mars och den 27 juni 2013 (dnr A2013/1315/A) redovisat att man identifierat ett antal områden för ökad samordning och förenkling. Dessa är bl.a. förenkling vad gäller kostnadsredovisning för projektanordnarna, regelverk, kommunikation och utvärdering. Svenska ESF-rådet och Tillväxtverket gemensamma arbete i berörda avseenden kommer nu att intensifieras inför starten av den nya programperioden.

Vidare har regeringen den 31 januari 2013 uppdragit åt respektive aktör med ett regionalt tillväxtansvar att ta fram en socioekonomisk analys som kan utgöra ett av underlagen för Regeringskansliets utarbetande av ett förslag till nationellt socialfondsprogram. Sådana analyser har redovisats till regeringen i mitten av maj (dnr A2013/1930/A).

4.5 Politikens inriktning

Målet för regeringens politik är full sysselsättning. Politiken måste skapa fler vägar till jobb eller eget företagande för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Den utdragna lågkonjunkturen har förstärkt vissa strukturella problem på arbetsmarknaden. Grupper som tidigare har haft problem med att etablera sig på arbetsmarknaden som lågutbildade ungdomar, funktionsnedsatta med nedsatt arbetsförmåga och utrikes födda från länder utanför Europa har fått det svårare. Även långtidsarbetslösheten har ökat. Det dröjer till 2015 innan läget på arbetsmarknaden tydligt förbättras och arbetslösheten bedöms ligga kvar på en hög nivå under 2014. Den höga arbetslösheten är en följd av att allt fler befinner sig på arbetsmarknaden samtidigt som efterfrågan på arbetskraft har varit dämpad. Arbetslösheten är högre bland män än bland kvinnor, till stor del som följd av att de branscher som drabbats av finanskrisen är mansdominerade. Arbetslöshet som beror på att allt fler söker arbete är mindre allvarlig än arbetslöshet som beror på en lågkonjunktur eller på strukturella problem på arbetsmarknaden. De flesta som söker arbete får dock jobb, även om det tar tid. Det är därför viktigt att fortsatt stimulera arbetskraftsutbudet eftersom det på sikt påverkar sysselsättningen positivt.

Regeringen har gjort genomgripande reformer inom arbetsmarknadspolitiken de senaste åren i syfte att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Reformerna har inriktats på att stärka och tydliggöra arbetslinjen. Satsningar har gjorts för att stödja dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. I samband med budgetpropositionen för 2012 genomfördes ytterligare ett antal förändringar av arbetsmarknadspolitiken. Dessa syftade både till att möta inbromsningen i ekonomin och till att förstärka reformarbetet för att långsiktigt och strukturellt förbättra arbets-

marknadens funktionssätt, bl.a. genom införandet av ett nytt arbetssätt för Arbetsförmedlingen. Ytterligare satsningar gjordes i budgetpropositionen för 2013 för att få fler kvinnor och män i arbete, underlätta matchning och öka effektiviteten i de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Syftet med förändringen i politiken har varit att komplettera insatser för att bryta långtidsarbetslöshet med åtgärder som förhindrar att arbetslösa hamnar i långtidsarbetslöshet. Därför har insatser från dag ett i arbetslösheten gjorts möjliga för dem som riskerar långtidsarbetslöshet samtidigt som uppföljningen av arbetsökandet har förstärkts. Syftet är att förbättra matchningen och att effektivisera kontroll och uppföljning av individens arbetssökande. Det stöd som ges för att öka möjligheterna att få ett arbete innebär även att tydliga krav ska ställas på individerna. En del i detta är att regeringen har genomfört förändringar av åtgärderna i arbetslöshetsförsäkringen, i form av fler men mildare åtgärder, samt infört krav på aktivitetsrapport i syfte att underlätta uppföljning av jobbsökandet. Genom aktivitetsrapporten kan en tydlig kanal etableras för kommunikation mellan arbetsförmedlare och den arbetssökande. Sammantaget bedöms dessa åtgärder ha positiva effekter på den enskildes sökaktivitet.

Något som är särskilt problematiskt med långtidsarbetslöshet är att sannolikheten att få ett arbete minskar med tiden som arbetslös. Insatserna för dem som redan är långtidsarbetslösa har därför utökats. Satsningar har gjorts på att öka aktivitetsnivån och kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar. Regeringen har också gjort det möjligt för dem som är i sysselsättningsfasen att delta i arbetsmarknadspolitiska program eller få anställning med särskilt anställningsstöd kombinerat med förstärkt handledarstöd.

Huvudinriktningen i den förda politiken ligger fast. Politiken behöver dock ständigt anpassas till de förändringar som sker i omvärlden. Antalet inskrivna arbetssökande vid Arbetsförmedlingen som har en svag förankring på arbetsmarknaden ökar samtidigt som arbetslöshets-tiderna förlängs. För 2014 uppgår resurserna före denna propositions föreslagna reformer för området Arbetsmarknad till 69 251 miljoner kronor. Regeringen vill i sammanhanget understryka att även satsningar som de senaste åren gjorts inom andra politikområden, särskilt

utbildningspolitiken, påverkar det långsiktiga arbetet för att komma till rätta med exempelvis ungdomsarbetslösheten.

En stor utmaning för framtiden är hur arbetsmarknaden kan göras mer inkluderande för såväl kvinnor som män. Sedan 2011 har samtal förts med arbetsmarknadens parter om hur arbetsmarknaden kan bli mer inkluderande och flexibel.

4.5.1 Trepårtssamtal för en bättre fungerande arbetsmarknad

Den svenska modellen bygger bl.a. på kollektivavtal och starka och självständiga parter, som bl.a. ansvarar för lönebildningen. Då lönebildningen är av stor betydelse för utvecklingen på arbetsmarknaden har parterna ett med regeringen gemensamt ansvar för att arbetsmarknaden ska fungera väl. Bland annat mot denna bakgrund bjöd regeringen hösten 2011 in arbetsmarknadens parter till s.k. trepartssamtal. Syftet var att finna gemensamma lösningar på svåra problem på arbetsmarknaden. Regeringens målsättning med trepartssamtalen är att finna åtgärder som sänker jämviktsarbetslösheten och ökar den varaktiga sysselsättningen, särskilt genom att förbättra möjligheterna för ungdomar och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. Regeringens ingång i samtalen har varit att stödja initiativ som kommit från parterna själva. Trepårtssamtal har förts både med centralorganisationerna och med de avtalslutande parterna på branschnivå.

Tre områden har varit i fokus i samtalen:

- yrkesintroduktionsavtal,
- omställning och
- korttidsarbete.

Inom ramen för trepartssamtalen har det förts fram önskemål om åtgärder från regeringens sida också på andra områden. Bland annat har frågan om att avskaffa den arbetslöshetsavgift som en arbetslöshetskassa ska betala till staten samt vissa regeländringar som påverkar möjligheten att studera på deltid jämsides med arbetslöshetsersättning aktualiserats. Regeringen lämnar i denna proposition förslag om att avskaffa arbetslöshetsavgiften (förslag till statens budget, finansplan och skatteförslag, avsnitt 3.15 och 7.4.1).

Stöd för yrkesintroduktionsanställningar - en ny väg in på arbetsmarknaden för unga

Avgörande steg för nya och bredare vägar till arbete har tagits inom ramen för trepartssamtalen.

För att underlätta ungas övergång från skola till arbetsliv och för att säkra arbetsgivarnas långsiktiga kompetensförsörjning har parterna inom ett antal avtalsområden tecknat s.k. yrkesintroduktionsavtal. De flesta av dessa avtal bygger på principen att personer som saknar relevant erfarenhet i yrket får handledning och utbildning under en del av arbetstiden. Denna del av arbetstiden är inte lönegrundande. Yrkesintroduktionsavtalen innebär att det blir mer attraktivt för arbetsgivare att anställa personer utan yrkeserfarenhet varigenom det arbetsplatsförlagda lärandet förstärks och individens kompetens höjs.

Regeringen föreslår i denna proposition ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare för att uppmuntra anställning av unga (15–24 år) inom ramen för de yrkesintroduktionsavtal som parterna tecknat.

Stödet utgår som en lönesubvention, i form av en kreditering på arbetsgivarens skattekonto, motsvarande en ordinarie arbetsgivaravgift (31,42 procent av bruttolönen). Stödet förutsätter att anställningen pågår minst 6 månader, och lämnas som längst under 12 månader. För att kvalificera för stöd ska lönen uppgå till minst 75 procent av den kollektivavtalade minimilönen i den berörda branschen. Den resterande tiden, dock minst 15 procent av arbetstiden, ska bestå av utbildning och handledning.

Parterna har även efterfrågat stöd till handledning. Regeringen föreslår därför ett ekonomiskt handledarstöd till arbetsgivarna om 2 500 kronor per anställd och månad, som lämnas under samma tid som lönesubventionen.

Förslag till de lagändringar som krävs för ett införande av stödet för yrkesintroduktionsanställningar redovisas i avsnitt 4.5.11.

Regeringen bedömer att Arbetsförmedlingen bör ansvara för tillämpningen av regelverket för detta stöd. Införande av ett stöd för yrkesintroduktionsanställningar innebär således en ny uppgift för Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen föreslås därför tillföras resurser för bl.a. ärendehandläggning, systemanpassning och informationsinsatser. Det är allmänt sett också angeläget att Arbetsförmedlingen utvecklar arbetssätt för att göra stöd för yrkesintroduktion

till ett effektivt redskap i myndighetens matchningsarbete så att unga arbetslösa i så stor utsträckning som möjligt kan komma i fråga för yrkesintroduktionsanställningar med statligt stöd. De medel som tillförs myndigheten för fler förmedlare för ungdomsgruppen 2014–2016 innebär också ökade möjligheter för Arbetsförmedlingen att matcha ungdomar mot de nya anställningarna.

För att kunna erbjuda fler unga personer yrkesintroduktionsanställningar har arbetsmarknadens parter, utöver ett direkt ekonomiskt stöd, efterfrågat stödstrukturer för att bättre kunna handla unga på arbetsplatsen. Regeringen föreslår att medel anslås för åtgärder i denna del (se utg.omr. 16, avsnitt 4.5.3).

Regeringen har vidare under 2013 bemyndigat arbetsmarknadsministern att besluta om stöd till kollektivavtalslutande parter på både central nivå och branschnivå för att dessa ska kunna sprida information om och främja användningen av yrkesintroduktionsavtal. Ytterligare medel för ändamålet beräknas för 2014.

Det är centralt att systemet för stöd till yrkesintroduktion byggs upp i god ordning, med kvalitet i handledning och lärande på arbetsplatsen, och i fortsatt dialog med parterna. Regeringen har hos Europeiska kommissionen notifierat förslaget till stöd för en treårsperiod (se vidare nedan). Under dessa tre år omfattas endast arbetsgivare som omfattas av kollektivavtal om yrkesintroduktion. Denna period kan komma att förlängas med ytterligare två år innan icke kollektivavtalsbundna arbetsgivare inkluderas. Regeringen avser att följa implementeringen noga och en utvärdering planeras under det tredje året avseende effekter på arbetsmarknaden och konkurrensförhållanden. Myndigheter som kommer att involveras i utvärderingen och uppföljningen av stödet är Statskontoret, Konkurrensverket, IFAU, Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen. Ytterligare myndigheter kan tillkomma. Särskilda medel föreslås för ändamålet.

Yrkesintroduktionsanställningar öppnar helt nya möjligheter för unga utan tidigare yrkeserfarenhet att få ett jobb samtidigt som arbetsgivarnas långsiktiga kompetensförsörjning säkras. Regeringen bedömer därför att yrkesintroduktionsavtalen, som förekommer på arbetsmarknaden på både delar som domineras av kvinnor och delar som domineras av män, potentiellt kommer att få stor betydelse för att minska

arbetslösheten bland unga. Att bygga upp ett system för yrkesintroduktion i Sverige är dock ett långsiktigt arbete. På lång sikt, när systemet väl är etablerat, uppskattas det kunna omfatta upp emot 30 000 anställda per år. Regeringens förhoppning är att yrkesintroduktionsavtal i framtiden får en bredare användning, i relation till arbetslösa med särskilda svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Omställningsarbetet

Med ett ökat omvandlingstryck i ekonomin ställs allt större krav på arbetsmarknadens omställningsförmåga. Förhandlingar om ett utvecklat omställningsavtal förs mellan Privat-tjänstemannakartellen (PTK) och Svenskt Näringsliv. Regeringen vill underlätta för parterna att träffa avtal som förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt. Samtalen har berört bl.a. bättre möjligheter till utbildning genom att t.ex. erbjuda vidareutbildning på ett sätt som är enkelt att kombinera med arbete och individens försörjning under tiden i utbildning. För att förbättra omställningsmöjligheterna på arbetsmarknaden föreslår regeringen ett antal förändringar i denna proposition avseende studiemedelsystemet samt möjligheten att bedriva studier på eftergymnasial nivå (se utg.omr.15, avsnitt 3.8.3 och 3.8.4). Vidare föreslås vissa förändringar och förtydliganden i skattelagstiftningen (se förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 3.17 och 6.5). Regeringen förbereder också vissa förslag gällande möjligheten att kombinera arbetslöshetsersättning och studier.

Korttidsarbete

Inom ramen för trepartssamtalen har regeringen fokuserat på att arbetsmarknaden ska bli mer inkluderande och flexibel. Erfarenheter finns bl.a. från länder som under finanskrisen införde statligt stöd vid korttidsarbete, för att minska behovet av personalneddragningar. Regeringen föreslår i denna proposition att ett statligt stöd inrättas när anställda tillfälligt går ner i arbetstid och lön, i syfte att arbetstillfällen bevaras under synnerligen djup lågkonjunktur. Med dagens regelverk i arbetslöshetsförsäkringen skulle det kunna påverka dels möjligheterna att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning, dels storleken på ersättningen i händelse av arbetslöshet efter deltagande i korttidsarbete. För att upprätthålla försäkringsskyddet för arbetstagare som väljer att delta i korttidsarbete föreslås att månader då en sökande har deltagit i korttidsarbete ska betrak-

tas som överhoppningsbar tid i arbetslöshetsförsäkringen om det är till fördel för den sökande. Vidare föreslås att ersättning inte ska kunna lämnas för tid den sökande deltar i korttidsarbete (förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 3.1 och 6.17). Förslaget har därefter notifierats, varvid Europeiska kommissionen har beslutat att stödordningen inte utgör statligt stöd.

4.5.2 Fortsatta utmaningar för fler i arbete

Den utdragna lågkonjunkturen innebär att kvinnor och män med svag förankring på arbetsmarknaden, såsom unga, vissa utrikes födda och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har fått det betydligt svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken måste därför effektivt motverka långtidsarbetslöshet bl.a. genom att ge stöd till att dessa personer kan etablera sig på arbetsmarknaden.

De prioriteringar som regeringen gjort under flera år innebär att stora resurser redan har avsatts för att bryta långtidsarbetslöshet. I denna proposition föreslås ytterligare insatser. I detta sammanhang är även insatserna i den nya programperioden för Europeiska socialfonden 2014–2020 av vikt.

4.5.3 Insatser för långtidsarbetslösa

Finanskrisen i kombination med att fler grupper har trätt in på arbetsmarknaden genom regeringens reformer för att minska utanförskapet, har lett till ett ökat antal deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Ökningen av antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin har inneburit en stor utmaning för Arbetsförmedlingen i fråga om aktivitetsnivå och kvalitet. Regeringen har satsat betydande resurser på att förbättra garantins innehåll (se avsnitt 4.4.4). Detta har börjat ge resultat, genom att bl.a. de arbetsplatsförlagda aktiviteterna i garantins första faser har ökat. Fler av deltagarna i sysselsättningsfasen får en subventionerad anställning och en majoritet av deltagarna med en sysselsättningsplats uppger att arbetsgifterna är meningsfulla. Mer måste dock göras.

Arbetsförmedlingens förvaltningsresurser ska användas på effektivast möjliga sätt och bidra till att de med svag förankring på arbetsmarknaden får stöd att åter komma i arbete. Aktivitetsnivån har ökat, men regeringen anser att Arbetsförmedlingen ytterligare bör höja aktivitetsnivån inom jobb- och utvecklingsgarantins två första faser genom att använda förvaltningsresurserna mer effektivt.

Jobb- och utvecklingsgarantins indelning i faser har de senaste åren mjukats upp. Under 2012 och 2013 har det t.ex. varit möjligt att ge programinsatser inom sysselsättningsfasen. Regeringen föreslår att denna möjlighet permanentas. De arbetssökandes förutsättningar kan förändras över tid och det är därför viktigt att insatserna i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till individuella behov och förutsättningar.

För kvinnor och män som varit borta länge från arbetsmarknaden kan vägen tillbaka till arbete ta tid. Det särskilda anställningsstödet är, tack vare den höga subventionsgraden, en viktig insats för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. För att öka arbetsgivarnas vilja att anställa långtidsarbetslösa personer bör stödets maximala längd därför förlängas från nuvarande tolv månader till längst två år.

En ökning har skett av antalet personer som fått en anställning med särskilt anställningsstöd kombinerat med det tillfälligt förstärkta handledarstödet. Stödet kan lämnas till den som anställer en person i sysselsättningsfasen. Regeringen anser att stödet bör permanentas.

Satsningarna som rör det särskilda anställningsstödet bedöms sammantaget medföra att det blir mer attraktivt för arbetsgivarna att anställa. Samtidigt får Arbetsförmedlingen förutsättningar att kunna arbeta mer långsiktigt. Därigenom bör fler långtidsarbetslösa kunna lämna jobb- och utvecklingsgarantin och erbjudas en anställning.

Det är en särskild utmaning att bryta långtidsarbetslöshet för dem med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Antalet inskrivna med en registrerad funktionsnedsättning har ökat de senaste åren. Under senare år har regeringen möjliggjort ökade insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Antalet med en subventionerad anställning har ökat kontinuerligt, liksom antalet personer som fått del av de övriga insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är posi-

tivt att fler personer har fått del av insatserna, vilket har bidragit till att fler personer antingen fått ett arbete snabbare eller kunnat behålla ett arbete.

I budgetpropositionen för 2013 föreslog regeringen, i linje med FunkA-utredningens delbetänkande Sänkta trösklar – högt i tak (SOU 2012:31) att insatserna skulle kunna användas mer flexibelt. Vidare föreslogs ökade resurser för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) och ökade informationsinsatser. I enlighet med budgetpropositionen för 2013 föreslås att medlen för SIUS ökas 2014. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen tar tillvara och utvecklar de möjligheter som finns att stödja arbetsgivare inför och under anställning av personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, och i den mån det behövs även under andra subventionerade anställningar.

Vidare har regeringen remitterat FunkA-utredningens betänkande Arbetshjälpmedel och försäkringsskydd för arbete på lika villkor (SOU 2012:92). I enlighet med budgetpropositionen för 2013 har Arbetsförmedlingen i uppdrag att genomföra ett praktikantprogram för personer med funktionsnedsättning inom de statliga myndigheterna. Utgångspunkten är att programmet ska bedrivas under minst tre år, från och med den 1 januari 2013.

Det är angeläget att insatserna för att bryta långtidsarbetslösheten fortsätter att utvecklas. Det är särskilt angeläget att unga med en funktionsnedsättning får insatser för att komma i arbete. För att fler ska ges möjligheten att lämna sysselsättningsfasen föreslås därför en satsning på utvecklingsanställningar vid Samhall. Dessa ska riktas till personer i sysselsättningsfasen som har en funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga. Unga ska prioriteras. Förslaget utgår från den satsning på tillfälliga anställningar vid Samhall för personer som har lämnat sjukförsäkringen, vilken aviserades i budgetpropositionen för 2012. Tillfälliga anställningar vid Samhall bedöms utgöra ett bra komplement till Samhalls reguljära verksamhet och övriga insatser för personer med funktionsnedsättning. Denna satsning är tillfällig, kommer att utvärderas och ligger väl i linje med den utveckling av Samhalls verksamhet som skett under senare år.

4.5.4 Stärkta vägar för ungdomar till utbildning eller arbete

Ungdomsarbetslösheten har sedan 1990-talskrisen legat på höga nivåer. Under de senaste åren har den ökat ytterligare. Åtgärder behövs för att säkra ett utbildningssystem av hög kvalitet och för att skapa smidiga övergångar mellan skola och arbetsliv. Även efterfrågan på unga på arbetsmarknaden behöver stärkas. Jobbgarantin för ungdomar infördes 2007 för att effektivt öka möjligheterna för unga arbetslösa att få arbete eller övergå till utbildning. Insatsen har kompletterats med olika satsningar de senaste åren för att motivera och stärka möjligheterna för ungdomar att återgå till studier eller till arbete. Regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2013 ett ungdomspaket, som innehöll satsningar inom både utbildnings- och arbetsmarknadsområdet. Förslagen innebar långsiktiga insatser för att stärka de gymnasiala yrkesutbildningarna, och tillfälliga öknings av utbildningsplatserna inom yrkes- och lärlingsvux, yrkeshögskolan, folkhögskolor samt universiteten och högskolorna. Regeringen gjorde även satsningar på studiemotiverande insatser, ökat förmedlingsstöd och på förstärkt nystartsjobb för ungdomar som varit utan arbete eller frånvarande från arbetslivet i minst tolv månader.

För att skapa fler och bredare vägar in på arbetsmarknaden för unga har regeringen inom ramen för trepartssamtalen diskuterat olika åtgärder. Regeringen föreslår att statligt stöd införs för anställningar med utbildningsinslag, s.k. yrkesintroduktionsanställningar (se avsnitt 4.5.1 och 4.5.11).

Regeringen föreslår vidare i denna proposition flera åtgärder för att förbättra såväl den skolförlagda yrkesutbildningen som lärlingsutbildningen. Åtgärderna ska också öka attraktiviteten för gymnasieskolans yrkesprogram (se utg.omr.16, avsnitt 5.4.3 och 5.4.4). Dessutom aviserar regeringen i denna proposition förändringar av nedsättning av socialavgifterna för unga. Avsikten är att åtgärden får en mer träffsäker utformning genom att nedsättningen riktas mot de yngsta. Detta beräknas leda till en högre varaktig sysselsättning och lägre arbetslöshet bland unga (se förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.12).

Det är viktigt att de möjligheter som finns för att motivera ungdomar att återuppta studier tas till vara. Redan 2012 ökades Arbetsförmed-

lingens resurser med knappt 300 miljoner kronor årligen för att tidigt kunna ge stöd till dem som riskerar långtidsarbetslöshet, men även till dem som står närmare arbetsmarknaden. För 2014 beräknas utökningen uppgå till drygt 200 miljoner kronor. Regeringen förstärkte dessutom resurserna för Arbetsförmedlingen med 46 miljoner kronor 2013–2015 riktat mot ungdomar för att möjliggöra mer väglednings- och matchningsinsatser tidigt i arbetslösheten.

Unga utan fullföljd gymnasieutbildning har en särskilt utsatt position på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att tydliggöra olika vägar till utbildning. Regeringen avser att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att i högre grad prioritera vägledningsinsatser såväl före som inom jobbgarantin för ungdomar.

Regeringen föreslår nu ytterligare resurser under 2014–2016, för att förstärka arbetet med att ungdomar ska lämna arbetslöshet och gå till arbete eller uppta studier på grundskole- eller gymnasienivå.

Sedan 2011 har ungdomar mellan 20 och 24 år som saknar fullständig grund- eller gymnasieutbildning möjlighet att få den högre bidragsnivån inom studiemedlen om de återgår till sådana studier. Den högre bidragsnivån uppgår under 2013 till 7133 kronor per studiemånad. Regeringen föreslår nu en förlängning även för studier som påbörjas under 2014 för ungdomar som är inskrivna i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin, och som har avbrutit sina studier före den 1 juli 2012. Satsningen kommer att utvärderas. (se utg.omr. 15, avsnitt 3.7).

Regeringen avser även att låta utvärdera den satsning på studiemotiverande kurser inom folkhögskolan som infördes 2010. Satsningen har förlängts och även vidgats till att gälla vuxna inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

4.5.5 Insatser för att stärka integrationen av nyanlända

Etableringen av nyanlända på arbetsmarknaden är en fortsatt möjlighet och utmaning för samhället. Det är viktigt att de riktade insatser som ges under de första åren är effektiva. Inom utgiftsområde 13 avsnitt 3.5 redovisar regeringen flera förslag bl.a. i syfte att utveckla och effektivisera etableringsuppdraget och bosättningsverksamheten. Regeringen avser bl.a. att flytta fram

starttidpunkten för etableringsplanen för personer bosatta i Migrationsverkets anläggningsboenden. För att etableringsinsatserna inte ska försenas är det viktigt att mottagningen av nyanlända fungerar effektivt. Regeringen avser därför att förtydliga att Arbetsförmedlingens bosättningsansvar för personer som bor i ett eget boende enbart ska gälla dem som har behov av att flytta av arbetsmarknadsskäl.

4.5.6 Arbetsförmedling

En väl fungerande matchning mellan arbetsökande och lediga jobb är viktig för en god utveckling på arbetsmarknaden. De tecken som finns på försämrad matchning ska därför tas på allvar och arbetet med att utveckla matchningen ska fortsätta. Arbetsförmedling fyller en viktig funktion och regeringen anser att det är viktigt att arbetsförmedlingen på bästa sätt bidrar till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, bl.a. genom en förbättrad matchning. Regeringen avser därför att göra en bred översyn av Arbetsförmedlingen.

Regeringens huvudinriktning är att de arbetsmarknadspolitiska insatserna ska riktas till dem med störst behov, dvs. de långtidsarbetslösa. Samtidigt bör insatser för personer som riskerar långtidsarbetslöshet vidtas tidigt för att motverka att fler blir långtidsarbetslösa. Insatser som ges tidigt är förmedlingsstöd, som även innebär att Arbetsförmedlingen ska följa upp arbetsökandet. En begränsad grupp av dem som bedöms riskera långtidsarbetslöshet kan också få ta del av tidiga programinsatser. Det är viktigt att de arbetsmarknadspolitiska resurserna används så effektivt som möjligt. Regeringen anser att det i dag tar för lång tid till dess att de personer som löper störst risk för långtidsarbetslöshet får ta del av tidiga insatser och har givit Arbetsförmedlingen i uppdrag att vidta åtgärder för att säkerställa snabbare insatser. Det gäller även ungdomar som av särskilda skäl bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen, utan att förändra målgruppen för stödet, säkerställer att en individuellt anpassad insats ges till både ungdomar och vuxna i tid. Detta gäller oavsett om det handlar om t.ex. en praktikplats eller förmedlingsinsatser.

Arbetsförmedlingen måste också vidareutveckla sitt arbetssätt för att stödja personer som står närmare arbetsmarknaden. För dessa är

det angeläget att uppföljningen av arbetssökandet ökar. En effektiv mix av stöd och kontroll i förmedlingsverksamheten kan enligt forskningen leda till ökad sysselsättning. De reformer som tidigare aviserats och som innebär att fler men mildare åtgärder införs i arbetslöshetsförsäkringen, och införandet av en aktivitetsrapport, är av vikt i sammanhanget. Det är dessutom viktigt att det arbete som Arbetsförmedlingen påbörjat för att utveckla myndighetens arbetsgivarkontakter fortsätter. Regeringen anser att Arbetsförmedlingen bör utveckla uppföljningssystemen så att resultaten av verksamheten tydliggörs.

Samtidigt har också kompletterande aktörer i allt större utsträckning bidragit till att utbudet av stöd till enskilda har breddats. Regeringen har konstaterat att det inte är acceptabelt med brister i kontroll och uppföljning av kompletterande aktörer.

En effektiv arbetsmarknadspolitik förutsätter att utbetalningar sker i rätt tid och enbart till dem som är berättigade till stöd, både när det gäller arbetssökande och arbetsgivare. För att upprätthålla legitimiteten och förtroende för både Arbetsförmedlingen och transfereringssystemen har regeringen tillsatt en utredning avseende åtgärder mot felaktiga utbetalningar inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (dir. 2013:31). Utredningen ska bl.a. kartlägga och analysera förekomsten och omfattningen av oegentligheter, överutnyttjande och andra felaktigheter i samband med utbetalningar av de ekonomiska ersättningar som lämnas till arbetsgivare och externa leverantörer av tjänster för stöd till personer med svag förankring på arbetsmarknaden, samt vid behov lämna författningsförslag. Utredaren ska även analysera om de rutiner som finns hos Arbetsförmedlingen inför beslut om stöd är tillräckliga och ändamålsenliga.

En effektiv verksamhet förutsätter att samverkan med andra aktörer fungerar väl, inte minst med arbetsmarknadens parter och kommuner. Regeringen utgår från att arbetet med att stärka förtroendet för myndighetens verksamhet bedrivs med hög prioritet.

4.5.7 Tydliggjorda krav och förbättrad uppföljning av individens arbetssökande

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, så att sysselsättningen kan öka. Regeringen har därför bl.a. tydliggjort arbetslinjen. Alla som vill och kan ska kunna ta ett arbete. Den som behöver stöd för att hitta ett arbete ska få det, samtidigt som det även ska ställas krav på att personen ska försöka få en egen försörjning. Regeringen har under flera år reformerat arbetsmarknadspolitiken i denna riktning. Satsningar har gjorts på att förstärka förmedlingsinsatserna tidigt i arbetslösheten, både för dem som riskerar långtidsarbetslösheten och för dem som bedöms stå närmare arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att införa ett nytt arbetssätt som innebär att uppföljningen av arbetssökandet har blivit viktigare. Detta har kunnat ske genom resurstillskotten till Arbetsförmedlingen som bl.a. inneburit att arbetssökande träffar sin förmedlare oftare och att handlingsplanerna ska uppdateras minst var fjärde månad.

Det finns dock en tydlig förbättringspotential hos Arbetsförmedlingen i fråga om den ökande uppföljningen av arbetssökandet, t.ex. avseende hur ofta en arbetssökande träffar en arbetsförmedlare. Åtgärdsreglerna i arbetslöshetsförsäkringen har förändrats så att åtgärderna blir fler men mildare. Kravet på att aktivt söka arbete har betonats genom att underlåtenhet att söka arbete numera är grund för åtgärd. En aktivitetsrapport har också införts, som underlättar Arbetsförmedlingens uppföljning av arbetssökandet. Den enskilde har själv ansvar att visa sin sökaktivitet. Förändringarna trädde i kraft i den 1 september 2013. För att förbättra möjligheterna att hantera aktivitetsrapporterna elektroniskt föreslår regeringen vissa förändringar av Arbetsförmedlingens registerlag (se avsnitt 4.5.12).

Det är dock viktigt att i princip samma krav på att söka arbete ställs på alla arbetslösa, oavsett om de uppbär arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller ekonomisk bistånd. Uppföljningsåtgärderna bör också vara likartade så långt det är möjligt. Redan i budgetpropositionen för 2013 vidtog regeringen ett antal åtgärder för att säkerställa och effektivisera arbetet med att de som har ekonomiskt bistånd söker jobb aktivt och att Arbetsförmedlingen stödjer och följer upp arbetssökandet.

Regeringen avser nu att harmonisera åtgärdsreglerna i aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen med reglerna för arbetslöshetsförsäkringen. Det kommer att innebära att de regler som trädde i kraft för arbetslöshetsförsäkringen den 1 september 2013 också i huvudsak bör gälla för dem som deltar i arbetsmarknadspolitiska program och erhåller aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Åtgärderna blir därmed fler men mildare, och kravet på att söka arbete betonas. Förslagen syftar också till att säkra att åtgärder som aktualiserats inom arbetslöshetsförsäkringen får effekt även om den arbetslöse under åtgärdstiden övergår till att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Förslag om harmonisering av åtgärdsregler kommer att remitteras under september 2013 och regeringen anser att ikraftträdandet bör ske den 1 mars 2015. För att möjliggöra ett effektivt införande anser regeringen att resurser bör tillföras Sveriges Domstolar, IAF, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna.

Regeringen har för avsikt att tillsätta en utredning som syftar till att se över socialnämndernas möjligheter att på ett bättre och tydligare sätt kunna ställa krav på biståndsmottagare med arbetsförmåga att aktivt söka arbete och delta i aktiviteter, som syftar till att stärka förmågan till egen försörjning. Det är även viktigt att kommunerna får möjlighet att ta del av uppgifter i aktivitetsrapporterna som kan ha betydelse för kommunens biståndsbedömning. (se utg.omr.9, avsnitt 7.5.5).

För att förslagen om tydligare krav ska få genomslag krävs en god kommunikation och samverkan mellan olika aktörer, t.ex. kommunernas socialtjänster och Arbetsförmedlingen. Det kan ske genom ytterligare åtgärder för att förbättra regional och nationell dialog. Ett väl fungerande samarbete mellan Arbetsförmedlingen och socialtjänsten är vidare en förutsättning för att kunna ställa krav och följa upp jobbsökande för personer med försörjningsstöd. Regeringen avser att ge ett gemensamt uppdrag till Socialstyrelsen och Arbetsförmedlingen om att ta fram förslag på modeller för hur en mer formaliserad och strukturerad samverkan mellan socialtjänsten och Arbetsförmedling kan utformas.

4.5.8 Sammanfattande redovisning av reformer

Tabell 4.7 Beräknade utgifter UO14 totalt och per åtgärd

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Stöd för yrkesintroduktion ¹	53	106	186	319
Adm. stöd för yrkesintroduktion	10	12	20	0
Info. yrkesintroduktionsavtal	30	0	0	0
Utvärdering och uppföljning stöd yrkesintroduktion	2	4	6	0
Slopad arbetslöshetsavgift ²	0	0	0	0
Ökning Samhall för att fler ska lämna sysselsättningsfasen	94	91	89	86
Program i sysselsättningsfasen	97	96	95	95
Förstärkt särsk. anst. stöd permanentas och förlängs	56	287	287	293
Särsk. anst. stöd förlängs	116	129	137	155
Förlängt höjt studiebidrag ³	-104	-52	-25	0
Fler förmedlare för unga ⁴	0	0	0	-50
Ändrad tidpunkt etablering	0	0	-195	-198
Harmonisering åtgärdsregler aktivitetsstöd ⁵	29	27	17	17
Summa UO14 Arbetsmarknad	384	701	617	716
<i>varav anslag</i>				
1:1 AF förvaltningsanslag	82	81	81	10
1:2 Bidrag arbetslöshetsers. och aktivitetsstöd	-585	-1 378	-1 495	-1 519
1:3 Kostnader arbetsmarknads- politiska program och insatser	596	1 704	1 737	1 931
1:4 Lönebidrag Samhall m.m.	289	289	289	289
1:8 IAF	3	5	5	5

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Innebär även ökad skatteutgift som belastar budgetens inkomstsida med 102 mnkr 2014, 204 mnkr 2015, 356 mnkr 2016 och 611 mnkr 2017.

² Innebär minskade inkomster på budgetens inkomstsida med 2 757 mnkr 2014, 2 519 mnkr 2015, 1 999 mnkr 2016 och 1 742 mnkr 2017.

³ Innebär ökade utgifter inom utg.omr. 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning.

⁴ Innebär en ökning av anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader med 50 miljoner kronor per år 2014-2016. Samtidigt minskar anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser med motsvarande belopp från och med 2014.

⁵ Utgifter för att kompensera för ökade administrativa kostnader beräknas även under UO 4 Rättsväsendet och UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Tabell 4.8 Beräknade årsplatser UO14 och yrkesintroduktion

Tusental platser

	2014	2015	2016	2017
Ökning Samhall för att fler ska lämna sysselsättningsfasen	1	1	1	1
Förstärkt särsk. anst. stöd permanentas och förlängs	1	7	7	7
Särsk. anst. stöd förlängs	2	2	2	2
Förlängt höjt studiebidrag ¹	-2	-1	0	0
Ändrad tidpunkt etablering ²	0	0	-2	-2
Totalt	2	9	7	7
varav nettoökning UO14³	-2	-1	-3	-3

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Motsvarande ökning sker av antalet studerande inom det reguljära utbildningsväsendet (UO15).² Senarelagd tidpunkt för deltagande i etableringsinsatser vissa nyanlända invandrare (UO13).³ Reformerna innebär en omfördelning inom befintlig programvolym. Framförallt innebär detta att deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin (främst sysselsättningsfasen) bedöms kunna få ett jobb med särskilt anställningsstöd eller en anställning i Samhall.

4.5.9 Tidiga och aktiva insatser för sjukskrivnas återgång till arbete

Den reformerade sjukförsäkringen ställer ökade krav på samarbete och ett mer aktivt förhållningssätt, med fler och tidigare övergångar från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen. Sedan 2012 har regeringen uppdragit åt Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att vidareutveckla sitt samarbete. Syftet är att myndigheterna tidigare och mer systematiskt ska klargöra den enskildes förutsättningar för arbete och behov av insatser för att kunna återgå i arbete. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) konstaterar att de förändringar som myndigheterna nu genomför skapar förutsättningar för att erbjuda fler personer stöd och aktivitet samt att insatser kan ske i ett tidigare skede i sjukfallen. Myndigheterna pekar dock på att den nya samarbetsformen kan vidareutvecklas särskilt när det gäller samarbetet med vårdgivare och kommuner som är nödvändiga parter i kartläggning, planering och genomförande av aktiva insatser.

Regeringen anser att det är angeläget att implementeringen och utvecklingsarbetet av den nya samarbetsmodellen fortsätter. Regeringen bedömer att tidiga och aktiva rehabiliteringsinsatser och bättre samarbete mellan rehabiliteringsaktörerna på sikt skapar fler vägar tillbaka till arbetsmarknaden och tillvarata människors förmåga till arbete. Genom uppdrag till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen avser regeringen att säkerställa att samarbetet fortsatt utvecklas.

4.5.10 Ny programperiod Europeiska socialfonden 2014–2020

Förberedelser pågår inför programperioden 2014–2020 inom EU:s sammanhållningspolitik. Ett förslag till bl.a. ett nationellt program för Europeiska socialfonden inom EU:s mål Investeringar i tillväxt och sysselsättning 2014–2020 utarbetas för närvarande inom Regeringskansliet i en bred dialog med nationella och regionala aktörer. Socialfundsprogrammet bör inriktas på att bl.a. dels stärka tillgången till relevant kompetens på arbetsmarknaden genom verksamhetsrelaterad kompetensutveckling, dels utveckla och tillämpa metoder som bidrar till att öka övergångarna för prioriterade grupper till arbetsmarknaden.

4.5.11 Ändringar i lagen om kreditering på skattekonto av vissa stöd beslutade av arbetsmarknadsmyndighet och Rederinämnden

Ärendet och dess beredning

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har utarbetats departementspromemorian Vissa lagförslag med anledning av trepartssamtalen (Ds 2013:20). Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena och en remissammanställning finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2013/1135/A). Förslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Det föreslagna stödet har bedömts utgöra statsstöd enligt EU:s regelverk. Förslaget har därför i maj 2013 anmälts till Europeiska kommissionen i enlighet med 108.3 EUF-fördraget.

Förslaget har godkänts av Europeiska kommissionen den 2 juli 2013 (dnr N2013/2471/MK). Beslutet avser perioden 15 januari 2014 till 31 december 2016 med en utvärdering efter två år.

Regeringens förslag: Stöd som beslutas av den offentliga arbetsförmedlingen och som utgår till arbetsgivare som anställer personer genom yrkesintroduktionsanställningar ska tillgodoföras arbetsgivaren genom kreditering på sådant skattekonto som avses i 61 kap. 1 § skatteförordningen.

Det görs även språkliga justeringar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Svenskt Näringsliv* tillstyrker att stöd ges i form av en kreditering av arbetsgivarens skattekonto. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avstyrker förslaget och anför att stödet i stället bör utgå i form av ett bidrag administrerat av Arbetsförmedlingen. *Svensk handel* anser att konstruktionen med skatte-kreditering är krånglig och att stödet borde ges i form av en handledarersättning.

Skälen för regeringens förslag: Som ovan beskrivits (se avsnitt 4.5.1) bör det införas en ny form av stöd för yrkesintroduktionsanställningar i syfte att stimulera arbetsgivare att anställa ungdomar som saknar relevant yrkeserfarenhet eller är arbetslösa. Formen för stödet, skattekreditering på arbetsgivarens skattekonto, är en form som används för nystartsjobb och som följer befintliga upparbetade administrativa rutiner. Det är dessutom, i detta fall, ett lämpligt alternativ till skattenedsättning. Skatterkrediteringen bör kombineras med ett handledarstöd. Stödet ska gälla yrkesintroduktionsanställningar för ungdomar i åldern 15–24 år och utgår under högst tolv månader.

Stödet i form av lönesubvention bör utgå som skattekreditering på arbetsgivarens skattekonto, vilket kräver stöd i lag. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet men innebär att inkomsterna på budgetens inkomstsida minskar med 102 miljoner kronor 2014, 204 miljoner kronor 2015, 356 miljoner kronor 2016 och 611 miljoner kronor 2017.

Det handledarstöd regeringen bedömt bör lämnas i samband med lönesubventionen beräknas öka utgifterna med 53 miljoner kronor 2014, 106 miljoner kronor 2015, 186 miljoner kronor 2016 och 319 miljoner kronor 2017.

Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 15 januari 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Stödet bör träda i kraft så snart som möjligt. Stödet har godkänts av Europeiska kommissionen med start tidigast den 15 januari 2014 varför lagändringen bör träda i kraft samma datum.

4.5.12 Ändring i Arbetsförmedlingens registerlag

Ärendet och dess beredning

Promemorian Förslag till ändring i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag – utökad möjlighet att behandla lämnade uppgifter i en databas (dnr A2013/1422/A) har utarbetats inom Arbetsmarknadsdepartementet. Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2013/1422/A).

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Bakgrund och gällande rätt

De grundläggande bestämmelserna om behandling av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (1998:204). Genom lagen genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet). Personuppgiftslagen är generellt tillämplig, men om det i en annan lag eller förordning har meddelats avvikande bestämmelser, så gäller de bestämmelserna. Sedan slutet av 1990-talet har det utöver personuppgiftslagen utarbetats en stor mängd särskilda s.k. registerförfattningar med bestämmelser om behandling av personuppgifter, däribland lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (kallad Arbetsförmedlingens registerlag). Syftet med de särskilda registerförfattningarna har varit att anpassa regleringen till de särskilda behov som myndigheterna har i sina respektive verksamheter och att göra avvägningar mellan behovet av effektivitet i berörd verksamhet och behovet av skydd för den enskildes integritet.

Arbetsförmedlingens registerlag innehåller de särregler som har ansetts nödvändiga för Arbetsförmedlingens verksamhet i förhållande till reglerna i personuppgiftslagen. I lagen finns sär-

skilda bestämmelser om vilka personuppgifter som får behandlas i en databas. Med databas i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten förstås en samling personuppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheten för de ändamål som föreskrivs i lagen.

I 9 och 10 §§ Arbetsförmedlingens registerlag finns bestämmelser om vilka personuppgifter som får behandlas i Arbetsförmedlingens databas. Beträffande känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och uppgifter som rör hälsa eller sexualliv, och vissa andra integritetskänsliga personuppgifter finns begränsningar för databasbehandling i 9 §. Vidare får enligt 10 § uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen (2005:716) inte behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas. De senare uppgifterna definieras tillsammans med de som anges i 9 § andra stycket – uppgifter om sociala förhållanden och omdömen, slutsatser eller andra värderande upplysningar om en enskild – i lagen (14 §) som ömtåliga personuppgifter.

Nyligen beslutad ändring i Arbetsförmedlingens registerlag

Regeringen beslutade den 27 september 2012 om propositionen 2012/13:12 Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m. som omfattar bl.a. en ändring i Arbetsförmedlingens registerlag. Riksdagen har bifallit propositionens förslag. Ändringen, som har trätt i kraft den 1 september 2013, gäller 9 § och innebär att samtliga känsliga personuppgifter som avses i personuppgiftslagen ska få behandlas i en databas, om de har lämnats i ett ärende. Skälet till ändringen är att det genom propositionen, som en del av ändrade regler för åtgärdssystemet inom arbetslöshetsförsäkringen, införs en skyldighet för den arbetssökande att regelbundet lämna information till Arbetsförmedlingen kring sitt arbetssökande i en aktivitetsrapport. För att uppnå en effektiv hantering av aktivitetsrapporten ska denna i första hand utgöras av en webbaserad blankett som skickas av den arbetssökande i elektronisk form till Arbetsförmedlingen och införs i dess databas. Rapporten ska innehålla ett fritextfält där den arbetssökande fritt ska kunna lämna infor-

mation. Med ett fritextfält är det inte möjligt att förutse vilka uppgifter den sökande finner nödvändiga att ange när han eller hon skickar in aktivitetsrapporten.

I propositionen konstateras sammanfattningsvis att Arbetsförmedlingen i princip inte kommer att ha någon möjlighet att styra över vad den enskilde redovisar i aktivitetsrapporten och att den risk för intrång i enskildas personliga integritet som ändringen i Arbetsförmedlingens registerlag medför inte väger tyngre än behovet av effektiva arbetssätt för Arbetsförmedlingen. Samtliga i 13 § personuppgiftslagen angivna känsliga personuppgifter får därmed behandlas i en databas, om uppgifterna har lämnats i ett ärende.

Behovet av en ytterligare ändring i Arbetsförmedlingens registerlag

Utöver den ovan nämnda ändringen i Arbetsförmedlingens registerlag har det framkommit att det finns behov av ytterligare en ändring i lagen. Arbetsförmedlingen har pekat på att enligt 10 § registerlagen får inte uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas, vilket kommer att medföra problem för Arbetsförmedlingens hantering av den aktivitetsrapport som ska införas.

Enligt Arbetsförmedlingen medför fritextfältet i aktivitetsrapporten att det finns en risk för att den enskilde lämnar sådana uppgifter som omfattas av 10 § Arbetsförmedlingens registerlag och som därmed i strid med 10 § kommer att finnas i myndighetens databas. Arbetsförmedlingen menar att denna risk inte kan uteslutas även om myndigheten utfärdar tydliga skriftliga instruktioner om att sådana uppgifter inte ska lämnas i rapporten, eftersom man inte kan utgå från att alla tar del av eller följer instruktionerna. Arbetsförmedlingens handläggare kommer därför att vara tvungna att förhandsgranska uppgifterna i aktivitetsrapporterna innan de läggs in i databasen för att användas vid ärendenas handläggning. Detta kommer på grund av mängden aktivitetsrapporter att innebära ett omfattande arbete och kräva avsevärda handläggarresurser. Arbetsförmedlingen anser därför att 10 § bör ändras så att sådana uppgifter som omfattas av bestämmelsen kan behandlas i myndighetens databas om de lämnas i en aktivitetsrapport.

Som en följd av lagändringarna i propositionen 2012/13:12 har regeringen beslutat om en ändring i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, som har trätt i kraft den 1 september 2013, med bl.a. bestämmelser om den nya aktivitetsrapporten. Enligt dessa ska arbetssökande regelbundet lämna aktivitetsrapporter till Arbetsförmedlingen och för den som får eller begär arbetslöshetsersättning ska det ske minst en gång per månad. Det kommer alltså att ske regelbundna uppföljningar av den enskilde i aktivitetsrapporten. I propositionen konstateras att den valda lösningen för rapporten, med en webb-baserad blankett som skickas av den arbetssökande i elektronisk form till Arbetsförmedlingen och införs i dess databas, gör att det uppnås en effektiv hantering av aktivitetsrapporten och ett effektivt utnyttjande av myndighetens resurser. Det som Arbetsförmedlingen anfört om nödvändigheten av att förhandsgranska uppgifterna i aktivitetsrapporterna på grund av den nuvarande utformningen av 10 § motverkar kraftigt fördelarna med den valda lösningen. Regeringen anser därför att det finns behov av ytterligare en ändring i Arbetsförmedlingens registerlag.

Arbetsförmedlingen får utökad möjlighet att behandla uppgifter i en databas

Regeringens förslag: Uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen ska få behandlas i en databas, endast om de har lämnats i ett ärende.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Arbetsförmedlingen* välkomnar förslaget och anför ytterligare argument kring behovet av den nu föreslagna lagändringen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Socialstyrelsen* har inte något att erinra mot förslaget. *Justitiekanslern* har inte några synpunkter på förslaget men förutsätter att Arbetsförmedlingen kommer att ha vidtagit de åtgärder som syftar till att skydda den personliga integriteten och som närmare analyseras i propositionen 2012/13:12. Åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m. när lagen träder i kraft. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* (IAF) och *Migrationsverket* motsätter sig inte förslaget men framför synpunkter

gällande skyddet av den personliga integriteten. IAF anser att det bör regleras i någon form att Arbetsförmedlingen har en skyldighet att utfärda tydliga skriftliga instruktioner till den enskilde om vilken information som är relevant att lämna i aktivitetsrapporten och hur denna ska utformas. Migrationsverket påpekar att de mottagna uppgifterna måste omfattas av ett tillfredsställande sekretesskydd hos Arbetsförmedlingen och att det är viktigt att skyddet av den personliga integriteten beaktas i användningen av webbformulär genom tydlig information, alternativa redovisningslösningar och datasäkerhet. *Datainspektionen* anför att förslaget leder till ett försämrat integritetsskydd för den enskilde som måste kompenseras med lämpliga skyddsåtgärder. Datainspektionen pekar på att det i dagsläget brister i skyddsåtgärder som avser behörighetsstyrning, dvs. den interna åtkomsten till personuppgifter, och att det är oklart hur den externa åtkomsten till uppgifter är begränsad och okänt hur aktivitetsrapporten är utformad eller kommer att utformas. Till dess det nya behörighetssystemet är på plats kan Datainspektionen inte tillstyrka den föreslagna ändringen i Arbetsförmedlingens registerlag.

Skälen för regeringens förslag

En grundläggande förutsättning för att en viss behandling av personuppgifter ska vara laglig är att ändamålen med behandlingen är tillåten. Av 4 § 1 Arbetsförmedlingens registerlag framgår att Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter som behövs för handläggningen av ärenden. Aktivitetsrapporten ingår i handläggningen av en enskild arbetssökandes ärende om arbetsförmedling. Behandling av personuppgifter i aktivitetsrapporten är därför förenlig med Arbetsförmedlingens primära ändamål för databasbehandling av personuppgifter.

Nackdelar med nuvarande reglering

Arbetsförmedlingen delar synen i promemorian på att mängden aktivitetsrapporter kommer att innebära ett omfattande arbete och kräva avsevärda handläggarresurser om varje rapport med fritext måste granskas före införande i databasen. Arbetsförmedlingen vill dock anföra ytterligare argument kring behovet av den föreslagna lagändringen. Myndigheten framhåller att om den enskilde lämnar otillåtna uppgifter riskerar Arbetsförmedlingen i dagsläget skadeståndsansvar. Om det förekommer uppgifter som är otillåtna att föra i Arbetsförmedlingens databas

så måste dessa uppgifter skrivas ut och hanteras på papper, med kostnader som följd. Myndigheten anför även att den med 10 § i dess nuvarande lydelse inte heller kan instruera den som lämnar uppgifter att lämna uppgifterna annat än pappersvis eftersom uppgifterna inte får föras i något av Arbetsförmedlingens elektroniska system.

Regeringen noterar att om inte Arbetsförmedlingen får möjlighet att behandla uppgifter som avses i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag i dess databas krävs att myndighetens handläggare förhandsgranskar alla aktivitetsrapporter innan de läggs in i databasen för vidare handläggning. Som Arbetsförmedlingen anför skulle det innebära ett omfattande arbete att göra denna granskning av alla aktivitetsrapporter, vilket avsevärt skulle försvåra för myndigheten att bedriva en effektiv ärendehantering. Vad Arbetsförmedlingen i övrigt pekar på utgör andra nackdelar med det nuvarande förbudet i 10 §.

En jämförelse mellan 9 och 10 §§ Arbetsförmedlingens registerlag

Att aktivitetsrapporten införs är bakgrunden till den nyligen gjorda ändringen i 9 § Arbetsförmedlingens registerlag om att samtliga känsliga personuppgifter enligt personuppgiftslagen får behandlas i en databas, om de har lämnats i ett ärende. En skillnad mellan 9 och 10 §§ är att den förra omfattar behandling av alla slags känsliga personuppgifter enligt 13 § personuppgiftslagen, dvs. uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening samt uppgifter som rör hälsa eller sexualliv, medan den senare omfattar behandling av vissa specifika uppgifter, att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen. Det kan finnas situationer som berör sådana uppgifter som avses i 10 § och som påverkar en arbetssökandes möjlighet att söka och ta ett arbete. Att det handlar om vissa specifika uppgifter gör dock att det är lättare att genom instruktioner till den enskilde motverka risken för att uppgifter som är av betydelse i ett ärende men som omfattas av 10 § lämnas i en aktivitetsrapport, utan i stället lämnas på annat sätt. Som Arbetsförmedlingen framhåller måste dock beaktas att även om myndigheten instruerar den som lämnar uppgifterna kring vilka uppgifter som får lämnas, får dessa instruktioner inte alltid full effekt.

Bestämmelser till skydd för den personliga integriteten

Regeringen har i propositionen 2012/13:12, där förslaget om ändring av 9 § Arbetsförmedlingens registerlag finns, gjort en analys (s. 76–81) av hur det förslaget påverkar den personliga integriteten och av de regler som ska skydda denna. Analysen är av betydelse även för en ändring av 10 § och följande kan här framhållas.

Sådana personuppgifter som avses i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag får inte användas som sökbegrepp i en databas. Som *IAF* anför bidrar denna begränsning av möjligheten att söka personuppgifter till att reducera risken för intrång i den personliga integriteten.

Migrationsverket understryker att det är viktigt att fortsatt behandling av känsliga och ömtåliga personuppgifter får ett skydd i Arbetsförmedlingens databaser och att det bl.a. handlar om att de mottagna uppgifterna måste omfattas av ett tillfredsställande sekretessskydd hos Arbetsförmedlingen. De tillämpliga sekretessbestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) finns i 28 kap. 11 och 12 §§. Enligt den första bestämmelsen gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men och uppgiften förekommer i ett ärende om arbetsförmedling. Sekretessen gäller dock inte för beslut i dessa ärenden. Enligt den andra bestämmelsen gäller sekretess för uppgift om en enskilds affärs- eller driftsförhållanden i ärende om arbetsförmedling, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada. Sekretessbestämmelserna som gäller för Arbetsförmedlingens verksamhet har alltså s.k. omvända skaderekvisit och erbjuder ett starkt skydd för uppgifter som behandlas i en databas.

När uppgifter ska lämnas mellan myndigheter måste hänsyn tas till sekretessregleringen. Enligt 8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen får uppgifter för vilka sekretess gäller inte röjas för andra myndigheter, om inte annat framgår av offentlighets- och sekretesslagen eller av lag eller förordning till vilken denna lag hänvisar. I offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser som anger när sekretessen mellan myndigheter bryts. Det framgår bl.a. av 10 kap. 28 § att sekretess inte hindrar att en uppgift får lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Enligt 48 a §

lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska Arbetsförmedlingen till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en arbetssökande som har betydelse för tillämpningen av den lagen. Arbetsförmedlingens uppgiftsskyldighet begränsas dock av 20 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring till vissa konkreta uppgifter, bl.a. från och med vilken dag den sökande är anmäld eller inte längre anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Känsliga och ömtåliga personuppgifter omfattas inte av uppgiftsskyldigheten, utan utlämnande av sådana uppgifter får endast ske efter en prövning av skaderekvisiten i nämnda sekretessbestämmelser.

Av 2 kap. 4 § och bilagan till offentlighets- och sekretesslagen framgår att arbetslöshetskassorna jämställs med myndigheter vid tillämpning av lagen. Om uppgifter som avses i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag på begäran av en arbetslöshetskassa, efter sekretessprövning, lämnas ut från Arbetsförmedlingen till kassan gäller därför sekretess enligt 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen i ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Denna sekretessbestämmelse kan hindra att personuppgifter som förekommer vid kassornas handläggning av ersättningsärenden lämnas ut. Till skillnad mot vad som gäller för Arbetsförmedlingens verksamhet, innebär sekretessbestämmelsens utformning med s.k. rakt skaderekvisit att det här inte finns någon presumtion för att sekretess gäller. Även om det således gäller en presumtion för offentlighet ska men anses föreligga om uppgiften som sådan är av den arten att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra en påtaglig nackdel för den enskilde. Regeringen har tidigare gjort bedömningen att det är tillräckligt med ett rakt skaderekvisit i ärenden om arbetslöshetsersättning för att tillgodose behovet av skydd för uppgifter om enskilda (se prop. 2000/01:129 s. 53 f.).

Av 48 § personuppgiftslagen och 15 § Arbetsförmedlingens registerlag framgår att skadeståndsskyldighet kan uppkomma för Arbetsförmedlingen gentemot en enskild vid behandling av personuppgifter, som en enskild exempelvis lämnar i en aktivitetsrapport, i strid med nämnda lagars bestämmelser om krav på behandlingen av personuppgifter. Det kan avse ersättning för personskada, sakskada, ren förmögenhetsskada

och kränkning av den personliga integriteten som den olagliga behandlingen av personuppgifter har orsakat.

Information i samband med att uppgifter lämnas i aktivitetsrapporten

Migrationsverket påpekar att det är viktigt att skyddet av den personliga integriteten beaktas i användningen av webbformulär genom tydlig information, alternativa redovisningslösningar och datasäkerhet. Om Arbetsförmedlingen ges möjlighet att behandla flera känsliga personuppgifter i en databas är det enligt regeringen viktigt att myndigheten tydligt, i samband med att den enskilde via ett webbformulär kan lämna fritextinformation, informerar om att de lämnade uppgifterna kommer att behandlas i en databas. Den enskilde bör i samband med varje registreringstillfälle informeras av Arbetsförmedlingen om alternativa sätt, som han eller hon kan lämna uppgifterna.

IAF delar de överväganden som görs i promemorian om att det är viktigt att Arbetsförmedlingen utfärdar tydliga skriftliga instruktioner till den enskilde om vilken information som är relevant att lämna i aktivitetsrapporten och att rapporten utformas på ett sätt som underlättar detta. IAF anser dock att det bör regleras i någon form att Arbetsförmedlingen har en skyldighet att utfärda nämnda instruktioner och hur aktivitetsrapporten ska utformas.

Datainspektionen anför att aktivitetsrapporten bör utformas så att bara ett minimum av för ändamålet nödvändiga uppgifter kan lämnas och att lämpliga skyddsåtgärder bör innefatta information om vad som är relevant att fylla i fritextfältet och utformningen av fritextfältet. Regeringen anser att det är angeläget att det så långt möjligt bara är uppgifter som behövs för handläggning av ärenden som anges av den enskilde i aktivitetsrapporten och således förs in i Arbetsförmedlingens databas. Regeringen har beslutat om en ändring i förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten som har trätt i kraft den 1 september 2013. Det införs bestämmelser om aktivitetsrapporten och Arbetsförmedlingen får föreskriftsrätt bl.a. om aktivitetsrapportens utformning. Regeringen förlitar sig på att Arbetsförmedlingen kommer att meddela nödvändiga och lämpliga föreskrifter om vilken information som den enskilde ska lämna i aktivitetsrapporten och dess fritextfält.

Lämpliga skyddsåtgärder mot ett försämrat integritetsskydd

Datainspektionen anför att förslaget leder till ett försämrat integritetsskydd för den enskilde som måste kompenseras med lämpliga skyddsåtgärder. Enligt Datainspektionen kan lämpliga skyddsåtgärder i detta fall t.ex. vara Arbetsförmedlingens nya behörighetssystem som begränsar den interna åtkomsten till uppgifterna i databasen, men myndigheten anser att det i dag inte finns ett behörighetssystem i drift som kan utgöra en lämplig skyddsåtgärd. Datainspektionen är insatt i Arbetsförmedlingens omfattande och ambitiösa arbete med att ta fram ett nytt behörighetssystem. Först när systemet väl är i drift och det har verifierats att systemet fungerar som det är tänkt, bl.a. att antalet handläggare med behörighet till en arbetssökandes uppgifter är begränsat till ett minimum, anser myndigheten att behörighetssystemet kan anses utgöra en lämplig skyddsåtgärd. Till dess det nya behörighetssystemet är på plats kan Datainspektionen inte tillstyrka den föreslagna ändringen i Arbetsförmedlingens registerlag.

Datainspektionens yttrande i denna del aktualiserar betydelsen av det nya ärendehanteringssystem som Arbetsförmedlingen har utarbetat och som enligt Arbetsförmedlingen i huvudsak var på plats när aktivitetsrapporten infördes den 1 september i år. Syftet är att skapa ett inbyggt högt integritetsskydd i ärendehanteringssystemet som säkerställer ett fullgott integritetsskydd och en fullgod datasäkerhet för att motverka risker för intrång i den personliga integriteten. Arbetsförmedlingen har den 29 april 2013 lämnat en rapport om det nya systemet för behörighetsstyrning varav följande framgår. Systemet ska säkra att medarbetarnas tillgång till kunders personuppgifter styrs av behovet av tillgång till viss information i den specifika arbetsuppgiften. För att åstadkomma detta implementeras en ny form av behörighet kallad "kundspecifik behörighet". Behörigheten ges till en medarbetare och gäller en viss arbetssökande. Behörighetens styrka och varaktighet styrs av behovet i arbetsuppgiften. I de flesta fall kommer behörigheten att tilldelas av it-systemet utifrån fördefinierade verksamhetsregler. I fåtalet fall kommer behörigheter administreras av medarbetare i rollen "ansvarig handläggare" eller med den särskilda behörigheten som "behörighetsadministratör". För att hjälpa medarbetarna att bedöma hur många behörigheter det kan finnas behov av i ett

ärende finns det spärrar för manuellt tilldelade behörigheter, som gör att det på manuell väg inte kan skapas för många behörigheter per arbetssökande. Det krävs numera en starkare motivering av behovet i arbetsuppgiften för att tilldelas behörighet. Att vara anställd på det kontor där den arbetssökande är inskriven anses inte längre vara tillräcklig motivering för att tilldelas behörighet. All tilldelning, ändring, borttagning och användning av kundspecifik behörighet loggas. Samrådsmöten har hållits med Datainspektionen var sjätte vecka, utifrån vilka Arbetsförmedlingen kontinuerligt har arbetat in Datainspektionens synpunkter.

Regeringen konstaterar att Arbetsförmedlingens redogörelse för arbetet med det nya behörighetssystemet ger grund för slutsatsen att myndigheten har ett behörighetssystem på plats med sådan begränsning av den interna åtkomsten till personuppgifter som uppfyller Datainspektionens krav på en lämplig skyddsåtgärd.

En ytterligare synpunkt från Datainspektionen är att lämpliga skyddsåtgärder även bör innefatta noga uppstyrd extern åtkomst och att frågan om direktåtkomst behöver analyseras. Myndigheten pekar på att enligt 12 § Arbetsförmedlingens registerlag får flera myndigheter ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas om det behövs för de ändamål som avses i 5 §. Exempelvis får Arbetsförmedlingen enligt 5 § 1 behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd. Ett annat exempel är att enligt 5 § 3 får Arbetsförmedlingen behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom sådan verksamhet vid IAF som avser bl.a. tillsyn. Regeringen konstaterar att enligt 12 § fjärde stycket Arbetsförmedlingens registerlag meddelar regeringen föreskrifter om vilka personuppgifter som får omfattas av direktåtkomst enligt första–tredje styckena. Det har meddelats sådana föreskrifter i 16 och 16 a §§ Arbetsförmedlingens registerförordning. Av bestämmelserna med hänvisningar framgår att arbetsgivare och vissa myndigheter, bl.a. de ovan nämnda, och arbetslöshetskassorna för respektive ändamål i 5 § Arbetsförmedlingens registerlag i allmänhet endast får ha direktåtkomst till särskilt angivna personuppgifter som det be-

dömts att de behöver ha tillgång till. Av hänvisningen i 16 § till 7 a § 6 framgår dock att IAF i sin verksamhet som avser tillsyn får ha direktåtkomst till personuppgifter om tidpunkter, händelser och innehåll i kontakter med Arbetsförmedlingen. Det är rimligt att betrakta aktivitetsrapporten, som den arbetssökande lämnar in till Arbetsförmedlingen, som en form av kontakt med Arbetsförmedlingen vars innehåll IAF i sin tillsynsverksamhet med stöd av bestämmelsen får ha direktåtkomst till. Det är också ändamålsenligt att IAF har denna direktåtkomst i tillsynsverksamheten. Det är här viktigt att påpeka att enligt 11 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen gäller att får en myndighet i verksamhet som avser tillsyn, från en annan myndighet en sekretessbelagd uppgift, blir sekretessbestämmelsen tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten, s.k. överföring av sekretess. Det innebär att de strikta sekretessbestämmelserna i 28 kap. 11 och 12 §§ offentlighets- och sekretesslagen som gäller för Arbetsförmedlingens verksamhet och som behandlats ovan ska tillämpas av IAF på uppgifter som myndigheten får del av i sin tillsynsverksamhet. Eftersom tillsynsuppgifterna avser ärenden om arbetsförmedling och sekretessreglerna avser att skydda uppgifter i denna verksamhet kommer bestämmelserna att utgöra s.k. primära sekretessbestämmelser även hos IAF, vilket betyder att de blir tillämpliga på samma sätt som hos Arbetsförmedlingen. Eventuella känsliga uppgifter, och hit hör tveklöst uppgifter som avses i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag, i aktivitetsrapporter som IAF får del av i sin tillsynsverksamhet kommer således att vara skyddade av dessa sekretessbestämmelser. För övriga myndigheter, arbetslöshetskassorna och arbetsgivare finns det enligt 16 § Arbetsförmedlingens registerförordning inte någon liknande möjlighet till direktåtkomst till aktivitetsrapportens uppgifter.

Sammanfattande bedömning

Regeringen konstaterar att förslaget att även uppgifter som avses i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag som lämnats i ett ärende ska få behandlas i en databas medför ett försämrat integritetsskydd för den enskilde genom att sådana ömtåliga uppgifter i enskilda fall kan hamna i Arbetsförmedlingens databas. Det är samtidigt viktigt att regleringen kring behandlingen av personuppgifter inte omöjliggör effektiva arbetsätt för Arbetsförmedlingen, vilket förutsätter

att uppgifterna som lämnas i aktivitetsrapporten kan hanteras elektroniskt. Regeringen bedömer att det försämrade integritetsskyddet som blir följden av lagändringen kompenseras tillräckligt genom ovan nämnda skyddsåtgärder, särskilt Arbetsförmedlingens nya strikta behörighets-system. Regeringen anser därför att även uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen ska få behandlas i en databas, men endast om de har lämnats i ett ärende.

Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 februari 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Aktivitetsrapporten används av de arbetssökande från den 1 september i år. För att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en effektiv hantering av den webbaserade aktivitetsrapporten bör ändringen i Arbetsförmedlingens registerlag träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen bedömer att tidigast möjliga datum för ikraftträdande är den 1 februari 2014. Arbetsförmedlingen får till dess hantera eventuella lämnade uppgifter som avses i 10 § Arbetsförmedlingens registerlag på annat sätt än i en databas.

Författningskommentar

10 §

I paragrafen regleras Arbetsförmedlingens möjlighet att i en arbetsmarknadspolitisk databas behandla uppgifter om att den enskilde har vårdats med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen (2005:716). Med åtgärd enligt utlänningslagen avses exempelvis att den enskilde tas i förvar eller ställs under uppsikt enligt bestämmelser i 10 kap. utlänningslagen. Bestämmelsen förändras på så sätt att Arbetsförmedlingen, till skillnad från tidigare, ska få behandla dessa uppgifter i en databas, men endast om de har lämnats i ett ärende.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter-prognos
2012	Utfall	7 203 069		160 364
2013	Anslag	7 018 684 ¹		7 092 161
2014	Förslag	7 110 650		
2015	Beräknat	6 778 590 ²		
2016	Beräknat	6 844 534 ³		
2017	Beräknat	6 813 990 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 690 800 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 641 787 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 6 468 317 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får därutöver användas för medfinansiering av projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionala socialfondsprogram för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.10 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	12 413	10 964	1 449
Prognos 2013	20 059	21 045	-986
Budget 2014	30 488	29 815	673

Uppdragsverksamheten avser tjänsteexport som finansieras av SIDA och EU. Verksamheten sker i enlighet med inriktningen för det svenska biståndet och EU:s prioriterade områden. Insatserna består i att utveckla styrning, organisation, tjänster och metoder på arbetsförmedlingar inklusive arbetslivsinriktad rehabilitering. Det ackumulerade överskottet i verksamheten uppgick till drygt 5 miljoner kronor till och med 2012.

Regeringens överväganden

Anslagssparandet uppgick till 160 miljoner kronor 2012. Av anslagssparandet fördes 12 miljoner kronor bort som en indragning av anslagsbelopp.

Anslaget minskas från och med 2013 med 162 miljoner kronor i huvudsak som en följd av en viss del av de förstärkningar som gjorts de senaste åren varit tillfälliga och nu upphör.

Reformerna i denna budgetproposition innebär att anslaget ökas med 82 miljoner kronor 2014, 81 miljoner kronor 2015, 81 miljoner kronor 2016 och 10 miljoner kronor från och med 2017. Samtidigt minskas anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* med 50 miljoner kronor per år från och med 2014.

Jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition minskar utgifterna med 184 miljoner kronor 2013 för att därefter öka med 199 miljoner kronor 2014, 75 miljoner kronor 2015, 79 miljoner kronor 2016 och 7 miljoner kronor 2017.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 7 110 650 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 6 778 590 000 kronor, 6 844 534 000 kronor respektive 6 813 990 000 kronor.

Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	6 993 684	6 993 684	6 993 684	6 993 684
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	205 464	299 924	425 225	590 193
Beslut	-79 711	-506 116	-565 320	-760 630
Övrigt ³	-8 787	-8 902	-9 055	-9 257
Förslag/ beräknat anslag	7 110 650	6 778 590	6 844 534	6 813 990

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

4.6.2 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

År	Slagslag	Beräknat	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2012	Utfall	31 004 410		3 517 405
2013	Anslag	31 175 947 ¹		31 810 392
2014	Förslag	32 134 598		
2015	Beräknat	30 155 227		
2016	Beräknat	27 660 383		
2017	Beräknat	25 481 142		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget får användas för utgifter för vad avser aktivitetsstöd för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för med-

finansiering av sådana projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionalfondsprogram för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Av medlen under anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Regeringens överväganden

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Under 2012 erhöll i genomsnitt 82 000 personer i månaden arbetslöshetsersättning vid heltidsarbetslöshet, vilket var ca 3 000 fler än 2011. Antalet personer som uppbar ersättning vid deltidsarbetslöshet var ca 30 000, vilket innebar en minskning med ca 1 000 personer jämfört med 2011. Som deltidsarbetslös ersättningstagare räknas den som någon gång under månaden har arbetat och uppburit arbetslöshetsersättning under en och samma vecka. Under 2012 uppgick utgifterna för arbetslöshetsersättning till 13 642 miljoner kronor. Det innebar en ökning med 584 miljoner kronor jämfört med 2011. Under 2013 har regeringen, med stöd av 93 a § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, lämnat ett bidrag om 9 miljoner kronor till små arbetslöshetskassor för att kompensera deras höga administrativa kostnader per medlem.

Utgifterna under 2013 beräknas uppgå till 14 818 miljoner kronor, vilket är 814 miljoner kronor högre än beräknade medel i samband med budgetpropositionen för 2013. Jämfört med bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för arbetslöshetsersättning minska med 850 miljoner kronor 2013, 1 152 miljoner kronor 2014, 1 465 miljoner kronor 2015, 1 337 miljoner kronor 2016 och 969 miljoner kronor 2017.

Aktivitetsstöd

Under 2012 uppgick antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning till i genomsnitt 179 000 personer per månad, vilket var en ökning med 8 000 personer jämfört med 2011. Under 2012 var det i genomsnitt 12 000

programdeltagare per månad som inte uppbar aktivitetsstöd, vilket var 4 000 fler än 2011. Ökningen bestod främst av personer som fick sin försörjning via etableringsersättning, vilket belastade utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Dessa personer deltog i första hand i förberedande utbildning. Andra deltagare fick sin försörjning via utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Utgifterna för aktivitetsstöd, inklusive utvecklingsersättning, uppgick till 14 933 miljoner kronor 2012, vilket var en minskning med 431 miljoner kronor jämfört med 2011. Utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning beräknas uppgå till 15 669 miljoner kronor 2013, vilket är 179 miljoner kronor lägre än beräknade medel i samband med budgetpropositionen för 2013.

Jämfört med bedömningen i 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning minska med 706 miljoner kronor 2013, 1 361 miljoner kronor 2014, 1 880 miljoner kronor 2015, 1 843 miljoner kronor 2016 och 1 528 miljoner kronor 2017.

Statliga ålderspensionsavgifter

Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är belagda med statliga ålderspensionsavgifter som uppgår till cirka tio procent av den utbetalade ersättningen. Det preliminära beloppet som beräknas årligen, korrigeras med två års eftersläpning utifrån utfall genom ett s.k. regleringsbelopp. Avsatta medel för avgiften utbetalas med en tolfedel av beloppet varje månad från Arbetsförmedlingen till Försäkringskassan. Under 2012 utbetalades 2 430 miljoner kronor i statliga ålderspensionsavgifter, vilket inkluderar regleringsbeloppet för budgetåret 2009. Utgifterna för statliga ålderspensionsavgifter 2013 kommer att uppgå till 1 324 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2010 som motsvarar ett negativt saldo om 1 500 miljoner kronor. För 2014 beräknas utgifterna bli 2 172 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2011 som minskar utgifterna med 645 miljoner kronor.

Anslaget totalt

Under budgetåret 2012 uppgick anslagssparandet till 3 517 miljoner kronor. Anslagssparandet disponeras under 2013. Jämfört med anvisade

medel i statsbudgeten för 2013 beräknas utgifterna bli 634 miljoner kronor högre, men ryms inom ramen för tillgängliga medel. Jämfört med beräknat anslag i budgetpropositionen för 2013 ökar också utgifterna framöver med 3 360 miljoner kronor 2014, 5 092 miljoner kronor 2015 och 3 571 miljoner kronor 2016.

De reformer som redovisas under avsnitt 4.5 innebär att utgifterna minskar med 585 miljoner kronor 2014, 1 378 miljoner kronor 2015, 1 495 miljoner kronor 2016 och 1 519 miljoner kronor 2017. Den huvudsakliga anledningen är att utgifterna för aktivitetsstöd bedöms minska genom att fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar i stället kan få ett arbete med särskilt anställningsstöd eller en anställning i Samhall AB.

Utöver ovanstående belopp redovisas effekter av tidigare beslutade reformer som beslut i tabellen nedan. Övriga makroekonomiska förutsättningar är t.ex. effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa samt antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar.

Jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under anslaget minska med 1 575 miljoner kronor 2013, 2 765 miljoner kronor 2014, 3 678 miljoner kronor 2015, 3 597 miljoner kronor 2016 och 2 737 miljoner kronor lägre 2017.

Av medlen under anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för utgifter enligt ändmålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Syftet är att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Regeringen bedömer vidare att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 32 134 598 000 kronor för 2014. Av detta belopp beräknas 14 899 906 000 kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 15 062 913 000 kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 2 171 779 000 kronor för statliga ålderspensionsavgifter.

För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 30 155 227 000 kronor, 27 660 383 000 kronor respektive 25 481 142 000 kronor.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	31 175 947	31 175 947	31 175 947	31 175 947
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-395 792	-1 649 516	-1 692 474	-1 715 897
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	1 639 269	7 600 439	-647 984	-2 803 802
Övrigt	-284 826	-6 971 643	-1 175 106	-1 175 106
Förslag/beräknat anslag	32 134 598	30 155 227	27 660 383	25 481 142

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.3 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	7 076 171		1 221 810
2013	Anslag	7 892 779 ¹		8 704 650
2014	Förslag	9 224 345		
2015	Beräknat	9 343 391		
2016	Beräknat	9 174 445		
2017	Beräknat	9 410 114		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Av anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Tabell 4.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	3 274 117	3 533 054	4 500 000	-	-
Nya åtaganden	3 224 509	3 676 946	3 810 000	-	-
Infriade åtaganden	-2 466 072	-2 710 000	-3 300 000	-3 810 000	-1 200 000
Utestående åtaganden	3 533 054	4 500 000	5 010 000	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	4 000 000	4 500 000	5 025 000	-	-

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Anslaget får användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionalfondsprogram för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Vidare får anslaget användas för delfinansiering av framtagande och spridning av resultat från OECD-programmet som mäter den vuxna befolkningens kunskaper och kompetens (PIAAC).

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 025 000 000 kronor 2015 och 2016.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmarknadspolitiska program och insatser där det lämnas ersättning för kringkostnader pågår normalt cirka sex månader, men kan pågå längre, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 025 000 000 kronor 2015 och 2016.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget ökade med 179 miljoner kronor 2012 jämfört med 2011 och uppgick till sammanlagt 7 093 miljoner kronor. Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ökade med knappt 9 000 personer jämfört med 2011 och uppgick till i genomsnitt 187 000 personer per månad under 2012. Av deltagarna i program 2012 omfattades 4 500 personer av etableringsuppdraget för vissa nyanlända invandrare vilka inte belastar utgifterna under anslaget utan utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Ca 5 000 personer som deltog i program 2012 tillhörde Arbetsförmedlingens samarbete med Försäkringskassan och utgifterna för dessa deltagare belastar utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Fler deltagare i anställningsstöd riktat mot personer i jobb- och utvecklingsgarantin 2012 jämfört med 2011 är den främsta förklaringen till att utgifterna under anslaget har ökat.

Anslagssparandet från budgetåret 2012 uppgick till 1 222 miljoner kronor, varav 1 205 miljoner kronor får disponeras av Arbetsförmedlingen under 2013.

Under första halvåret 2013 utbetalades 4 313 miljoner kronor under anslaget, vilket var 1 182 miljoner kronor högre än utgifterna under samma period i fjol.

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen beräknas 2013 öka till i genomsnitt 202 200 personer per månad, inklusive ca 11 400 platser i form av anställningsstöd. Utgifterna under 2013 beräknas uppgå till sammanlagt 8 705 miljoner kronor, vilket är 1 629 miljoner kronor högre än utgifterna 2012. Utgifterna beräknas därmed bli 812 miljoner kronor högre än anvisade medel i statens budget för 2013. Det beror på att anslagssparandet från 2012 i hög grad utnyttjas.

Jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2013 antas utgifterna bli 1 324 miljoner kronor högre 2014 och öka med 2 071 miljoner kronor 2015 och 1 822 miljoner kronor 2016.

Under 2014 beräknas 204 900 personer per månad delta i arbetsmarknadspolitiska program. I tabell 4.8 redovisas programvolymerna och utgifterna under anslaget för perioden 2014–2017.

Tabell 4.16 Volym och utgifter arbetsmarknadspolitiska program

	2014	2015	2016	2017
Volym (tusental)				
Deltagare med aktivitetsstöd ¹	162	147	134	126
Övriga med annan ersättning ²	25	28	28	27
Anställningsstöd	17	19	19	20
Summa	205	195	181	173
Utgifter (mnkr)				
Verksamhet m.m.	9 224	9 343	9 174	9 410
Aktivitetsstöd ³	16 539	15 044	13 961	13 029
Summa	25 646	24 777	23 040	22 352

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive utvecklingsersättning.

² Deltagare i program där aktivitetsstöd normalt lämnas men där deltagarna istället får etableringsersättning eller rehabiliteringsersättning som belastar anslag under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet respektive utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

³ Inklusive statliga ålderspensionsavgifter.

Beloppen och volymerna ovan är beräknade och ska indikera resursutrymmet för arbetsmarknadspolitiska insatser vid Arbetsförmedlingen.

De åtgärder som redovisas i avsnitt 4.5 innebär att utgifterna under anslaget ökar med 596 miljoner kronor 2014, 1 704 miljoner kronor 2015, 1 737 miljoner kronor 2016 och 1 931 miljoner kronor 2017. Utöver detta redovisas som beslut i följande tabell även effekter av tidigare beslutade reformer.

Övriga makroekonomiska förändringar beror på effekter av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex samt volymförändringar som inte sker på grund av reformer.

Utgifterna under anslaget jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas öka med 641 miljoner kronor 2013, 989 miljoner kronor under 2014, 1 732 miljoner kronor 2015, 1 668 miljoner kronor 2016 och 1 933 miljoner kronor 2017.

Av anslaget får högst 400 miljoner kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och andra programkostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 9 224 345 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 9 343 391 000 kronor, 9 174 445 000 kronor respektive 9 410 114 000 kronor.

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	7 892 779	7 892 779	7 892 779	7 892 779
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-170 858	380 216	345 195	539 146
Övriga makro-ekonomiska förutsättningsningar	1 502 424	1 070 396	936 471	978 189
Förslag/beräknat anslag	9 224 345	9 343 391	9 174 445	9 410 114

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.4 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tabell 4.18 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	16 177 923	Anslags-sparande	571 838
2012	Utfall	16 177 923	Anslags-sparande	571 838
2013	Anslag	17 356 578 ¹	Utgifts-prognos	17 043 084
2014	Förslag	17 831 288		
2015	Beräknat	17 613 147		
2016	Beräknat	17 575 469		
2017	Beräknat	17 671 143		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionshinder som medför ned-satt arbetsförmåga.

Tabell 4.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	10 084 283	10 822 108	12 500 000	-	-	-
Nya åtaganden	8 705 250	10 177 892	9 500 000	-	-	-
Infriade åtaganden	-7 967 425	-8 500 000	-9 000 000	-10 000 000	-2 500 000	-500 000
Utestående åtaganden	10 822 108	12 500 000	13 000 000	-	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	12 000 000	12 500 000	13 000 000	-	-	-

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av dels det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, dels det nationella socialfondsprogrammet för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom de regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning för programperioden 2007–2013, och inom regionalfondsprogram för Investeringar i tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 000 000 000 kronor 2015–2017.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om insatser under anslaget omfattar normalt ett år, men kan vara längre, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 000 000 000 kronor 2015–2017.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget ökade med 641 miljoner kronor 2012 jämfört med 2011 och uppgick till 16 178 miljoner kronor. Trots detta uppstod ett anslagssparande som uppgick till 572 miljoner kronor, vilket förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Under 2012 hade i genomsnitt 88 800 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning (inkl. satsningarna Kulturarslyftet och tidsbegränsade anställningar i Samhall AB), trygghetsanställning eller anställning i Samhall AB (se vidare avsnitt 4.4.5).

Omfattningen av insatserna inklusive Samhall AB beräknas under 2013 uppgå till ca 91 800 personer i genomsnitt per månad, att jämföra med den i budgetpropositionen för 2013 beräknade omfattningen på 96 200 personer i genomsnitt per månad under 2013. Ökningen jämfört med 2012 förklaras främst av fler trygghetsanställningar och fler som har en utvecklingsanställning inom Samhall. Utgifterna 2013 beräknas uppgå till 17 043 miljoner kronor, vilket är 313 miljoner kronor lägre än vad som anvisats på statens budget för 2013. Jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2013 antas utgifterna öka med 670 miljoner kronor 2014, 774 miljoner kronor 2015 och 745 miljoner kronor 2016. Antalet anställda med funktionsnedsättning vid Samhall AB har under 2012 ökat något och medelantalet årsanställda uppgick till 15 400 personer.

För 2012 uppvisar Samhall AB ett positivt rörelseresultat om 47 miljoner kronor. Detta kan jämföras med resultatet 2011 på 126 miljoner kronor och 156 miljoner kronor 2010.

Enligt avtalet staten tecknat med Samhall AB skulle bidraget 2012 motsvara 24,4 miljoner arbetstimmar. Utfallet uppgick till 24,6 miljoner arbetstimmar.

Tabell 4.20 Program för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)

	2014	2015	2016	2017
Volym (tusental) ¹	96	94	94	94
Utgifter (Mnkr)	17 831	17 613	17 575	17 671

Inom ramen för resurserna finns en flexibilitet för Arbetsförmedlingen att utifrån enskilda arbetssökandes behov välja olika typer av insatser. Detta innebär att ovanstående tabell inte ska

tolkas som mer än en beräkning av de totala resurser regeringen föreslår för särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 2014–2017.

I enlighet med budgetpropositionen för 2012 innebär de tillfälliga satsningarna under 2012–2014 på subventionerade arbeten för personer som lämnar sjukförsäkringen inom det s.k. Kulturarslyftet samt tidsbegränsade anställningar i Samhall AB, att anslaget föreslås minska med 229 miljoner kronor 2014. För 2014 beräknas satsningen uppgå till sammanlagt 346 miljoner. Den tillfälliga satsningen Kulturarslyftet har inte nått upp till den beräknade omfattningen av antalet deltagare.

I enlighet med förslaget angående särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) i budgetpropositionen för 2013 föreslås anslaget öka med 55 miljoner kronor från och med 2014.

I enlighet med vad som redovisats om en satsning på tillfälliga anställningar inom Samhall AB föreslås anslaget ökas med 289 miljoner kronor 2014. Motsvarande årliga ökning beräknas även för 2015–2017.

Ovanstående anslagsförändringar framgår under beslut i tabell 4.21.

Jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under anslaget minska med 169 miljoner kronor 2013, men därefter öka med 503 miljoner kronor 2014, 473 miljoner kronor 2015 och 506 miljoner kronor 2016 samt 540 miljoner kronor 2017. Omfattningen av de subventionerade anställningarna beräknas dock vara oförändrade jämfört med tidigare bedömningar. De ökade utgifterna förklaras av högre styckkostnader för trygghetsanställningar, utvecklingsanställningar och övriga kringkostnader på anslaget. Regeringen ser därför en anledning att noggrant följa utgiftsutvecklingen framöver.

Övriga makroekonomiska förändringar förklaras även av en uppräknig av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex och timlöneutveckling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 17 831 288 000 kronor för 2014. Av dessa medel beräknas 4 404 897 000 kronor för bidrag till Samhall AB i syfte att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 17 613 147 000 kronor, 17 575 469 000 kronor respektive 17 671 143 000 kronor.

Tabell 4.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	17 356 578	17 356 578	17 356 578	17 356 578
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	114 620	-231 294	-231 294	-231 294
Övriga makro-ekonomiska förutsättningar	360 090	487 863	450 185	545 859
Förslag/beräknat anslag	17 831 288	17 613 147	17 575 469	17 671 143

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.5 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 4.22 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

2012	Utfall	106 474	Anslags-sparande	1 088
2013	Anslag	110 524 ¹	Utgifts-prognos	108 927
2014	Förslag	112 969		
2015	Beräknat	114 393 ²		
2016	Beräknat	116 234 ²		
2017	Beräknat	118 737 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 112 969 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden.

Regeringens överväganden

Projektverksamhet i det nationella strukturfondsprogrammet för perioden 2007–2013 beräknas fortgå till 2015, varefter ett avslutsarbete ska genomföras. Förberedelser för ett nationellt socialfondsprogram för perioden 2014–2020 pågår, vilka beskrivs i avsnitt 4.4.8, inom Regeringskansliet. Avsikten är att Svenska ESF-

rådet ska vara förvaltande myndighet för detta program. Utöver de nämnda programmen är Svenska ESF-rådet även ansvarig myndighet för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar 2007–2013. Verksamhet inom detta program beräknas fortgå till 2015 och ska därefter avslutas.

I beräkningarna av anslaget har hänsyn tagits till s.k. tekniskt stöd inom programmedlen för Socialfonden, vilket får användas för vissa administrativa kostnader. Detta stöd ska medfinansieras under anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 112 969 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 114 393 000 kronor, 116 234 000 kronor respektive 118 737 000 kronor.

Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	110 524	110 524	110 524	110 524
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 603	4 029	5 873	8 379
Övrigt ³	-158	-160	-163	-166
Förslag/beräknat anslag	112 969	114 393	116 234	118 737

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

4.6.6 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020¹

Tabell 4.24 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

2014	Förslag	50 000
2015	Beräknat	126 000
2016	Beräknat	632 000
2017	Beräknat	1 140 000

¹ Nytt anslag

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för Investeringar i tillväxt och sysselsättning. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av programmet.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella socialfondsprogrammet avses omfatta bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2015–2020.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden för perioden m.m. 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2015–2020.

Tabell 4.25 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2020
Ingående åtaganden	0	-	-	-
Nya åtaganden	1 000 000			-
Infriade åtaganden	0	-100 000	-500 000	-400 000
Utestående åtaganden	1 000 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 000 000			

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan

Regeringens överväganden

Europaparlamentet och Europeiska rådet förväntas under hösten 2013 anta berörda förordningar för programperioden 2014–2020. Ett förslag till ett nationellt socialfondsprogram utarbetas nu inom Regeringskansliet. Regeringen beräknar att medlen från Socialfonden kommer att uppgå till ca 738 miljoner euro för perioden som helhet. Därtill beräknas ca 82 miljoner euro tilldelas för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Till följd av osäkerhet avseende den faktiska tilldelningen från EU:s strukturfonder kan regeringen behöva återkomma till riksdagen i frågan.

Liksom under programperioden 2007–2013 bör medel anvisas under anslaget för statlig medfinansiering av vissa insatser inom programmet. Övrig statlig medfinansiering kan därutöver ske under bl.a. ett antal andra anslag inom utgiftsområdet, i enlighet med ändamålen för dessa anslag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 50 000 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 126 000 000 kronor, 632 000 000 kronor respektive 1 140 000 000 kronor.

Tabell 4.26 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Europeiska socialfonden för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	50 000	126 000	632 000	1 140 000
Förslag/ beräknat anslag	50 000	126 000	632 000	1 140 000

¹ Nytt anslag.

4.6.7 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tabell 4.27 Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

2012	Utfall	31 116	Anslags- sparande	999
2013	Anslag	35 729 ¹	Utgifts- prognos	35 630
2014	Förslag	38 623		
2015	Beräknat	39 129 ²		
2016	Beräknat	39 805 ²		
2017	Beräknat	40 687 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 38 623 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) förvaltningsutgifter och finansieringsbidrag.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2015 och 2016.

Skälen för regeringens förslag: IFAU beviljar bidrag för externa projekt som kan pågå längre än ett år, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden, som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2015 och 2016.

Tabell 4.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
Ingående åtaganden	7 234	7 011	7 634		
Nya åtaganden	5 662	6 223	7 066	-	-
Infriade åtaganden	-5 885	-5 600	-5 700	-6 000	-3 000
Utestående åtaganden	7 011	7 634	9 000	-	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	-	-

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Arbetsmarknads- och utbildningspolitiken utgör tillsammans med socialförsäkringen stora offentliga utgifter. Det är därför viktigt att följa upp och utvärdera insatser och reformer. IFAU utgör en viktig resurs i detta arbete.

I budgetpropositionen för 2012 uttalade regeringen att utvärderingsfunktionen för utbildningsområdet borde förstärkas. Ett utvidgat uppdrag till IFAU bedömdes vara det mest ändamålsenliga alternativet. IFAU:s förvaltningsanslag ökades med 4 miljoner kronor 2012 och med 4 miljoner kronor 2013. Från och med 2014 föreslås anslaget öka med ytterligare 2 miljoner kronor. Därmed kommer IFAU:s anslag att ha ökat med 10 miljoner kronor i nivå och myndigheten bedöms ha resurser att fullt ut genomföra sitt utvidgade uppdrag inom utbildningsområdet.

IFAU får åta sig såväl bidragsfinansierade som avgiftsbelagda utvärderingsuppdrag. Under 2012 finansierade IFAU 20 procent av sin verksamhet med externa anslag och avgifter, nära genomsnittet för den senaste tioårsperioden.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 38 623 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 39 129 000 kronor, 39 805 000 kronor respektive 40 687 000 kronor.

Tabell 4.29 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	35 729	35 729	35 729	35 729
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	934	1 414	2 056	2 893
Beslut	2 000	2 026	2 061	2 107
Övrigt ³	-40	-41	-41	-42
Förslag/ beräknat anslag	38 623	39 129	39 805	40 687

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

4.6.8 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tabell 4.30 Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

År	Utfall	55 781	Anslags- sparande	2 024
2012	Utfall	55 781	Anslags- sparande	2 024
2013	Anslag	56 330 ¹	Utgifts- prognos	55 642
2014	Förslag	60 603		
2015	Beräknat	63 857 ²		
2016	Beräknat	64 934 ²		
2017	Beräknat	66 365 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 63 039 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Av anslagssparandet för 2012 har 340 000 kronor förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

I enlighet med vad som redovisats i avsnitt 4.5 innebär en ökad harmonisering av åtgärdsreglerna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning med reglerna för arbetslöshetsförsäkringen även ett ökat tillsynsuppdrag för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Anslaget ökas därför med 2,5 miljoner kronor 2014 och beräknas öka med 5 miljoner kronor från och med 2015.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 60 603 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 63 857 000 kronor, 64 934 000 kronor respektive 66 365 000 kronor.

Tabell 4.31 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	56 330	56 330	56 330	56 330
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 854	2 609	3 603	4 923
Beslut	2 500	5 000	5 085	5 197
Övrigt ³	-81	-82	-83	-85
Förslag/beräknat anslag	60 603	63 857	64 934	66 365

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

4.6.9 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tabell 4.32 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	53 019		0
2013	Anslag 53 326 ¹		53 326
2014	Förslag 54 302		
2015	Beräknat 54 899 ²		
2016	Beräknat 55 605 ²		
2017	Beräknat 56 692 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 54 302 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Regeringens överväganden

Under 2012 fick totalt 30 500 personer ersättning från Alfakassan, varav 14 600 personer var anslutna och 15 900 inte anslutna till kassan. Antalet anslutna ersättningstagare ökade med 8 procent och antalet inte anslutna minskade med 1 procent mellan 2011 och 2012. Under 2009 präglades Alfakassan av långa genomströmningstider, särskilt för gruppen som inte var ansluten till kassan. Handläggningstiderna har sedan avtagit, och sedan hösten 2011 har tiderna varit halverade jämfört med 2009. Administrationsavgiften som tas ut av dem som inte är anslutna till Alfakassan uppgick under första halvåret 2010 till 17 kronor, för att därefter öka till nuvarande nivå på 24 kronor per ersättningsdag fr.o.m. juli 2010.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 54 302 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 54 899 000 kronor, 55 605 000 kronor respektive 56 692 000 kronor.

Tabell 4.33 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	53 326	53 326	53 326	53 326
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 053	1 651	2 358	3 446
Övrigt ³	-77	-78	-79	-80
Förslag/beräknat anslag	54 302	54 899	55 605	56 692

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

4.6.10 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 4.34 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2012	Utfall	8 303		0
2013	Anslag	8 303 ¹	Utgifts-prognos	8 303
2014	Förslag	8 303		
2015	Beräknat	8 303		
2016	Beräknat	8 303		
2017	Beräknat	8 303		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdes-skattepliktiga i Sverige.

Regeringens överväganden

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk statlig stiftelse som enligt en överenskommelse med Finland och Norge anordnar utbildningar. Syftet är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och att stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Utöver stiftelsens stadgar regleras verksamheten av en överenskommelse mellan länderna som omförhandlas vart fjärde år.

I november 2011 undertecknades en ny överenskommelse för perioden 2012–2015 (A2011/2830). De avtalade årsplatserna uppgår till 80 för Finland, 60 för Norge och 145 för Sverige. Enligt den nya överenskommelsen ska stiftelsen främja ett ökat samarbete utifrån ett Nordkalottperspektiv med utgångspunkt i en analys av näringslivsutvecklingen och arbetsmarknadsutsikterna i regionen. Vidare ska validering av yrkeskompetenser utvecklas så att verksamheten bättre kan bidra till att inträdet på arbetsmarknaden för bl.a. personer med utomnordisk yrkes- och utbildningskompetens kan

förkortas. Även arbetet med uppföljning av kostnader och resultat i verksamheten ska utvecklas.

Konstitutionsutskottet har granskat regeringens ingående av internationella överenskommelser, vilket bl.a. omfattade stiftelsens verksamhet (bet. 2012/13:KU10). Granskningen kommer föranleda en översyn av hur hanteringen av överenskommelser kan förbättras.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 8 303 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 8 303 000 kronor respektive år.

4.6.11 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tabell 4.35 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2012	Utfall	2 733 082		- 230 500
2013	Anslag	2 530 500 ¹	Utgifts-prognos	2 300 000
2014	Förslag	2 000 000		
2015	Beräknat	2 100 000		
2016	Beräknat	2 000 000		
2017	Beräknat	1 900 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Regeringens överväganden

För 2012 uppgick bruttoutgifterna på anslaget för lönegarantiersättningen till 2 985 miljoner kronor och inkomsterna till 252 miljoner kronor. Under första halvåret 2013 har inkomsterna ökat medan bruttoutgifterna minskat jämfört med motsvarande period 2012 (se tabell 4.36).

Tabell 4.36 Nettoutgifter m.m. för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2012 respektive 2013

Miljoner kronor

	Bruttoutgifter	Inkomster	Nettoutgifter
1:a halvåret 2012	1 588	137	1 450
1:a halvåret 2013	1 343	161	1 182

Antalet konkurser uppgick till 4 300 under första halvåret 2013 (se tabell 4.36), vilket är en ökning med 10 procent jämfört med motsvarande period 2012. Antalet anställda i de aktuella företagen uppgick till 15 100, vilket är en ökning med 23 procent jämfört med motsvarande period 2012.

Antalet rekonstruktioner uppgick till 204 under 2012 och har därmed ökat med ca 17 procent jämfört med 2011. Antalet berörda anställda i företagsrekonstruktioner uppgick till 5 900 personer och har därmed ökat med 25 procent jämfört med 2011.

Tabell 4.37 Företagskonkurser m.m. budgetåret 2010–första halvåret 2013

	2010	2011	2012	Första halvåret 2013
Antal företagskonkurser	7 300	7 000	7 500	4 300
Antal företagsrekonstruktioner	194	175	204	
Antal anställda berörda av företagskonkurser	21 200	23 800	26 500	15 100
Antal anställda berörda av företagsrekonstruktioner	4 300	4 700	5 900	

Källa: Tillväxtanalys och Kammarkollegiet.

Anm. Statistik för företagsrekonstruktioner första halvåret 2013 finns inte ännu tillgänglig.

Antalet personer som har fått lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 36 000 under perioden juli 2012–juni 2013 (se tabell 4.38), vilket är en ökning med 27 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Den genomsnittliga ersättningen per person, inklusive arbetsgivaravgift, uppgick till 71 600 kronor under denna period och har därmed minskat med 16 procent jämfört med motsvarande period 2011/2012. Det genomsnittliga antalet dagar med lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 59, vilket är 4 dagar färre jämfört med motsvarande period 2011/2012 (se tabell 4.38).

Tabell 4.38 Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2010–juli 2012/juni 2013

	2010	2011	2012	juli 2012–juni 2013
Antal personer med lönegarantiersättning	25 400	27 200	32 800	36 000
Genomsnittlig ersättning per person	65 900	66 200	83 000	71 600
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person	49	51	63	59

Källa: Kammarkollegiet

Tabell 4.39 Antal personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2012 och juli 2012–juni 2013

	2012	juli 2012–juni 2013
Antal personer med lönegarantiersättning vid konkurs	28 400	30 700
Antal personer med lönegarantiersättning vid företagsrekonstruktion	5 900	6 800
Genomsnittlig ersättning per person vid konkurs	90 500	75 500
Genomsnittlig ersättning per person vid företagsrekonstruktion	51 800	51 200
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid konkurs	64	60
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid företagsrekonstruktion	43	42

Källa: Kammarkollegiet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 2 000 000 000 kronor för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 2 100 000 000 kronor, 2 000 000 000 kronor respektive 1 900 000 000 kronor.

Tabell 4.40 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	600 000	700 000	600 000	500 000
Förslag/beräknat anslag	2 000 000	2 100 000	2 000 000	1 900 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.6.12 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013¹

Tabell 4.41 Anslagsutveckling 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013

Tusental kronor

År	Utfall	1 469 226	Anslags-sparande	189 566
2012	Utfall	1 469 226	Anslags-sparande	189 566
2013	Anslag	1 425 000 ²	Utgifts-prognos	1 464 692
2014	Förslag	1 009 200		
2015	Beräknat	159 800		
2016	Beräknat	0		
2017	Beräknat	0		

¹ Nytt anslagsnummer.

² Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2007-2013. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning. Anslaget får även användas

för utgifter för den statliga medfinansieringen av insatser, inom programmet, för kompetensutveckling av sysselsatta.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 198 526 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella strukturfondsprogrammet omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 198 526 000 kronor 2015.

Tabell 4.42 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	3 664 485	2 881 255	1 468 426	-
Nya åtaganden	1 321 217	335 987	20 000	-
Infriade åtaganden	-2 104 447	-1 748 816	-1 289 900	-198 526
Utestående åtaganden	2 881 255	1 468 426	198 526	-
Erhållet/förslaget bemyndigande	3 013 540	1 806 832	198 526	-

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Regeringens överväganden

Bidraget från Europeiska socialfonden uppgår till ca 691,5 miljoner euro under programperioden, vilket motsvarar ca 6 224 miljoner kronor enligt gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder. På anslaget tillkommer den statliga medfinansieringen av insatser, inom programmet, för kompetensutveckling av sysselsatta om totalt ca 1 793 miljoner kronor för programperioden.

Europeiska kommissionen har i denna programperiod tillämpat en princip för betalningar som innebär att en större del av socialfondsmedlen har upparbetats jämfört med tidigare beräkningar. Utbetalningarna under anslaget, inklusive den statliga medfinansieringen på anslaget, beräknas därmed till ca 7 300 miljoner kronor för programperioden som helhet. Av detta belopp har 4 610 miljoner kronor utbetalats t.o.m. 2012. Av anslagssparandet har 15 miljoner kronor förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Under det första halvåret 2013 har 804 miljoner kronor betalats ut. Utgifterna under 2013 beräknas uppgå till 1 465 miljoner kronor, vilket är 40 miljoner kronor mer än vad som anvisats i budgeten för 2013. Jämfört med beräknade anslag i budgetpropositionen för 2013 antas utgifterna bli 112 miljoner kronor högre 2014, 628 miljoner kronor lägre 2015 och 732

miljoner kronor lägre 2016. Jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna bli 6 miljoner kronor högre 2013, för att därefter minska med 47 miljoner kronor 2014, 98 miljoner kronor 2015, 632 miljoner kronor 2016 och 1 140 miljoner kronor 2017.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2012 och 2013 års ekonomiska vårproposition under anslaget för 2015–2016, med ledning av innevarande programperiod, uppskattat kommande behov av anslagsmedel för den nya programperioden. Dessa medel bör nu föras upp på ett nytt anslag för programperioden 2014–2020, se avsnitt 4.6.6.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 1 009 200 000 kronor för 2014. För 2015 beräknas anslaget till 159 800 000 kronor.

Tabell 4.43 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013

	2014	2015	2016	2017
<i>Tusental kronor</i>				
Anvisat 2013¹	1 425 000	1 425 000	1 425 000	1 425 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-275 000	-1 644 000	-2 277 000	-2 785 000
Övrigt	-140 800	378 800	852 000	1 360 000
Förslag/ beräknat anslag	1 009 200	159 800	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

5 Arbetsliv

5.1 Omfattning

Arbetslivspolitikerna omfattar områdena Arbetsmiljö, Arbetsrätt och Lönebildning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöområdet omfattar insatser för ett väl fungerande arbetsmiljöarbete. I området ingår verksamhet vid Arbetsmiljöverket (AV). Stöd till den regionala skyddsombudsverksamheten omfattas också.

Arbetsrätt

Arbetsrättsområdet behandlar de arbetsrättsliga frågorna, utom den del som avser statlig arbetsrätt (utg.omr. 2 avsnitt 5). I avsnittet ingår verksamhet vid Arbetsdomstolen (AD).

Lönebildning

Lönebildningsområdet avser insatser för en väl fungerande lönebildning och medling i arbets tvister. I området ingår Medlingsinstitutets (MI) verksamhet, som bl.a. avser kostnader för medling, informationsarbete och statistikproduktion.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom område Arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
2:1 Arbetsmiljöverket	609	606	602	622	626	636	650
2:2 Arbetsdomstolen	26	28	26	29	32	32	33
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	29	33	32	33	33	33	33
2:4 Medlingsinstitutet	50	57	56	56	59	59	61
Summa Arbetsliv	714	724	716	740	749	761	776

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för arbetslivspolitikerna 2013 beräknas bli i linje med utgifterna för 2012. I jämförelse med anvisade medel i statens budget för 2013 förväntas de prognostiserade utgifterna för 2013 bli något lägre. Jämfört med 2013 års ekonomiska vårproposition beräknas de totala utgifterna för området Arbetsliv successivt öka något under perioden 2013–2017.

5.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för arbetslivspolitikerna är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

Mål för arbetslivspolitikens tre delområden

Arbetsmiljö: En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.

Arbetsrätt: En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Lönebildning: En lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

5.4 Resultatredovisning

Resultatredovisningen görs i förhållande till målen inom arbetslivspolitikerna och berör arbetsmiljö, arbetsrätt samt lönebildning.

5.4.1 Arbetsmiljö

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

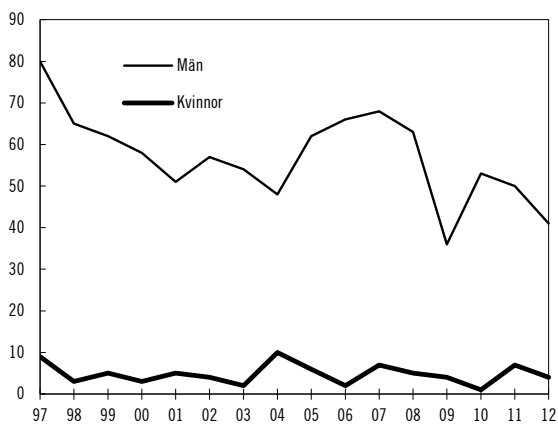
De indikatorer för arbetsmiljön som används för att redovisa resultaten inom verksamhetsområdet är följande:

- Antal dödsolyckor i arbetet.
- Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro.
- Antal anmälda arbetssjukdomar.
- Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsorsakade besvär.
- Anställda och ohälsa.
- Krav och kontroll i arbetslivet, andel som inte kan koppla bort tankarna från arbetet när de är lediga och som har lågt handlingsutrymme.

När det gäller den sist nämnda indikatorn samlas dessa data in vartannat år. Nästa undersökning presenteras först 2014 och denna indikator utgår därför ur årets redovisning.

Resultat

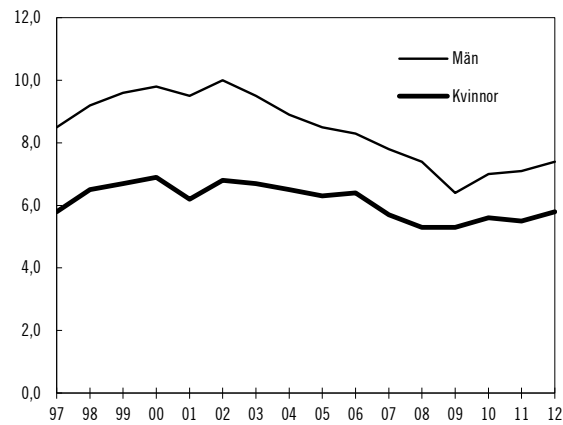
Diagram 5.1 Antal dödsfall i arbetsolyckor 1997-2012

Källa: Arbetsmiljöverket.

Dödsolyckorna har minskat under en lång period och 2009 uppmättes den lägsta nivån dödsfall i arbetsolyckor sedan 1950-talet (se diagram 5.1). Mellan 2009 och 2011 ökade dock antalet dödsolyckor och 2011 förolyckades 57 personer varav 7 var kvinnor. Under 2012 inträffade 45 dödsolyckor (36 arbetstagare och 9 egenföretagare) varav 4 var kvinnor. Detta är en minskning med 12 dödsolyckor jämfört med året innan. Flest dödsolyckor bland förvärvsarbetande under perioden 2007–2012 inträffade inom byggverksamhet samt jord, skog, trädgård, jakt och fiske som tillsammans står för drygt 38 procent av dödsfallen. Flest kvinnor har förolyckats inom transport och kommunikation. Antalet dödsolyckor bland egenföretagare visar alltsedan 1980-talet en fortsatt nedåtgående trend. Mellan 2000 och 2010 omkom årligen i genomsnitt 11 egenföretagare. Under 2012 förolyckades 9 egenföretagare. Dödsolyckor bland egenföretagare inträffar i hög grad inom jord- och skogsbruk. Sverige har enligt statistik från Eurostat, som omfattar samtliga EU-gemensamma branscher, från 2010 förhållandevis få dödsolyckor i ett internationellt perspektiv. Ett fåtal länder i Europa har lägre antal dödolyckor i arbetet per 100 000 sysselsatta än Sverige.

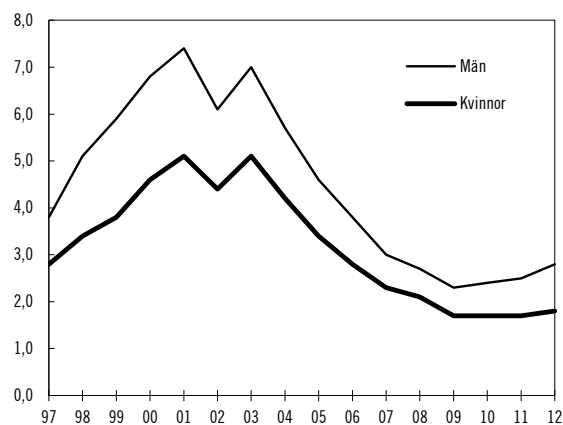
Diagram 5.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro 1997-2012

Källa: Arbetsmiljöverket.

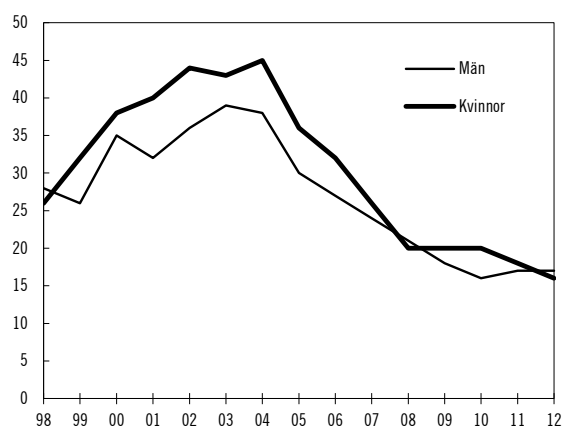
Antalet arbetsolyckor minskade kraftigt under perioden 2003–2009, främst bland män, men ökade något under 2010–2012. Efter en uppgång i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet ligger frekvensen anmälda arbetsolyckor på en lägre nivå än i mitten av 1990-talet (se diagram 5.2). Bland kvinnor är det främst fallolyckor som har resulterat i anmälningar, medan det för män varit olyckor orsakade av stationära maskiner, handverktyg och fordon. Yngre män är överrepresenterade när det gäller arbetsolyckor.

Diagram 5.3 Antal anmälda arbetssjukdomar 1997-2012

Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (AKU).

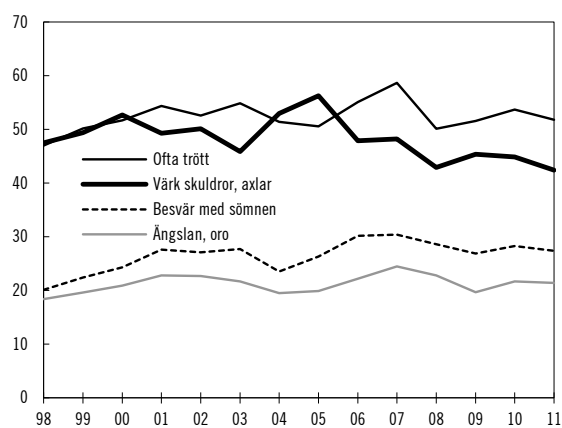
Antalet anmälda arbetssjukdomar minskade kraftigt mellan 2003–2009. Nedgången i anmälningarna under den perioden var ca 65 procent för både kvinnor och män. Antal anmälningar har ökat något under de tre senaste åren, men nivån 2012 är endast drygt en tredjedel jämfört med 2003 (se diagram 5.3). Ungefär hälften av sjukdomsanmälningarna orsakas av belastningsfaktorer.

Diagram 5.4 Andel av sjukfrånvaron som uppges bero på arbetsrelaterade besvär 1998-2012

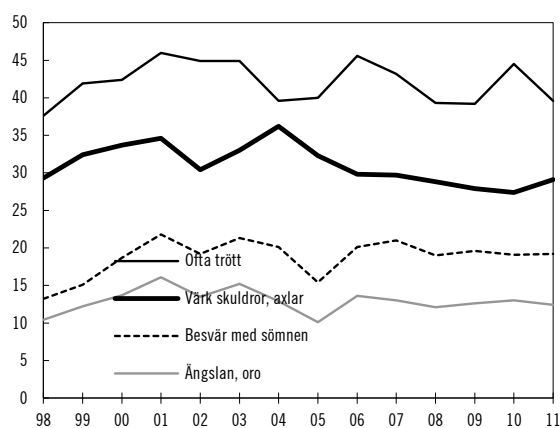
Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (AKU).

Från mitten av 1990-talet fram till och med 2003 ökade den andel av sjukfrånvaron som uppgavs vara arbetsrelaterad. Därefter har denna andel mer än halverats. Särskilt markant var minskningen för män mellan 2006 och 2010. Under 2012 ses ingen nämnvärd förändring (se diagram 5.4).

Nedanstående diagram illustrerar upplevda besvär avseende olika symptom hos förvärvsarbetsbetande som kan ha en koppling till arbetslivet. Som framgår finns det skillnader mellan kvinnor (diagram 5.5) och män (diagram 5.6), då kvinnor i högre utsträckning än män upplever sig ha besvär i samtliga fall. För kvinnor ses en mindre minskning eller oförändrad andel av de som upplever besvär mellan 2010 och 2011. Andelen män som ofta är trötta har minskat markant mellan 2010 och 2011, men det har skett en viss ökning av besvär som gäller värk i skuldror.

Diagram 5.5 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos kvinnor 1998-2011

Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (ULF).

Diagram 5.6 Anställda och ohälsa, upplevda besvär hos män 1998-2011

Källa: Arbetsmiljöverket och Statistiska centralbyrån (ULF).

Verksamhet vid Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets (AV) huvudsakliga uppgift är tillsyn över efterlevnaden av arbetsmiljölagen (1977:1160) m.m. AV meddelar också föreskrifter och allmänna råd med stöd av i första hand arbetsmiljölagen, ansvarar för införlivandet av ett antal EU-direktiv samt bedriver informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. I det följande ges en kortfattad beskrivning av verksamheten.

Vanligen inspekteras de arbetsplatser som bedöms vara riskutsatta, men myndigheten arbetar även med andra aktiviteter som berör särskilda områden eller branscher. Särskilda satsningar under 2012 har bland annat varit kvinnors arbetsmiljö, bemanningsbranschen, hot och våld vid myndighetsutövning, skolan och grå företag. (Det AV kallar de grå företagen är de som bryter mot arbetsmiljööregler och riskerar sina anställdas hälsa för att få konkurrensfördelar jämfört med seriösa företag.) Förrättningar används som samlingsnamn för de besök på arbetsplatser som sker för att genomföra inspektion, uppföljning, utredning, samverkan, samråd eller information. Av tabellerna 5.2 och 5.3 framgår utvecklingen avseende antalet arbetsställebesök respektive antalet inspektioner de tre senaste åren.

Tabell 5.2 Antal arbetsställebesök 2010-2012

År	2010	2011	2012
Antal besök	33 500	35 000	32 000

Källa: Arbetsmiljöverket.

Tabell 5.3 Antal inspektioner 2010-2012

År	2010	2011	2012
Antal inspektioner	22 000	21 900	21 000

Källa: Arbetsmiljöverket.

AV har haft som mål att öka den del av inspektörernas tid som används till inspektion. Antalet förrättningar per inspektör ökade från 115 besök per heltidsarbetande inspektör 2009 till 143 besök 2011. Den ökade produktiviteten beror främst på effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Under 2012 sjönk antalet förrättningar något till 137 per heltidsarbetande inspektör. Anledningen till nedgången i det totala antalet förrättningar och antalet förrättningar per inspektör under 2012 är att flera projekt har krävt personalintensiva inspektionsmetoder. Dessutom har många inspektörer medverkat i utvecklingsprojekt eller kompetenshöjande kurser, t.ex. i samband med arbetet med kvinnors arbetsmiljö.

Antalet förelägganden och förbud ökade under 2012 till 1 167, mot 941 under 2011. Av dessa har 66 överklagats.

AV deltog under 2012 aktivt i den Europeiska arbetsmiljöveckan, där 2012 och 2013 års tema är "Samverkan för att förebygga". AV genomförde 1 650 särskilt inriktade inspektioner under Europeiska arbetsmiljöveckan 2012.

Inom ramen för Yrkesinspektörskommittén, The Committee of Senior Labour Inspectors (SLIC), ansvarade AV för två möten under 2012. Det har även genomförts en gemensam inspektionskampanj inom ramen för SLIC med inriktning på psykosociala riskbedömningar av de europeiska medlemsländerna, där AV har lett förberedelsearbetet på europeisk nivå. I Sverige genomförde AV inspektioner främst inom hälso- och sjukvården samt inom omsorgssektorn.

AV genomförde under 2012 fem djupstudier av arbetsolyckor inom entreprenadföretag. Målet med studierna var att söka och beskriva de bakomliggande orsakerna till en specifik olycka och föreslå åtgärder så att en liknande olycka inte sker igen.

För att skapa en effektivare och mer enhetlig marknadskontroll tog AV under 2012 beslut om ett nytt arbetssätt och ett nytt tekniskt stöd till detta.

Under året beslutade AV om fem nya författningar. Inga författningar upphävdes. AV arbetar dock målmedvetet med regelförenklningar samt med att minska antalet föreskrifter. När ett behov uppstår överväger man noga om en föreskrift behövs eller om man kan lösa problemen på annat sätt, t.ex. genom information. Sedan 1996 har antalet paragrafer minskat med två tredjedelar.

I början av 2012 gjordes en medieanalys som konstaterade att det finns ett starkt nyhetsintresse för arbetsmiljöfrågorna. AV uppfattas som trovärdiga utan att vara byråkratiska. AV är mycket aktiv i digitala kanaler. Antalet besök på webbplatsen uppgick till knappt tre miljoner, en ökning med åtta procent jämfört med 2011 (8 000 besök per dag).

AV fick Språkrådets Klarspråkskristall 2012 för kampanjen Safe at Work, en informationskampanj för utländsk arbetskraft i restaurangbranschen på tolv språk. Svarstjänsten besvarar allmänna frågor via telefon och mejl. Under 2012 registrerades 46 000 frågor, omkring 50 procent mer än 2011. Tio nya kunskapsammansättningar togs fram inom olika områden. De behandlar ämnen av stor betydelse för arbetsmiljön, bl.a. ökad säkerhet inom jordbruket, migrantarbete inom den gröna näringen och äldre i arbetslivet.

I oktober 2011 fick ett tjugotal strategiska myndigheter för funktionshinderspolitiken, däribland AV, i uppdrag att arbeta med ett antal delmål som myndigheterna själva föreslagit inom sina respektive verksamhetsområden för åren 2011–2016 och även föreslå hur målen skulle följas upp. Både kvantitativa och kvalitativa mål har formulerats.

Genom de aktiviteter som har redovisats ovan är den sammantagna bilden att AV använder sina tilldelade resurser i linje med sitt uppdrag på ett effektivt och väl avvägt sätt.

Skyddsombudens roll

Skyddsombuden är en viktig del av det svenska arbetsmiljösystemet. De regionala skyddsombudens uppgift är att aktivera och vara ett stöd för arbetstagsidan i det lokala arbetsmiljöarbetet, främst på mindre arbetsställen där det saknas skyddskommittéer. Staten ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten.

AV har i regleringsbrevet för 2013 fått i uppdrag att senast den 6 maj 2013 rapportera en sammanställning av de centrala arbetstagarorganisationernas (LO, TCO och Saco) samt Svenska Hamnarbetarförbundets redovisningar för regional skyddsombudsverksamhet 2012. Redovisningarna ska så långt möjligt innehålla mätbara prestationer enligt de förslag som lämnades i AV:s rapport "Uppdrag att ta fram mätbara prestationer för den verksamhet som bedrivs av regionala skyddsombud". Från och med 2014 ska redovisningen av den regionala skyddsombudsverksamheten innehålla mätbara prestationer.

Särskild satsning på arbetsmiljö

I budgetpropositionen för 2009 avsattes 33 miljoner kronor 2009 och aviserades 45 miljoner kronor 2010 samt 47 miljoner kronor per år från och med 2011 för extra arbetsmiljöinsatser. Satsningen utgår från inriktningen för den förnyade arbetsmiljöpolitiken, som innebär att politiken ska bidra till den samlade jobbpolitiken och lyfta fram arbetsmiljöns potential för ökad konkurrenskraft. AV har därför tillförts extra medel inom tre områden; informations- och kunskapsatsning, förstärkt information till utländska företag och arbetstagare samt marknadskontroll och standardiseringsarbete. Regeringen bedömer att satsningen har gett goda resultat framför allt genom att verket i ökad grad har kunnat nå ut med information och kunskap inom arbetsmiljöområdet.

Direktiv om stick- och skärskador inom hälso- och sjukvården

I maj 2010 antogs Rådets direktiv 2010/32/EU av den 10 maj 2010 om genomförande av det ramavtal om förebyggande av stick- och skärskador inom hälso- och sjukvården som ingåtts av Hospeem och Epsu (EUT L 134, 1.6.2010, s. 66). AV har fått i uppdrag att genomföra direktivet i svensk rätt. Genomförandet har skett genom ändringar i föreskrifterna om mikrobiologiska arbetsmiljörisker. Ändringarna trädde i kraft den 1 maj 2013.

Direktiv om EMF (Elektromagnetiska fält)

Europeiska kommissionen antog i juni 2011 ett förslag till direktiv om gränsvärden för yrkesmässig exponering för elektromagnetiska fält för frekvenser mellan 0 Hz till 300 GHz. Det föreslagna direktivet är ett minimidirektiv och innehåller regler om arbetsgivarens skyldighet att kartlägga arbetstagarnas exponering, göra en riskbedömning och vidta åtgärder för att minimera arbetstagarnas exponering för elektromagnetiska fält samt regler om information och utbildning av arbetstagare, arbetstagarnas medverkan, sanktioner och om hälsokontroller.

Sveriges utgångspunkt har varit att direktivet ska tillgodose arbetstagarnas skyddsbehov och arbetsgivarnas behov av enkla och tillämpbara regler.

Arbetsmiljöpolitisk handlingsplan

I september 2010 överlämnade regeringen skrivelsen En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015 till riksdagen (skr. 2009/10:248). Riksdagen behandlade och godkände skrivelsen i mars 2011 (rskr. 2010/11:187). Den nationella handlingsplanen gäller under perioden 2010–2015. I enlighet med tidigare år görs nedan en redovisning av de insatser som gjorts eller påbörjats 2012–2013. Sist i avsnittet görs en halvtidsavstämning i enlighet med handlingsplanen.

Kvinnors arbetsmiljö

Arbetsmarknaden i Sverige är könsuppdelad vilket innebär att kvinnor och män utsätts för olika risker i olika yrken och branscher. Kvinnor blir oftare sjuka av sitt arbete medan män råkar ut för fler olyckor. Kvinnor svarar för en större andel av sjukfrånvaron än män och fler kvinnor än män tvingas avsluta sitt arbetsliv i förtid av hälsoskäl. Mot denna bakgrund gav regeringen under 2011 Arbetsmiljöverket (AV) i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda aktiviteter för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Uppdraget som ska pågå under perioden 2011–2014, ska ge en ökad kunskap om kvinnors arbetsmiljö och bättre metoder för att i tillsynsarbetet uppmärksamma risker för belastningsskador. AV har valt att genomföra uppdraget i två delar: "Hållbar arbetsmiljö med kvinnor i

fokus – ett genusperspektiv på ohälsan i arbetslivet” och ”Ergonomi i kvinnors arbetsmiljö”. Satsningen omfattar inspektionsaktiviteter, kunskapsinhämtning, information samt metod- och kompetensutveckling. För genomförande av uppdraget har totalt 20,5 miljoner kronor avsatts från anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

Nya regler om sanktioner i arbetsmiljölagen och arbetstidslagarna

Riksdagen antog propositionen Effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna (prop. 2012/13:143) den 17 juni 2013 och lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2014 (Betänkande 2012/13:AU11 Effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna m.m.). Vad gäller arbetsmiljölagen (1977:1160) kommer sanktionsavgifter i stor utsträckning ersätta straffsanktioner för att få ett effektivare sanktionssystem.

På arbetstidsområdet genomförs ändringar i arbetstidslagen (1982:673), lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete, lagen (2005:426) om arbetstid m.m. för flygpersonal inom civilflyget och lagen (2008:475) om kör- och vilotid vid internationell järnvägstrafik.

Pilotprojekt för att utveckla tillsynsmetoder

Efter beslut i budgetpropositionen för 2010 genomförde AV under perioden 2010–2012 ett pilotprojekt för att utveckla och prova en tillsynsmetod genom s.k. screening (en genomgång av samtliga arbetsställen i en bransch genom inspektionsbesök). AV valde i samråd med arbetsmarknadens parter den grafiska branschen för detta pilotprojekt och fick och förbrukade sammanlagt 24 miljoner kronor till sitt förfogande. Uppdraget avrapporterades i december 2012 i en särskild projektrapport (Arbetsmiljöverket, rapport 2012:12).

Pilotprojektet har visat att screening är en användbar metod för att göra en genomgång av samtliga arbetsställen inom en bransch som tidigare inte har inspekterats i någon större omfattning. Metoden förutsätter dock att ett förberedande arbete genomförs inför genomgången av en ny bransch samt att mobilt IT-stöd finns tillgängligt, för att screening ska kunna genomföras på ett effektivt, enhetligt och rättssäkert sätt.

Minska olyckstalen i lantbruket

Regeringen har tagit initiativ till att förstärka rådgivningen till lantbruket och tydliggjort att arbetsmiljö är ett prioriterat område i Sveriges landsbygdsprogram under perioden 2007–2013.

Arbetsmiljö och lönsamhet

I samband med budgetpropositionen för 2009 avsattes särskilda medel i syfte att stimulera till en ökad forskning inom området arbetsmiljö och lönsamhet. Satsningen resulterade i att fyra projekt beviljades medel via Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Av de fyra projekten har hitintills två redovisat sina resultat. Under 2012 publicerades rapporten ”Measuring workers’ health and psychosocial work-environment on firm productivity” (IFAU, working paper 2012:17).

Ny indikator för att följa utvecklingen av goda arbetsmiljöer

En god arbetsmiljö kan främja flexibilitet, produktivitet och konkurrens. I samband med budgetpropositionen för 2010 gavs AV därför i uppdrag att se över möjligheterna att följa utvecklingen av goda arbetsmiljöer avseende förbättrad produktivitet och konkurrens. AV har i en delrapport den 1 juni 2012 samt i en slutrapport den 30 oktober 2012 avrapporterat uppdraget. Arbetet med att ta fram en eller flera positiva arbetsmiljöindikatorer har visat sig vara komplext och fortsätter på AV. Under våren 2014 bedömer AV att man kommer kunna presentera förslag till en färdig indikator.

Coacher över tröskeln – försöksverksamhet för minskat utanförskap och bättre psykosocial arbetsmiljö

I samband med budgetpropositionerna för 2011, 2012 och 2013 gav regeringen Arbetsförmedlingen och AV i uppdrag att i samverkan genomföra ett försök med s.k. coacher över tröskeln, dvs. coacher med särskild arbetsmiljökompetens upphandlade som kompletterande aktörer till stöd för både arbetstagare och arbetsgivare. Särskild uppmärksamhet skulle ges till utformningen av den psykosociala arbetsmiljön och särskilda individuella behov för att underlätta en introduktion på arbetsplatsen. Försöket skulle genomföras under 2011–2013. Hela 2011 gick åt till att planera försöksverksamheten och att upphandla coacher. Först under våren 2012 kunde tjänsten erbjudas. Den lägesrapport som lämnades till Arbetsmarknadsdepartementet i

början av 2013 visade att de för försöket aktuella arbetsmarknadsområdena och lokalkontoren i stort sett inte använde sig av sådana coacher. Lägesrapporten ger inga entydiga förklaringar till det låga utnyttjandet. De små volymerna medför att det troligen inte kommer att vara möjligt att utvärdera resultaten. Uppdraget ska slutrapporteras till Arbetsmarknadsdepartementet senast 10 april 2014.

Nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv

I budgetpropositionen för 2013 aviserade regeringen att en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv ska inrättas på AV från och med 2013. Att få till stånd en ökad medvetenhet och kunskap om arbetsmiljö i hela samhället är ett prioriterat område i den arbetsmiljöpolitiska handlingsplanen. Kunskapen från arbetslivsforskningen behöver förmedlas ut i samhället för att komma till nytta vid beslutsfattande och praktiskt arbetsmiljöarbete. Funktionen ska inte bedriva egen forskning utan vara en kunskapsförmedlande resurs och nyttiggöra arbetsmiljö- och arbetslivsforskning. Funktionen ska även arbeta med frågor som berör företagshälsovårdens kunskapsutveckling. AV gavs i uppdrag att ta fram och lämna en plan för verksamhetens inriktning, omfattning och målgrupper. Under arbetet har AV genomfört samråd med arbetsmarknadens parter och andra centrala intressenter. I den redovisade planen föreslås att den primära inriktningen för verksamheten ska vara kunskapsbevakning (såväl nationell som internationell forskning), att bevaka och prioritera behov av kunskap, att ta fram kunskapsammansättningar samt att öka tillgängligheten av kunskap (verka för att forskningsresultat kan nås och förstås av de som arbetar med arbetsmiljö i praktiken). Målgruppen för funktionens arbete ska i första hand vara de som på olika sätt är engagerade i det praktiska arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna.

Halvtidsavstämning av den nationella handlingsplanen för arbetsmiljöpolitiken 2010–2015

Den nationella handlingsplanens huvudsakliga syfte är att peka på i vilken riktning utvecklingen inom området bör gå och vilka områden som bör prioriteras för insatser under perioden 2010–

2015. En slutlig utvärdering av handlingsplanen ska genomföras under 2015.

Ett syfte med att genomföra en halvtidsavstämning var att ta vara på resultat från utvärderingen av den Europeiska arbetsmiljöstrategin för 2007–2012 och även ge möjlighet till att anpassa handlingsplanen till en ny europeisk arbetsmiljöstrategi. Arbetet med utvärdering och utarbetande av ny europeisk arbetsmiljöstrategi har dock försenats och kommer sannolikt inte att vara klar förrän tidigast under hösten 2013. Utifrån ovanstående skäl har halvtidsavstämningen 2013 främst begränsats till att bedöma om handlingsplanens inriktning när det gäller viktiga utmaningar och områden inom arbetsmiljöområdet är fortsatt relevant. En genomgång har också skett när det gäller hittills genomförda insatser inom handlingsplanens utpekade målområden. Inför och under handlingsplanens genomförande har ett antal samrådsmöten hållits med arbetsmarknadens parter.

Övergripande strukturella utmaningar inom arbetsmiljöområdet

I den arbetsmiljöpolitiska handlingsplanen lyfts ett antal viktiga utmaningar fram. Ambitionen är att dessa utmaningar särskilt ska beaktas i arbetsmiljöpolitiken. Det har visat sig att de arbetsmiljöproblem som främst diskuterats under perioden också återfinns bland de utmaningar som tagits upp i handlingsplanen. Handlingsplanen bör därmed ha bidragit till en ökad medvetenhet och beredskap inom arbetsmiljöpolitiken att hantera problemställningarna.

AV har stor betydelse för att de prioriteringar som anges i handlingsplanen får genomslag. Arbetsmarknadsdepartementet har därför i samband med halvtidsavstämningen inhämtat myndighetens synpunkter. AV menar att handlingsplanen har haft betydelse som ett styrdokument för myndighetens aktiviteter och för inriktningen av verksamheten under perioden. AV:s egna analyser bekräftar också att de områden och utmaningar som prioriteras i handlingsplanen stämmer väl överens med hur arbetsmiljöområdet utvecklas.

Utpekade målområden i handlingsplanen – insatser

Den förnyade arbetsmiljöpolitikens två huvudriktningar är att bidra till den samlade jobbpolitiken och att lyfta fram arbetsmiljöns potential för ökad konkurrenskraft. Arbetsmiljöpolitiken ska ges en mer offensiv och positiv innebörd.

Arbetet inom de utpekade målområdena ska bidra till detta. I denna halvtidsutvärdering görs inte någon bedömning av insatsernas effekter i förhållande till utvecklingen inom området. Ambitionen är att detta ska göras i den slutliga utvärderingen.

De konkreta insatser som genomförts under perioden har inriktats mot fyra målområden:

1. Systemen för att minska riskerna i arbetsmiljön ska förbättras samtidigt som arbetsmiljöns möjligheter att bidra till hälsa i högre grad ska uppmärksammas och utvecklas.
2. Arbetsmiljöförutsättningar ska beaktas som en viktig komponent i arbetet att minska utanförskapet.
3. Arbetsmiljö som en viktig konkurrens- och lönsamhetsfaktor ska synliggöras och därmed förstärkas.
4. Medvetenhet och kunskap om arbetsmiljöfrågor ska öka i hela samhället.

I handlingsplanen aviserades ett antal konkreta åtgärder och att ytterligare insatser successivt tas fram. Arbetsmarknadsdepartementets genomgång visar att samtliga angivna insatser också har genomförts och därutöver har ytterligare ett antal insatser genomförts. De mer omfattande av dessa insatser har under perioden årligen redovisats till riksdagen i respektive budgetproposition, så även i år.

Merparten av insatserna har behandlat den första delen av område ett och område fyra vilket också är rimligt utifrån att staten här har direkta möjligheter att påverka i form av lagstiftning och genom uppdrag till myndigheter. Exempel på insatser är ny lagstiftning om sanktioner och att arbetsmiljökunskap införts i utbildningen från och med grundskolan.

När det gäller den andra delen av målområde ett samt målområde tre kan endast mer indirekta insatser vidtas exempelvis i form av ökad kunskap om samband mellan arbetsmiljö och lönsamhet. Exempel på detta är den satsning på forskning inom området arbetsmiljö och lönsamhet som genomförts och AV:s pågående arbete med att ta fram positiva indikatorer inom arbetsmiljöområdet. Det kan konstateras att det finns stora behov att bland annat genom forskning ytterligare öka kunskapen om samband om arbetsmiljöns betydelse för hälsa, produktivitet och lönsamhet.

När det gäller målområde två så har betydelsen av en god arbetsmiljö för att minska utanförskapet bland annat lyfts fram av FunkA utredningen när det gäller funktionshindrades förutsättningar på arbetsmarknaden (SOU 2012:92). Den nationella satsningen Hjärnkoll som på regeringens uppdrag drivs av myndigheten Handisam och Nätverket nationell samverkan för psykisk hälsa, har genomfört insatser med fokus på att öka medvetenheten om arbetsmiljöns betydelse för de med psykisk ohälsa. Den särskilda satsningen coacher över tröskeln har emellertid som tidigare beskrivits inte gett önskat resultat.

5.4.2 Analys och slutsatser

Tillgängliga indikatorer inom arbetsmiljöområdet pekar på en positiv utveckling sett över flera år. Även om antalet dödsolyckor ökade under 2011, har antalet minskat med tolv under 2012 och är därmed på en historisk låg nivå. Vad gäller antalet anmälda arbetsskador (olyckor och sjukdomar) har dessa ökat något de senaste åren. Någon motsvarande ökning kan inte ses när det gäller den andel av sjukskrivningarna som vid förfrågan uppges bero på arbetsorsakade besvär, utan dessa har för 2012 legat oförändrade.

Utvecklingen inom arbetsmiljöområdet påverkas av konjunkturella faktorer. Den ekonomiska krisen under 2008–2009 och dess effekter på arbetsmarknaden kan ha bidragit till att påverka antalet dödsolyckor och anmälda skador under perioden 2010–2012.

Inom t.ex. tillverkningsindustrin kan den långsiktiga minskningen delvis förklaras av att färre arbetar inom näringsgrenen. Inom byggverksamheten inträffar en minskning trots att antalet sysselsatta sett över längre tid legat på ungefär samma nivå. Beräkningar indikerar att åtminstone 800 dödsfall i cancer, lungsjukdom eller hjärtinfarkt årligen är arbetsrelaterade (Arbetsmiljöverket, rapport 2010:3). Dessa dödsfall ligger utanför statistiken. De kan i många fall antas avspegla arbetsmiljöpåverkan åtskilliga år tillbaka i tiden.

Arbetsolyckor med sjukfrånvaro liksom arbetssjukdomar har haft en nedåtgående trend sedan 2003. Anmälningarna har dock, som tidigare nämnts, ökat något både under 2011 och 2012. För kvinnor har fall varit den vanligaste olycksorsaken, medan för män har olyckor

orsakade av maskiner, handverktyg och fordon dominerat. När det gäller arbetssjukdomar svarar belastningsskador för ungefär hälften av anmälningarna. Därefter dominerande orsak är organisatoriska och sociala faktorer, vilka också ökat under 2010, 2011 och 2012. Orsakerna till anmälda arbetssjukdomar samt skillnaderna mellan kvinnor och män återspeglas även i sjuk-talen.

En kunskapsöversikt som AV beställt visar att anställda inom sektorerna hälso- och sjukvård samt inom omsorg löper högre risk än andra att drabbas av arbetsrelaterad hjärt-kärlsjukdom p.g.a. bristande psykosocial arbetsmiljö (Arbetsmiljöverket, rapport 2012:9). En arbetsmiljöpåverkan av psykosocial art kan således ha negativa hälsoeffekter som inte visar sig förrän efter en längre tids exponering, vilket gör det mer svårbedömt vilka generella konsekvenser en dålig psykosocial arbetsmiljö kan leda till.

Under 2012 fick den psykosociala arbetsmiljön ett ökat fokus både i Sverige och i övriga EU, där det bl.a. genomfördes en gemensam inspektionskampanj med inriktning på psykosociala riskbedömningar. Inspektionerna i Sverige visade att de vanligaste förekommande psykosociala arbetsmiljöriskerna är hög arbetsbelastning, hot inklusive hot om våld, påfrestande relationer till klienter, patienter m.fl. samt stress.

Andelen av sjukfrånvaron som på förfrågan uppges bero på arbetsorsakade besvär ökade fram till 2003–2004. Utvecklingen har därefter visat en nedåtgående tendens. Av de som under mätveckan 2012 varit frånvarande från jobbet, uppgav omkring en femtedel att arbetsorsakade besvär låg bakom frånvaron (16 procent av kvinnorna och 17 procent av männen). För såväl män som kvinnor är det fysisk belastning samt stress och andra psykiska orsaker som dominerar bland de angivna orsakerna.

Den sammantagna bedömningen är att utvecklingen inom arbetsmiljöområdet under 2000-talet varit trendmässigt positiv. Det finns dock anledning att noga följa och analysera utvecklingen när det gäller antalet dödsolyckor och arbetsskador för att den långsiktiga minskningen ska kunna fortsätta. Hänsyn måste tas till riskutveckling på olika områden. Särskild uppmärksamhet kan t.ex. behövas avseende problem med hot och våld, liksom när det gäller stress i arbetet. Vid bedömning av utvecklingen måste även hänsyn tas till konjunkturella faktorer, förändringar på arbetsmarknaden och till eventuella

mörkertal. Även kvinnors arbetsmiljö och fortsatta överrepresentation inom sjukskrivnings- och arbetsskadestatistiken är viktig att följa.

Förändringar i samhället och på arbetsmarknaden kommer också att ställa arbetsmiljöarbetet inför andra utmaningar. Den demografiska utmaningen med behov av ett förlängt arbetsliv är i detta sammanhang central.

Vad gäller det fortsatta arbetet utifrån den arbetsmiljöpolitiska handlingsplanen, bedömer regeringen att den utpekade prioritering som de olika målområdena innebär har fungerat väl och fortsatt bör gälla under resterande period. Regeringen bedömer också att de utmaningar som lyfts fram i handlingsplanen visat sig stämma väl överens med hur arbetsmiljöområdet har utvecklats och därmed också fortsatt har stor relevans. Nya utmaningar och möjligheter inom arbetsmiljöområdet måste naturligtvis beaktas i det fortsatta arbetet.

5.4.3 Arbetsrätt

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Inom arbetsrätten är det komplicerat att genom indikatorer fullt ut visa hur reglerna på det arbetsrättsliga området fungerar. De indikatorer som används kan dock ge en bild av hur olika anställningsformer enligt lag och avtal nyttjas på den svenska arbetsmarknaden.

Följande resultatindikatorer redovisas inom arbetsrättens område:

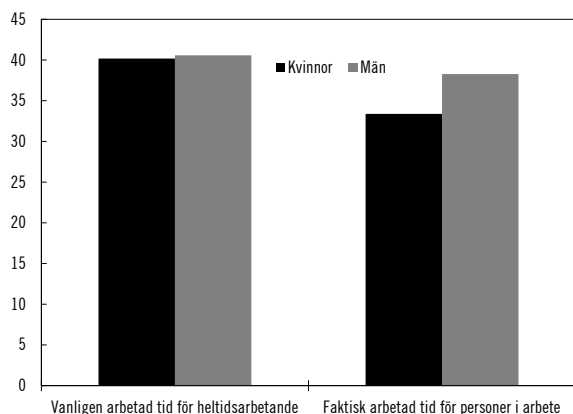
- Veckoarbetstid.
- Deltidsarbete.
- Tidsbegränsad anställning.

Resultat

Den vanligen arbetade tiden för heltidsarbetande kvinnor och män uppgick 2012 till drygt 40 timmar i veckan, vilket var oförändrat jämfört med de senaste åren. Vanligen arbetad tid för heltidsarbetande avser den tid som heltidsarbetande personer (mer än 34 timmars arbetstid) uppgår att de arbetar en vanlig vecka. Den faktiskt arbetade tiden är lägre än den vanligen arbetade tiden, framför allt för kvinnor. Det

beror på att den mäts för alla i arbete oavsett arbetstid. Till följd av att det är fler kvinnor än män som arbetar deltid är därmed den faktiskt arbetade tiden betydligt lägre för kvinnor än för män (se diagram 5.7). Under 2012 uppgick den faktiskt arbetade tiden per vecka till i genomsnitt drygt 33 timmar för kvinnor och drygt 38 timmar för män, vilket var en liten minskning för både kvinnorna och männen jämfört med 2011. Faktisk arbetad tid beräknas bland sysselsatta som är i arbete, dvs. som inte av någon anledning är frånvarande från arbetet.

Diagram 5.7 Veckoarbetstid (15-74 år) 2012

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Anm.: Eftersom män arbetar heltid i större utsträckning än kvinnor representerar diagrammet för vanligen arbetad tid för heltidsarbetande betydligt färre kvinnor än män. Den faktiskt arbetade tiden är den tid personerna arbetade under SCB:s mätvecka, oavsett vad deras vanligen arbetade tid är. I gruppen ingår både heltids- och deltidsarbetande.

Av samtliga anställda kvinnor arbetade knappt 40 procent deltid jämfört med drygt 13 procent av samtliga anställda män under 2012. Under 2012 minskade andelen deltidsarbetande kvinnor medan andelen män ökade marginellt. Totalt arbetade knappt 27 procent av samtliga anställda deltid under 2012, vilket är i nivå med föregående år (se tabell 5.4).

Tabell 5.4 Deltidsarbete (15-74 år), 2007-2012

Andel deltidsarbete i procent av samtliga anställda

År	Kvinnor	Män
2007	39,9	10,1
2008	41,2	11,6
2009	40,8	12,3
2010	41,2	13,4
2011	40,4	13,2
2012	39,7	13,4

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Anm.: Deltidsarbete definieras som arbete upp till och med 34 timmar per vecka.

Kvinnor har i en något större omfattning än män tidsbegränsade anställningar (se tabell 5.5). Det senaste året minskade dock både andelen män och kvinnor med tidsbegränsad anställning jämfört med 2011.

Tabell 5.5 Tidsbegränsad anställning (15-74 år), 2007-2012

Andel anställda som har tidsbegränsad anställning i procent av samtliga anställda

År	Kvinnor	Män
2007	19,9	15,0
2008	18,7	13,4
2009	17,6	12,9
2010	18,3	14,5
2011	19,0	15,0
2012	18,5	14,3

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Genomförande av direktiv om bemanningsföretag

Regeringen lämnade i september 2012 en proposition till riksdagen med förslag till en ny lag om uthyrning av arbetstagare. Lagen (2012:854) om uthyrning av arbetstagare, som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/104/EG av den 19 november 2008 om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag (EUT L 327, 5.12.2008, s. 9), trädde därefter i kraft den 1 januari 2013. Kärnan i den nya lagen om uthyrning av arbetstagare är en likabehandlingsprincip som innebär att en arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag, under den tid som uppdraget varar, ska ha minst samma grundläggande arbets- och anställningsvillkor som om arbetstagaren hade anställts direkt av kundföretaget för att inneha samma tjänst. Arbetsmarknadens parter har dock rätt att ingå kollektivavtal som avviker från likabehandlingsprincipen under förutsättning att det övergripande skyddet för uthyrda arbetstagare respekteras. Vidare har lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare ändrats. Ändringarna innebär att utstationerade uthyrda arbetstagare i viktiga avseenden kan ges lika förmånliga villkor som uthyrda arbetstagare här i landet.

Förslag om tillämpningsdirektiv för utstationering och Monti II-förordning

Den 21 mars 2012 antog Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster, tillämpningsdirektivet (KOM(2012) 131 slutlig), och ett förslag till Rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, Monti II-förordningen (KOM(2012) 130 slutlig). Förslagen presenterades av kommissionen vid rådsarbetsgruppsmöte den 27 mars 2012. Kommissionen fick under 2012 ett s.k. gult kort avseende förslaget om en Monti II-förordning och drog därefter tillbaka förslaget under samma år. Förslaget om ett tillämpningsdirektiv förhandlas alltjämt i rådsarbetsgrupp.

Förhandling om direktiv för tjänstepension

Den 5 november 2012 återupptogs förhandlingarna i rådsarbetsgruppen om Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om minimikrav för ökad rörlighet för arbetstagare genom förbättrade villkor för intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter (KOM (2007) 603 slutlig). Direktivet syftar till att underlätta arbetstagares fria rörlighet och rörligheten över huvud taget på arbetsmarknaden genom att minska de hinder som kan följa av hur system för kompletterande pensionsrättigheter (i fortsättningen benämnt tjänstepensionssystem) är utformade. Förslagets materiella regler avser vilka villkor som får föreskrivas i tjänstepensionssystem för intjänande av pensionsrättigheter, vilka regler som ska gälla för bevarande av vilande pensionsrättigheter, samt vilken information som ska tillhandahållas arbets-/försäkringstagare m.fl. om bl.a. hur anställningens upphörande påverkar tjänstepensionen. Förhandlingar i rådsarbetsgruppen fortsätter under året.

Gymnasial lärlingsanställning

En proposition om en ny anställningsform, gymnasial lärlingsanställning, bereds inom Regeringskansliet. Syftet är att underlätta övergången från skola till arbetsliv genom att inrätta en tidsbegränsad anställningsform som är anpassad till gymnasiala lärlingar.

Utredning om utbildningsanställning

I november 2012 överlämnade Utredningen om lärlingsprovanställning sitt betänkande Utbildningsanställning (SOU 2012:80) där det bl.a. föreslås en ny anställningsform med utbildningsinnehåll för unga, utbildningsanställning, att den kommunala vuxenutbildningen ska kunna lämna stöd när utbildningsinnehållet utformas och utbilda handledare, samt om ekonomiska incitament till arbetsgivare som har anställda med en utbildningsanställning. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Utredning om kostnader för arbetsgivare vid tvist om uppsägning

I september 2012 överlämnades betänkandet Uppsägningstvister – En översyn av regelverket kring tvister i samband med uppsägning av arbetstagare (SOU 2012:62) till regeringen. I betänkandet lämnas förslag på lagändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd som syftar till att begränsa arbetsgivares kostnader vid tvist om uppsägning. Betänkandet har remissbehandlats. Ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Utredning om åtgärder för ett längre arbetsliv

Den 14 april 2011 utsåg regeringen en särskild utredare (dir. 2011:34) (Socialdepartementet) med uppdrag att analysera hur den genomsnittliga pensionsåldern kan höjas och att ta fram konkreta förslag till åtgärder för att fler ska kunna arbeta längre. Utredaren överlämnade i april 2013 slutbetänkandet Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25) till regeringen. Utredaren föreslår ändringar i lagen (1982:80) om anställningsskydd, omfattande bland annat höjd ålder för rätten att kvarstå i anställning från 67 till 69 år. Utredaren lämnar också ett antal

förslag på åtgärder inom arbetsmiljöområdet. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom ramen för den översyn av pensionsystemet som initierats av Pensionsgruppen, med företrädare för de fem partierna bakom pensionsöverenskommelsen. Se vidare avsnitt 1.2 under Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utredning om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm

Regeringen gav den 14 februari 2013 en särskild utredare i uppdrag att se över skyddet för arbetstagare som slår larm om olika former av missförhållanden, oegentligheter eller brott och att föreslå åtgärder som syftar till att stärka skyddet och skapa ett tydligare regelverk (dir. 2013:16). Utredaren ska bl.a. kartlägga rättsläget, analysera i vilka avseenden skyddet behöver förstärkas och, med beaktande av andra skyddsvärda intressen, föreslå åtgärder som stärker skyddet och lämna nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 22 maj 2014.

Utredning om utstationering på svensk arbetsmarknad

Regeringen beslutade den 27 september 2012 att tillsätta en utredning om utstationering på svensk arbetsmarknad (dir. 2012:92). En parlamentarisk kommitté ska utvärdera de ändringar som gjordes i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare med anledning av Laval- domen. Först ska en kartläggning göras av hur utstationeringssituationen i Sverige ser ut. Med kartläggningen som utgångspunkt ska kommittén

- utvärdera om tillämpningen av lex Laval fungerar så att skyddet för utstationerade arbetstagaras grundläggande arbets- och anställningsvillkor kan säkerställas,
- utvärdera och bedöma tillämpningen av bestämmelserna om Arbetsmiljöverkets uppgift att tillhandahålla information och arbetstagarorganisationernas skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket ur ett förutsebarhetsperspektiv, samt vid behov föreslå lagändringar eller andra åtgärder, och

- överväga vilka lagändringar som krävs för att värna den svenska modellen i ett internationellt perspektiv.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2014.

Utredning om inhyrning och företrädesrätt till återanställning

Regeringen gav den 17 januari 2013 en särskild utredare uppdraget att undersöka i vilken omfattning personal från bemanningsföretag hyrs in i situationer där arbetstagare som tidigare har sagts upp har företrädesrätt till återanställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd (dir. 2013:1). Syftet med undersökningen är att belysa om, och i sådant fall hur, företrädesrätten påverkas. Undersökningen ska avse såväl privat som offentlig sektor. Utredaren ska beakta hur arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal reglerat möjligheten till inhyrning i samband med arbetsbristsituationer. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2014.

Utredning om registerutdrag i arbetslivet

Regeringen gav den 23 maj 2013 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga av vilka skäl arbetsgivare, utan uttryckligt författningsstöd, begär att arbetssökande visar upp utdrag ur belastningsregistret och vilken betydelse sådana utdrag tillmäts i anställningsprocessen. Utredaren ska också undersöka i vilken utsträckning arbetsgivare begär att redan anställda visar upp utdrag från belastningsregistret och vilken betydelse detta tillmäts i anställningen (dir. 2013:56). Utredaren ska också bl.a. analysera vilka åtgärder som krävs för att säkerställa att arbetsgivare inte utan författningsstöd begär att arbetssökande och arbetstagare visar upp utdrag ur belastningsregistret samt ta ställning till vilka åtgärder som behövs för att uppnå rätt balans mellan å ena sidan arbetsgivares berättigade behov av att kunna kontrollera registerutdrag och å andra sidan arbetssökandes berättigade behov av skydd för den personliga integriteten. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2014.

Anmälningsskyldighet vid utstationering

Den 1 juli 2013 trädde ändringar i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare i kraft. Ändringarna innebär att arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige enligt lagen ska anmäla utstationeringen och utse och anmäla en kontaktperson här. Anmälan ska göras till Arbetsmiljöverket (AV). Kontaktpersonen ska vara behörig att ta emot delgivningar för arbetsgivarens räkning. Kontaktpersonen ska även kunna tillhandahålla sådana handlingar som visar att kraven i utstationeringslagen är uppfyllda. Om verksamheten i Sverige avses pågå under högst fem dagar behöver någon anmälan inte göras. AV ska utöva tillsyn över att reglerna följs. Om en arbetsgivare inte anmäler utstationeringen eller inte utser och anmäler en kontaktperson ska en sanktionsavgift tas ut. Syftet med förslaget är att se till att utstationeringslagen fungerar i praktiken. I en ny förordning om anmälningsskyldighet vid utstationering av arbetstagare anges bl.a. vad en anmälan ska innehålla och hur den ska vara utformad.

Förtydligande av bestämmelsen i medbestämmandelagen om Medlingsinstitutets uppdrag

Den 1 juli 2013 trädde en ändring av 46 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet i kraft. Ändringen syftar till att tydliggöra att Medlingsinstitutets (MI) uppdrag inte omfattar att medla i tvister där en enskild arbetstagare är part. Förslaget till ändring lämnades av MI i en skrivelse till regeringen och remitterades därefter i departementspromemorian Förstärkt skydd för arbetstagare med allmän visstidsanställning och vikariat (Ds 2012:25). Remissinstanserna tillstyrkte eller hade inget att erinra mot förslaget. Regeringen lämnade lagförslaget till riksdagen i propositionen Effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna (prop. 2012/13:143), vilken beslutades den 4 april 2013.

Överträdelseärende visstidsdirektivet

Den 22 mars 2010 fick Sverige en formell under rättelse av Europeiska kommissionen angående införlivandet av rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP

(EGT L 175 10.7.1999 s 43) (visstidsdirektivet). Två departementspromemorior (Ds 2011:22 respektive Ds 2012:25) har härefter utarbetats i syfte att förtydliga eller ytterligare stärka den befintliga lagstiftningen och dess regler till skydd mot missbruk av tidsbegränsade anställningar. Förslagen har inte lett till lagförslag. Sverige erhöll den 22 februari 2013 ett motiverat yttrande av kommissionen. Yttrandet besvarades den 22 april 2013. Ärendet bereds fortsatt inom Regeringskansliet.

Förslag till ett system för korttidsarbete

Under 2012 tog en arbetsgrupp inom Regeringskansliet fram ett förslag på hur staten kan stödja korttidsarbete i synnerligen djupa lågkonjunkturer, Statligt stöd vid korttidsarbete – en ny åtgärd vid djupa kriser (Ds 2012:59). Förslaget remitterades och en lagrådsremiss lämnades till Lagrådet i mars 2013. Förslaget har därefter notifierats, varvid Europeiska kommissionen har beslutat att stödordningen inte utgör statligt stöd. Regeringen lämnar under Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitten 3.1, 6.17 och 6.42 förslag på hur stödet vid korttidsarbete ska utformas.

Uppdrag till Medlingsinstitutet

I Medlingsinstitutets (MI) regleringsbrev för 2012 fick myndigheten i uppdrag att bygga upp en informationsservice angående gällande regler om arbetsrätt och kollektivavtal samt utöka informationen på den egna webbplatsen och delta i myndighetssamarbetet på webbplatsen verksamt.se.

MI skulle senast den 5 oktober 2012 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) redovisa hur arbetet fortskrider. MI har slutredovisat uppdraget och regeringen bedömer att verksamheten fungerar väl.

Delegationen för jämställdhet i arbetslivet

Regeringen beslutade den 6 oktober 2011 att tillsätta en delegation för jämställdhet i arbetslivet. Delegationen ska sammanställa och tillgängliggöra kunskap om kvinnors och mäns olika villkor och möjligheter i arbetslivet, liksom om de

förhållanden som är grunden för dessa skillnader. Delegationen ska också stimulera till debatt om hur jämställdhet i arbetslivet kan främjas och lämna förslag på insatser som kan främja jämställdhet i arbetslivet och minska lönegapet mellan kvinnor och män. Delegationens arbete har hitintills i huvudsak inriktats på den första delen av uppdraget, att sammanställa och tillgängliggöra kunskap. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 24 oktober 2014.

Internationella arbetsorganisationen (ILO)

ILO:s beslutande organ, Internationella arbetskonferensen, antog i juni 2013 slutsatser med förslag till handlingsprogram på följande tre områden: den demografiska utmaningens effekter på arbetsmarknad och socialt skydd, hållbar utveckling, gröna jobb och anständiga arbetsvillkor samt den sociala dialogen, dvs. samarbetet mellan arbetsmarknadens parter i frågor som rör sysselsättning, arbetsrätt, arbetsmiljö och socialt skydd.

Verksamhet vid Arbetsdomstolen

Antalet mål i Arbetsdomstolen (AD) var högre 2012 jämfört med både 2011 och 2010. Drygt 60 procent av målen var s.k. A-mål (mål i vilka talan väcks direkt hos AD), vilket var ungefär lika som året innan. Antalet avgjorda mål minskade något jämfört med 2011 och 2010. Antalet inneliggande mål ökade jämfört med 2011 men var lägre än 2010 (se tabell 5.6).

Tabell 5.6 Målstatistik för Arbetsdomstolen 2010-2012

Antal	2010	2011	2012
Inkomna mål	374	353	384
Avgjorda mål	408	384	368
Antal domar och särskilt uppsatta beslut	96	95	91
Inneliggande mål vid årets slut	205	174	190

Källa: Arbetsdomstolen.

Genomströmningstiderna (handläggningstiderna) är av stor betydelse för att bedöma om arbetsrättsliga tvister avgörs inom rimlig tid. Genomströmningstiderna har varit relativt konstanta under perioden 2010–2012 (se tabell 5.7). Det gäller både A- och B-mål (mål som först har prövats i tingsrätt och sedan överklagats till AD).

Tabell 5.7 Genomströmningstid för mål vid Arbetsdomstolen 2010-2012

Antal månader (medianvärde)

	2010	2011	2012
A-mål totalt	7	6	6
A-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	13	12	13
B-mål totalt	2	2	3
B-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	13	12	10

Källa: Arbetsdomstolen.

5.4.4 Analys och slutsatser

De insatser som har gjorts inom arbetsrättsområdet är liksom tidigare år i första hand kopplade till lagstiftningsåtgärder, dels i form av nationella initiativ, dels som en följd av det internationella samarbetet, men även andra typer av insatser har gjorts. Fokus för regeringen har varit på att underlätta jobbskapande och att förbättra skyddet för arbetstagare i olika sammanhang.

Resultaten utifrån indikatorerna på arbetsrättsområdet (veckoarbetstid, deltidsarbete, tidsbegränsad anställning) visar inga större förändringar 2012 i jämförelse med 2011.

De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättningsnivå. Vissa grupper såsom unga och utrikes födda kan dock, till följd av utformningen av vissa delar av arbetsrätten, möta svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. I syfte att skapa fler vägar in på arbetsmarknaden för unga och att få arbetsgivare att våga anställa, aviserades därför i budgetpropositionen för 2011 ett antal mindre justeringar av gällande regler för att minska dessa problem. En särskild anställningsform skulle introduceras för gymnasie-lärlingar och lärlingsprovanställningar skulle inrättas. Därutöver aviserades att arbetsgivarnas kostnader vid tvist om uppsägning skulle begränsas och att Medlingsinstitutet (MI) skulle ges ett uppdrag att informera företagare om rådande regler om arbetsrätt och kollektivavtal. Vidare skulle det, genom dialog i Pensionsgruppen, bl.a. undersökas om det fanns möjlighet till höjd ålder för rätten att kvarstå i anställningen från 67 till 69 år, i syfte att höja utträdes-åldern från arbetslivet och därmed förbättra hållbarheten i de offentliga finanserna. MI:s uppdrag är utfört. Övriga frågor bereds inom Regeringskansliet.

Andra åtgärder inom det arbetsrättsliga området på nationell nivå inbegriper bl.a. ett antal utredningar (utredningar om stärkt skydd för arbetstagare som slår larm, om utstationering på svensk arbetsmarknad, om inhyrning och företrädesrätt till återanställning, samt om registerutdrag i arbetslivet). Vidare har det under 2013 utfärdats en lag och beslutats om en förordning som gäller anmälningsskyldighet vid utstationering. Syftet med att utstationeringar och kontaktpersoner för utstationeringar ska anmälas är att utstationeringslagen ska fungera i praktiken. Vidare pågår ett överträdelseärende avseende det svenska arbetsrättsliga systemet för visstidsanställningar. Som ett resultat av EU-samarbetet har det genomförts ett direktiv till skydd för arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag.

När det gäller pågående EU-förhandlingar kan nämnas att förhandlingar pågår om ett tillämpningsdirektiv till utstationeringsdirektivet som syftar till att säkerställa skyddet för utstationerade arbetstagares villkor och främja en sund konkurrens på den inre marknaden. Vidare förhandlas ett direktiv om ökad rörlighet för arbetstagare genom förbättrade villkor för in-tjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter. Centralt för regeringen i dessa förhandlingar är att bestämmelserna ska kunna fungera inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen.

En viktig del av den svenska modellen är att regeringen och arbetsmarknadens parter har ett gemensamt ansvar för utvecklingen på arbetsmarknaden. Den i stor utsträckning kollektivavtalsdispositiva arbetsrättsliga lagstiftningen gör det möjligt med anpassningar till särskilda behov inom olika branscher. Vidare är en viktig del av den svenska arbetsmarknadsmodellen att lönebildningen är en partsfråga.

Den svenska modellen utgör enligt regeringens mening en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad.

De s.k. trepartssamtalen, till vilka regeringen bjöd in hösten 2011, redovisas under utg.omr. 14, Arbetsmarknad, avsnitt 4.5 och Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 1.3. Regeringens målsättning med samtalen är att hitta åtgärder som sänker jämviktsarbetslösheten och ökar den varaktiga sysselsättningen, särskilt genom att förbättra möjligheterna till arbete för personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Utgångspunkten

för regeringen har varit att stödja partsgemensamma initiativ. Tre områden har varit i fokus:

- Att skapa en ny väg in på arbetsmarknaden för unga genom yrkesintroduktionsavtal
- Att ge bättre möjligheter till omställning på arbetsmarknaden
- Att införa ett system för statligt stöd vid korttidsarbete att använda i tider av synnerligen djup ekonomisk kris

Regeringens bedömning är att de insatser som har gjorts inom ramen för arbetsrätten kan förväntas bidra till målet för arbetsrätten, att skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

5.4.5 Lönebildning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Nedanstående indikatorer har ansetts särskilt betydelsefulla som bedömningsgrunder inom lönebildningsområdet:

- Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare
- Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt
- Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden
- Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme inom näringslivet i förhållande till euroområdet och USA
- Reallöneutvecklingen
- Löneskillnaden mellan kvinnor och män

Resultat

Avtalsrörelsen 2012 var omfattande och täckte in större delen av den svenska arbetsmarknaden. Upptakten till avtalsrörelsen skedde redan i december 2011 då industrins parter tecknade ca 50 avtal med en löptid som varade drygt ett år och omfattade en halv miljon arbetstagare. Kollektivavtalen inom Industriavtalets ram gav

löneökningar i en årstakt på 2,6 procent som, med några få undantag, kom att utgöra en norm för de närmare 500 avtal som tecknades i andra sektorer 2012. Ett undantag var lärarnas fyraåriga avtal som åtminstone första året ger löneökningar på en högre nivå än industrins norm eller s.k. ”märke”.

Flertalet avtal som tecknades under 2012 var ettåriga, vilket innebär att över 500 avtal löper ut under 2013. Avtalsåret 2013 är således ännu mer omfattande än föregående år och berör ca 2,7 miljoner löntagare.

I april 2013 kom industrins parter överens om ett treårigt avtal som löper t.o.m. mars 2016. Löneökningar och avsättning till delpension gör tillsammans att avtalens sammanlagda värdeökning för de tre åren blir 6,8 procent. Avtalen inom industrin kom att bli vägledande för flera andra avtal som förhandlades fram under våren. Parterna inom byggsektorn, transportsektorn, handeln, hotell- och restaurang samt kommunerna kom alla överens om treåriga avtal som i genomsnitt är värda 6,8 procent. Ett återkommande krav från flera av fackförbunden var krontalspåslag för de lägst avlönade. Dessa frågor löstes bl.a. via diverse avräkningar och fördelning av lönepotter.

Antal medlingsärenden

Medlingsinstitutet (MI) utsåg under 2012 särskilda medlare i 23 avtalsförhandlingar mellan förbundsparter (se tabell 5.8). Det är betydligt fler än föregående år, men sett till avtalsrörelsens omfattning var antalet medlingar i paritet med tidigare jämförbara avtalsår. Samtliga medlingar kom till stånd efter samtycke med parterna. MI har inte behövt besluta om tvångsmedling sedan 2002.

Tabell 5.8 Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där MI har förordnat medlare år 2008-2012

År	2008	2009	2010	2011	2012
Antal	9	6	27	10	23

Källa: Medlingsinstitutet.

På lokal nivå har MI förordnat fyra fasta medlare med varsitt regionalt ansvar som vid behov ska medla mellan enskilda oorganiserade arbetsgivare och fackliga organisationer. Antalet inkomna lokala medlingsärenden under 2012 uppgick till 32, vilket kan jämföras med 46 föregående år. Ungefär hälften av de lokala ärendena kan tillskrivas Sveriges Arbetares Centralorganisation

(SAC) Syndikalisterna. Ärendetillströmningen har kontinuerligt minskat sedan 2006.

Under 2012 deltog de fasta medlarna i förhandlingarna vid sju tillfällen. I samtliga dessa ärenden förelåg varsel om stridsåtgärder och i fem tvister verkställdes de. Tvisterna gällde fackets krav på att arbetsgivaren skulle skriva på ett hängavtal eller ansluta sig till en arbetsgivarorganisation. En tvist inom byggnadssektorn ledde till strejk.

Avtalstvisterna med utländska företag har praktiskt taget upphört då inget medlingsärende under 2009–2012 har gällt utländska entreprenörföretag.

I samband med avtalsförhandlingar mellan parterna i byggsektorn utnyttjade MI i mars 2013 sin lagliga rätt att efter begäran från medlare besluta om att skjuta upp varslade stridsåtgärder i högst 14 dagar. MI har endast använt denna möjlighet vid tre tidigare tillfällen, senast 2010. I detta fall ledde myndighetens initiativ till att avtal mellan parterna kunde träffas utan att stridsåtgärder verkställdes.

Antal förlorade arbetsdagar

Under det relativt omfattande avtalsåret 2012 lades varsel om stridsåtgärder i 19 av de 23 förhandlingar där MI utsett medlare. I sex av dessa trädde varslen i kraft, varav fyra gällde arbetsnedläggelser och två blockader. Arbetsnedläggelser förekom även i två fall på områden där parterna är bundna av avtal om förhandlingsordning och utser sina egna medlare. Det förekom dock inga vilda strejker under året.

Sammantaget förlorades drygt 37 000 dagar på grund av konflikter på arbetsmarknaden under 2012, vilket är en av de högsta siffrorna under det senaste decenniet (se tabell 5.9). Merparten av dessa dagar kan härledas till en enskild konflikt inom plåtslageri- och VVS-branscherna som totalt sett omfattade ca 32 000 dagar. Den samhällsekonomiska kostnaden för förlorade arbetsdagar är svår att beräkna och beror mycket på hur tredje man drabbas i konflikten. Sverige framstår i jämförelse med övriga nordiska länder och Tyskland inte som ett konflikthärjat land.

Tabell 5.9 Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt 2008-2012

År	2008	2009	2010	2011	2012
Antal	106 801	1 560	28 892	254	37 072

Källa: Medlingsinstitutet.

Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden

Löneökningstakten steg de första månaderna 2012 när de nya avtalen inom industrin och flera andra branscher började gälla för en stor del av arbetsmarknaden (se tabell 5.10). I linje med profilen i avtalen och en svagare konjunktur blev dock löneökningarna något lägre under andra halvåret 2012. Löneökningarna uppgick till tre procent för hela ekonomin, vilket kan jämföras med 2,4 procent föregående år. Motsvarande utfall för enbart näringslivet var 3,2 procent under 2012.

Tabell 5.10 Löneutveckling för hela arbetsmarknaden 2008-2012

Procentuell förändring från föregående år

År	2008	2009	2010	2011	2012
Procent	4,3	3,4	2,6	2,4	3,0

Källa: Medlingsinstitutet, sammanvägning av konjunkturlönestatistiken.

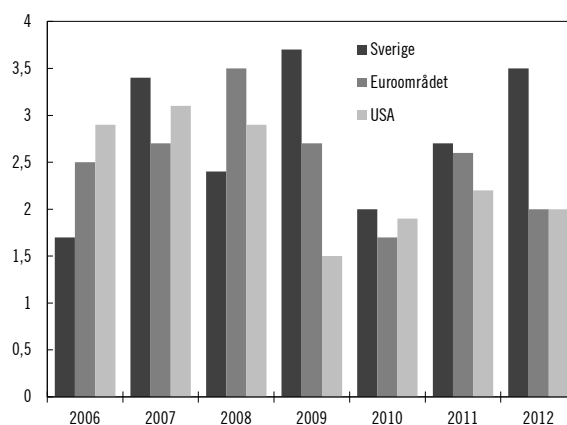
Arbetskraftskostnadsutvecklingen inom näringslivet

Arbetskraftskostnaden för en anställd innehåller all form av lön samt lagstadgade och avtalsreglerade arbetsgivaravgifter. För perioden 2006–2011 var ökningstakten i det svenska näringslivet 2,7 procent, vilket i stort sett var i paritet med utvecklingen inom euroområdet, men i genomsnitt något högre än i USA (se diagram 5.8). I Europa utgjorde Tyskland ett undantag med en ökningstakt som understeg 2 procent, medan däremot länderna i öst hade ökningstakt på över 5 procent.

År 2012 ökade arbetskraftskostnaderna i Sverige med 3,5 procent, vilket är 1,5 procentenheter mer än motsvarande ökningstal i euroområdet och USA. I många länder i Europa samt USA har efterdyningarna till finanskrisen samt skuldskrisen inneburit att löneökningstakten varit dämpad.

Diagram 5.8 Arbetskraftskostnadsutvecklingen per timme i näringslivet 2006-2012

Procentuell förändring från föregående år

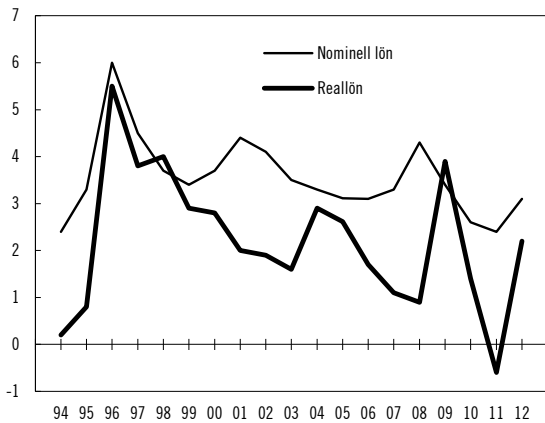

Källa: Eurostat, Labour Cost Index (LCI) och Bureau of Labour Statistics, USA.

Reallöneutveckling

De nominella löneökningarna har varit relativt stabila de senaste 15 åren (se diagram 5.9). Under 1996–2011 ökade de nominella lönerna med i genomsnitt 3,7 procent per år och konsumentpriserna med 1,3 procent per år. Variationer i reallöneutvecklingen mellan enskilda år har främst berott på upp- och nedgångar i inflationen. Framförallt under senare år har konsumentprisindex påverkats av faktorer som förändringar i räntan och energipriser.

I genomsnitt steg reallönerna med 2,4 procent per år mellan 1996 och 2011 och totalt sett med drygt 45 procent över hela perioden. Under 2011 minskade köpkraften för första gången sedan år 1993, dels till följd av att de nominella löneökningarna blev låga, dels p.g.a. att priserna ökade relativt mycket. En stor del av prisökningen kan dock härledas till den stigande räntan under 2011. Om man i stället relaterar de nominella löneökningarna till konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) steg reallönerna med en procent 2011. Under 2012 steg löneökningstakten samtidigt som inflationen dämpades, vilket innebär att reallönerna steg med drygt 2 procent.

Diagram 5.9 Nominell och real löneutveckling i procent 1994-2012

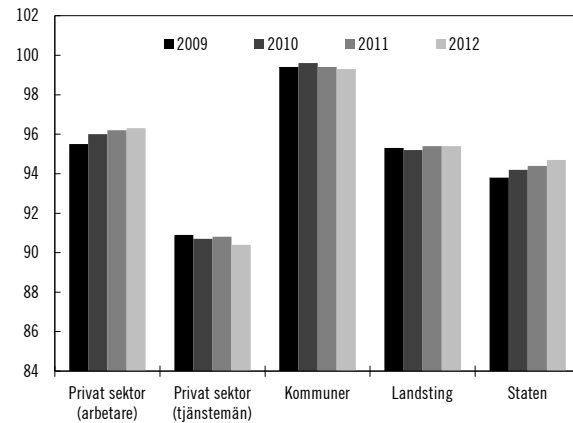
Anm.: Reallön är nominell löneökning enligt konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPI.

Källa: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Löneskillnader mellan kvinnor och män

MI ska enligt sin instruktion analysera löneutvecklingen ur ett jämställdhetsperspektiv. En jämförelse av kvinnors och mäns genomsnittliga löner för hela arbetsmarknaden 2012 visar att kvinnor hade 86,1 procent av mäns lön. Den enskilt viktigaste förklaringen till löneskillnaden är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och att dessa yrken är förknippade med olika lönenivåer.

Om man med hjälp av standardvägning tar hänsyn till skillnader i yrke, sektor, ålder, utbildning och arbetstid, blir löneskillnaden 6,1 procent. Denna skillnad kallas ofta för oförklarad löneskillnad och kan bero på lönediskriminering eller andra orsaker som inte låter sig fångas i mätbara variabler. Diagrammet nedan visar att den oförklarade löneskillnaden varierar mellan olika sektorer (se diagram 5.10). För tjänstemän i den privata sektorn uppgår den oförklarade löneskillnaden mellan kvinnor och män igenomsnitt till 9,6 procent, medan det knappt existerar någon löneskillnad i kommunsektorn. I båda dessa sektorer har utvecklingen stagnerat under perioden 2009–2012. I övriga sektorer har löneskillnaden mellan kvinnor och män gradvis minskat. Totalt sett har löneskillnaden i hela ekonomin minskat med 0,7 procentenheter under perioden 2005–2012.

Diagram 5.10 Kvinnors lön i procent av mäns lön sektorsvis efter standardvägning 2009-2012

Källa: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

En könssegregerad arbetsmarknad är en viktig orsak till löneskillnader mellan kvinnor och män. MI har jämfört och analyserat hur stor andel kvinnor respektive män som varit yrkesverksamma i de 355 vanligaste yrkena mellan åren 2005–2011. Utvecklingen under dessa år indikerar att arbetsmarknaden totalt sett har blivit något mindre könsuppdelad. Därtill har andelen kvinnor i de mest mansdominerade yrkena ökat, samtidigt som andelen kvinnor i de mest kvinnodominerade yrkena har minskat.

Verksamhet vid Medlingsinstitutet

Medlingsinstitutet (MI) har inför och under avtalsrörelsen 2012 haft överläggningar med arbetsmarknadens parter för att uppmärksamma dem om de samhällsekonomiska förutsättningarna samt vikten av den konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll. Myndigheten har även anordnat 12 konferenser och seminarier med olika teman för medlare, ekonomer, statistiker, forskare, massmedia och representanter från myndigheter och affärsbankerna. Sammanlagt har ca 800 deltagare kommit till de olika aktiviteterna. MI har även medverkat i olika officiella arbets- och expertgrupper samt tagit emot besök från utländska delegationer.

MI publicerade två rapporter 2012. Myndighetens stora årsrapport Avtalsrörelsen och lönebildningen 2012 presenterades i februari 2013. I juni 2012 presenterades även en särskild rapport med titeln "Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaden mellan kvinnor och män 2011?". I juni 2013 presenterades motsvarande rapport för 2012.

På myndighetens hemsida har konjunkturlönestatistiken publicerats vid tio tillfällen under 2012. Därutöver har MI på uppdrag av regeringen byggt upp en informationsservice om rådande regler om arbetsrätt och kollektivavtal, vilken återfinns på hemsidan.

Sedan 2011 har MI i samarbete med Sida deltagit i ett biståndsprojekt i Ukraina. De båda svenska myndigheterna har träffat en tjänsteköpsöverenskommelse som löper t.o.m. december 2013 där uppdraget i huvudsak består i att MI ska medverka vid utarbetandet av en effektivare tvistelösningsmodell i Ukraina. MI ska redovisa uppdraget till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 1 juli 2014.

5.4.6 Analys och slutsatser

Avtalsrörelsen 2012 var omfattande med närmare 500 nytecknade avtal. Industriavtalen kom att utgöra en norm för de flesta andra avtal som tecknades under året. Medlingsinstitutet utsåg under året särskilda medlare i 23 avtalsförhandlingar mellan förbundsparter. I 19 förhandlingar lades varsel om stridsåtgärder och av dessa verkställdes sex. Sammantaget förlorades drygt 37 000 arbetsdagar på grund av konflikter på arbetsmarknaden under 2012, där merparten kan härledas till en enskild konflikt i byggbranschen. Sett till avtalsrörelsens omfattning var antalet medlingar, varsel om stridsåtgärder och förlorade arbetsdagar inte onormalt stort.

Löneökningarna uppgick till 3 procent för hela ekonomin under 2012, vilket är drygt en halv procentenhet högre än föregående år. I näringslivet steg arbetskraftskostnaderna med 3,5 procent vilket är 1,5 procentenhet mer än motsvarande ökningstal i euroområdet och USA. Att Sverige under 2012 hade en högre löneökningstakt beror dels på de nya avtalen som trädde i kraft i början av året, dels på att löneökningstakten i många länder i Europa samt USA har varit dämpad till följd av skuldskrisen och efterdyningarna av finanskrisen.

I genomsnitt har reallönerna i Sverige ökat med 2,4 procent per år mellan 1996–2011 eller med drygt 45 procent över hela perioden. Efter några år med låga nominella löneökningar och högre räntenivå sjönk reallönerna tillfälligt 2011. Eftersom löneökningstakten återigen steg 2012 samtidigt som inflationen föll tillbaka, beräknas reallönerna ha ökat med drygt 2 procent 2012.

Totalt sett är regeringens bedömning att den svenska lönebildningen under perioden har fungerat väl.

Under 2012 uppgick kvinnornas löner i genomsnitt till 86,1 procent av männens löner. Den enskilt viktigaste förklaringen till löneskillnaden är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och att dessa yrken är förknippade med olika lönenivåer. Med hänsyn till skillnader i t.ex. yrke, sektor och arbetstid var löneskillnaden 6,1 procent. Totalt sett visar utvecklingen att löneskillnaden mellan kvinnor och män gradvis, men långsamt, har minskat i samtliga sektorer sedan 2005. Utvecklingen under 2005–2011 indikerar att arbetsmarknaden totalt sett har blivit något mindre könsuppdelad. Andelen kvinnor i de mest mansdominerade yrkena har ökat, samtidigt som andelen kvinnor i de mest kvinndominerade yrkena har minskat.

Flertalet avtal som tecknades under 2012 var ettåriga, vilket innebär att över 500 avtal löper ut under 2013. Avtalsåret 2013 är således ännu mer omfattande än föregående år och berör ca 2,7 miljoner löntagare. Under våren 2013 har nya treåriga avtal tecknats inom bl.a. industrin, bygg- och transportsektorn, handeln och kommunerna. Avtalens värde följer industrins ”märke” och har ett värde på 6,8 procent under hela treårsperioden till mars 2016. Vissa fackförbund har under avtalsrörelsen dock ifrågasatt industriavtalens värde som norm för hela den svenska arbetsmarknaden. De treåriga avtalen torde dock bidra till en stabilitet på arbetsmarknaden.

5.5 Politikens inriktning

5.5.1 Utgångspunkter

Ett långsiktigt hållbart arbetsliv

Regeringens främsta mål under mandatperioden är att föra Sverige mot full sysselsättning och därigenom minska utanförskapet. Alla människor som kan och vill arbeta ska få möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. Arbetsmiljön och övriga arbetsvillkor har stor betydelse för att göra detta möjligt. Arbetsmiljöarbetet ska förebygga ohälsa och olycksfall, men också bidra till att utveckla verksamheter och individer. Arbetsrätten ska skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och

arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Grunderna för arbetsrätten bör bestå. Arbetsvillkoren ska främja ett långsiktigt hållbart arbetsliv som gör det möjligt för så många som möjligt att träda in, utvecklas och kvarstå på arbetsmarknaden. Arbetsförhållandena ska vara sådana att de inte utestänger vissa grupper eller personer från arbete. Lönebildningen ska bidra till en väl fungerande samhällsekonomi och vara förenlig med en fortsatt hög sysselsättningsnivå, prisstabilitet och arbetsfred.

Ett arbetsliv i förändring

Sverige utgör en del av den globaliserade ekonomin med ett ökat internationellt beroende, vilket innebär utmaningar men också möjligheter. En stor utmaning ligger i att framgångsrikt och långsiktigt ta vara på all tillgänglig arbetskraft och att bryta utanförskapet för dem som står utanför arbetsmarknaden och arbetslivet. Arbetsförhållanden och arbetsvillkor har en stor betydelse för att kunna möta utvecklingen på ett bra sätt. Utformningen av det arbetsrättsliga regelverket och arbetsmiljöpolitiken spelar en viktig roll i det avseendet.

5.5.2 Arbetsmiljö

Arbetsmiljöpolitiken har en viktig uppgift i att bidra till regeringens mål om att alla som kan arbeta ska få möjlighet att göra det utifrån sina egna förutsättningar. Insatser inom arbetsmiljöområdet ska förebygga ohälsa och olycksfall och i övrigt skapa en god arbetsmiljö. Därigenom kan förtida utträde från arbetslivet motverkas och möjligheterna till inträde ökas. En god arbetsmiljö med hänsyn till teknik, arbetsorganisation och arbetets innehåll, där utrymme ges för inflytande, ansvar, lärande i arbetet och kreativitet, kan också utveckla verksamheten och skapa förutsättningar för såväl trygghet som flexibilitet och fler personer i arbete. En viktig del i detta är att arbetsmiljöarbetet systematiskt integreras i verksamhetens planering, styrning och drift.

Det är regeringens uppfattning att den goda arbetsplatsen inte bara innebär en arbetsmiljö som är fri från riskerna att skadas eller drabbas av sjukdom. Det ska även finnas möjligheter för de anställda att utvecklas. Det är i det lokala arbetet på arbetsplatserna i samverkan mellan

arbetsmarknadens parter som arbetsvillkoren närmare utformas. Arbetsmarknadens parter har också en viktig roll genom möjligheterna att komplettera lagstiftningen genom avtal. De har även betydelsefulla uppgifter när det gäller utbildning, informationsverksamhet, kunskapsbildning och kunskapspridning.

En god arbetsmiljö och ett bra arbetsmiljöarbete innebär ett arbetsliv där fler får möjlighet att träda in på arbetsmarknaden och där färre slås ut i förtid. Det är betydelsefullt för att kunna möta den demografiska utvecklingen och för att skapa förutsättningar för ett förlängt arbetskraftsdeltagande. Ett antal viktiga områden för insatser inom arbetsmiljöområdet för perioden 2010–2015 anges i regeringens skrivelse En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015 (skr. 2009/10:248). Halvtidsavstämningen av handlingsplanen har visat att prioriteringarna i handlingsplanen fungerar väl. Handlingsplanen har också fungerat väl som styrinstrument. Regeringens bedömning är att handlingsplanen bör gälla under resterande period. Nya utmaningar och möjligheter inom arbetsmiljöområdet måste naturligtvis beaktas i det fortsatta arbetet.

På arbetsmiljöområdet är lagstiftning det huvudsakliga medlet för att slå fast de grundläggande kraven på arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet. Det är angeläget att innebörd och sammanhang tydligt framgår för dem som reglerna riktar sig till.

Med en ökad globalisering och större rörlighet mellan olika länder följer ökad invandring, liksom ökad utstationering av arbetskraft. Denna utveckling är i huvudsak positiv, men medför vissa risker för en selekterad arbetsmarknad med sämre arbetsförhållanden för en del av de utifrån kommande arbetstagarna. Arbetsmiljökraven måste upprätthållas på hela arbetsmarknaden. Tillsyn inom detta område är viktig för att skyddet för arbetstagarna ska upprätthållas och rättvis konkurrens på arbetsmarknaden ska kunna råda. En bristfällig arbetsmiljö får inte vara ett konkurrensmedel på marknaden, vare sig nationellt eller inom EU:s gemensamma marknad. Därför bör höga arbetsmiljökrav värnas i EU-samarbetet på arbetsmiljöområdet.

Områden för fortsatta insatser

För att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningens krav ska få ett bra genomslag i samhället och kunna genomdrivas så effektivt som möjligt, behöver lagstiftningen innehålla möjlighet till effektiva sanktioner när kraven inte följs. Riksdagen antog proposition om effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna (prop. 2012/13:143) den 17 juni 2013 och ändringarna träder i kraft den 1 juli 2014. För att säkerställa att reformen får önskad effekt föreslår regeringen därför en tillfällig förstärkning under 2014 av verkets anslag.

AV genomförde under perioden 2010–2012 ett pilotprojekt för att utveckla och prova en tillsynsметод genom s.k. screening (en genomgång av samtliga arbetsställen i en bransch genom inspektionsbesök) som har avrapporterats. Regeringens bedömning är att denna metod inte bör ersätta den form av tillsynsverksamhet som AV i nuläget arbetar med. Däremot bör erfarenheterna och lärdomarna från projektet, där så är möjligt, tas tillvara i myndighetens verksamhet.

Inför 2013 utökade regeringen AV:s nuvarande kunskapsspridningsuppdrag, till att myndigheten inrättade en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv. Funktionen ska inte bedriva egen forskning utan vara en kunskapsförmedlande resurs och nyttiggöra arbetsmiljö- och arbetslivsforskning. Ökad kunskap om arbetsmiljö hos arbetsgivare är också viktig för att underlätta rehabiliteringsarbete och förkorta sjukfall. Regeringen föreslår att arbetet fortsätter med samma anslagsförstärkning som 2013.

5.5.3 Arbetsrätt

Centralt för regeringens mål att föra Sverige mot full sysselsättning och därigenom minska utanförskapet, är att underlätta tillskapandet av nya anställningar för grupper med svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och skapa möjligheter att kvarstå i arbete. Målet för arbetsrätten är att skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Ett väl balanserat och förutsägbart arbetsrättsligt system är en viktig förutsättning för hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Den

arbetsrättsliga lagstiftningen ska utgöra en stabil grund för förhållandena på arbetsmarknaden. Det är viktigt med goda relationer på arbetsmarknaden, så att arbetstagarna är trygga och arbetsgivarna vågar anställa. Det arbetsrättsliga regelverket ska vara utformat på ett sätt som både arbetsgivare och arbetstagare i så stor utsträckning som möjligt kan ställa sig bakom. Arbetsmarknadens parter ska, i enlighet med vad som gäller idag, i stor utsträckning ha möjlighet att göra anpassningar av gällande regler genom kollektivavtal.

Alla människor som kan och vill arbeta ska ges möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ska göra det möjligt att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med hög sysselsättning. Det ska vara enkelt att anställa och tillsvidareanställningar ska vara grunden på den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt kan tidsbegränsade anställningar spela en viktig roll, inte minst för svagare gruppers möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden.

Regeringen slår vakt om den svenska modellen, där förhållandena på arbetsmarknaden i stor utsträckning regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter. Regeringen anser att grunderna för arbetsrätten bör bestå. I 2011 års budgetproposition aviserades vissa mindre förändringar av det arbetsrättsliga regelverket. Beredningen av dessa redovisas i avsnitt 5.4.3.

Inom EU-samarbetet är regeringens utgångspunkt att fokus främst bör läggas på ett effektivt genomförande av existerande regelverk. Det är vidare viktigt att gemensamt identifiera framtida utmaningar och att fortsätta att analysera och utbyta erfarenheter.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen ska värnas. Regeringen vill aktivt stödja initiativ från arbetsmarknadens parter som leder till högre varaktig sysselsättning och lägre jämviktsarbetslöshet. Särskilt viktigt är initiativ för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

5.5.4 Lönebildning

En väl fungerande lönebildning kännetecknas av att mål som hög sysselsättning, prisstabilitet, konkurrenskraft och en god reallönetillväxt blir möjliga att förena. Parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare på svensk arbetsmarknad. Överenskommelser som kommit till stånd i

förhandlingar mellan parterna ger den legitimitet och stabilitet som i förlängningen är en förutsättning för arbetsfred och en god konkurrenskraft.

Statens roll inskränker sig till att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande lönebildning. En central del i detta är regelverken angående medling vid tvister på arbetsmarknaden och förbud mot lönediskriminering. Medlingsinstitutet ska verka för att lönebildningen fungerar väl genom analysera, informera och publicera lönestatistik samt genom att utse medlare i händelse av tvist.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 2:1 Arbetsmiljöverket

Tabell 5.11 Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2012	Utfall	609 406	3 142	
2013	Anslag	606 153 ¹		602 285
2014	Förslag	622 352		
2015	Beräknat	626 244 ²		
2016	Beräknat	636 476 ³		
2017	Beräknat	650 304 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 618 351 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 618 352 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 618 352 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter samt för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.12 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	11 288	10 655	633
Prognos 2013	10 000	10 200	-200
Budget 2014	9 500	9 700	-200

Uppdragsverksamheten omfattar huvudsakligen den särskilda informationsverksamheten, men även försäljning från informationssystemet om arbetsskador (ISA). Den särskilda informationsverksamheten består främst av försäljning av verkets föreskrifter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmiljöverket beslutar om bidrag under anslaget för den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor 2015.

Tabell 5.13 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	18 355	18 391	18 400	
Nya åtaganden	18 391	18 400	18 400	
Infriade åtaganden	-18 355	-18 391	-18 400	-18 400
Utestående åtaganden	18 391	18 400	18 400	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	18 400	18 400	18 400	

Regeringens överväganden

För att säkerställa att reformen om effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna (prop. 2012/13:143) förverkligas, föreslås att anslaget tillfälligt ökas med 4 miljoner kronor 2014. Finansiering sker genom att anslagen 2:2 *Arbetsdomstolen* samt 2:4 *Medlingsinstitutet* minskas med 2 miljoner kronor vardera.

Inför 2013 utökade regeringen AV:s nuvarande kunskapsspridningsuppdrag, till att myndigheten inrättade en nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv. Regeringen föreslår att den förstärkning om 2 miljoner kronor av myndighetens anslag som gjordes i budgetpropositionen för 2013 fortsätter från och med 2014.

Regeringen föreslår att 622 352 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 626 244 000 kronor, 636 476 000 kronor respektive 650 304 000 kronor.

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	606 153	606 153	606 153	606 153
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	15 164	23 094	33 375	47 269
Beslut	1 900	-2 127	-2 161	-2 208
Övrigt ³	-865	-876	-890	-910
Förslag/ beräknat anslag	622 352	626 244	636 476	650 304

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

5.6.2 2:2 Arbetsdomstolen

Tabell 5.15 Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

2012	Utfall	25 735	Anslags- sparande	5 402
2013	Anslag	28 376 ¹	Utgifts- prognos	26 266
2014	Förslag	29 194		
2015	Beräknat	31 604 ²		
2016	Beräknat	32 144 ³		
2017	Beräknat	32 857 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 31 194 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 31 194 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 31 193 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås att tillfälligt minskas med 2 miljoner kronor 2014, för att säkerställa att reformen om effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna förverkligas, se under anslag 2:1 *Arbetsmiljöverket*.

Regeringen föreslår att 29 194 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Arbetsdomstolen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 31 604 000 kronor, 32 144 000 kronor respektive 32 857 000 kronor.

Tabell 5.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	28 376	28 376	28 376	28 376
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	805	1 189	1 694	2 361
Beslut	57	2 084	2 119	2 166
Övrigt ³	-44	-45	-45	-46
Förslag/ beräknat anslag	29 194	31 604	32 144	32 857

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

5.6.3 2:3 Internationella Arbetsorganisationen (ILO)

Tabell 5.17 Anslagsutveckling 2:3 Internationella Arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2012	Utfall	29 320		3 347
2013	Anslag	32 622 ¹	Utgifts- prognos	31 500
2014	Förslag	32 622		
2015	Beräknat	32 622		
2016	Beräknat	32 622		
2017	Beräknat	32 622		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 500 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén. Medlemsavgiften i svenska kronor bestäms av den svenska kronans växelkurs mot schweizerfrancen vid utbetalningsdagen i början av 2014.

Regeringens överväganden

ILO:s beslutande organ, Internationella arbetskonferensen, antog i juni 2013 arbetsprogram och budget för perioden 2014–2015, omfattande 761,2 miljoner schweizerfranc. Sveriges andel

utgör 0,961 procent av ILO:s budget för 2014, vilket är en minskning jämfört med 2013. Sveriges medlemsavgift beräknas därmed till 3,6 miljoner schweizerfranc, vilket är 0,3 miljoner schweizerfranc lägre än jämfört med 2013.

Regeringen föreslår att 32 622 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 32 622 000 kronor respektive år.

5.6.4 2:4 Medlingsinstitutet

Tabell 5.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2012	Utfall	49 781		8 586
2013	Anslag	57 322 ¹	Utgifts- prognos	56 117
2014	Förslag	55 846		
2015	Beräknat	58 523 ²		
2016	Beräknat	59 360 ³		
2017	Beräknat	60 576 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 846 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 845 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 57 846 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.19 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2012	2 956	2 956	0
(varav tjänsteexport)	2 956	2 956	0
Prognos 2013	4 200	4 200	0
(varav tjänsteexport)	4 200	4 200	0
Budget 2014	400	400	0
(varav tjänsteexport)	400	400	0

MI får efter överenskommelse med Sida delta i ett treårigt förvaltningsbistandsprojekt i Ukraina under 2011–2013. Projektet syftar till att utveckla en myndighet med liknande uppgifter som de MI har. Budget för 2014 är beräknad för första halvåret och avser bl.a. arbetet med slutrapportering.

Regeringens övervägande

Anslaget föreslås att tillfälligt minskas med 2 miljoner kronor 2014, för att säkerställa att reformen om effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna förverkligas, se under anslag 2:1 *Arbetsmiljöverket*.

Regeringen föreslår att 55 846 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Medlingsinstitutet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 58 523 000 kronor, 59 360 000 kronor respektive 60 576 000 kronor.

Tabell 5.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	57 322	57 322	57 322	57 322
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	606	1 284	2 123	3 340
Beslut	-2 000	0	0	0
Övrigt ³	-82	-83	-84	-86
Förslag/ beräknat anslag	55 846	58 523	59 360	60 576

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.